

પુસ્તક :
વિપાકસૂત્ર

પ્રકાશક :
પ્રેમ-જિનાગમ-પ્રકાશન સમિતિ

પ્રથમ સંસ્કરણ

મૂલ્ય : ૫) પાંચ રૂપિયા

પ્રાપ્તિસ્થાન :
શ્રમણી વિદ્યાપીઠ,
હીંગવાળા લેન, ઘાટકોપર, અંબઈ ૪૦૦ ૦૭૭

પ્રત : ૧૦૦૦

નવત ૨૦૩૧, ઈ સ. ૧૯૭૫

મુદ્રક :
ધ.કે.ઈ. ઝી.સુ.કાઈ દેસાઈ
પ્રેસ- પી.પી.ઈ. પ્રેસ,
સે.ગ. રોડ, અંબઈ ૪૦૦ ૦૦૧

અનુક્રમ

પ્રથમ શ્રુતસ્કંધ - દુઃખવિપાક

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય
પ્રથમ અધ્યયન મૃગાપુત્ર	૩-૨૦	૫૦૪ અધ્યયન નન્દિસેન
દ્વિતીય અધ્યયન ઉન્નિઝતક	૨૧-૩૬	સપ્તમ અધ્યયન ઉદ્દુમ્બારદત્ત
તૃતીય અધ્યયન અભગ્નસેન	૩૭-૫૨	અષ્ટમ અધ્યયન શૌર્યદત્ત
ચતુર્થ અધ્યયન શકટકુમાર	૫૩-૬૧	નવમ અધ્યયન દેવદત્તા
પંચમ અધ્યયન બૃહસ્પતિદત્ત	૬૨-૬૬	દશમ અધ્યયન અંજૂશ્રી

દ્વિતીય શ્રુતસ્કંધ - સુખવિપાક

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય
પ્રથમ અધ્યયન મુળાહુકુમાર	૧૧૨-૧૨૧	૫૦૪ અધ્યયન વૈશ્રમણકુમાર
દ્વિતીય અધ્યયન ભદ્રનન્દી	૧૨૨	સપ્તમ અધ્યયન મહાબલકુમાર
તૃતીય અધ્યયન સુભતકુમાર	૧૨૩	અષ્ટમ અધ્યયન ભદ્રનન્દીકુમાર
ચતુર્થ અધ્યયન મુવામકુમાર	૧૨૪	નવમ અધ્યયન મહાચન્દ્રકુમાર
પંચમ અધ્યયન ચિન્તનકુમાર	૧૨૫	દશમ અધ્યયન વસદત્તકુમાર
		ઉપસંહાર

(રાગ :- મેત્રી ભાવનું પવિત્ર ઝરણું)

વર્ષ પચીસો પુરા થાતાં વીર પ્રભુ નિર્વાણના
સત્ય સમન્વયું વિશ્વને આજે સૌ કોઇ ગુણ ગાતાં
પ્રભુ તમે જોયું, જ્ઞાનમાં દુઃખી થતો સંસાર આ
કરુણા ભાવે વાણી ઉચ્ચારી કરવા છે તારા જેવા
ગણધરોએ કરી ગુંથણી આખ્યા સિદ્ધાન્તોને
માનવ ધરે જીવનમાં તો નક્કી તરે સંસારને
મંતો વાંચે વીરની વાણી કલ્પ વૃક્ષ માયું છે આ
પંચમ કાળે તરવા માટે શાસન એકજ તારું આ
વિપાક સૂત્ર ચોથું આપીયે સુખ દુઃખને સમન્વયે
કર્મોના આ જોલ છે કેવા પ્રભુ ! કોઈને ના છોડે
અનુવાદ કર્યો ગુજરાતીમાં અતરમાં ભિર્મિ આણી
વિદ્યાપીઠને રોશન કરી છે તમે ભિર્મિલા સ્વામી
કરુ ગમર્પણ 'પ્રાણ' ગુરુને છો અનંત ઉપકારી
અલ્પ ચક્રવીએ ઋણ તમારુ ચરણે શીશ ઝુકાવી

- હરજીવનદાસ રૂગનાથ ગાંધી

કરિતા વંદઈ નમંસઈ, વંદિતા નમંસિતા
જાવ પજ્જુવાસઈ, પજ્જુવાસિતા એવં
વયાસી-જઈ નં મંતે ! સમણેનં ભગવયા
મહાવીરેણં જાવ સપત્તેણં દસમસ્સ અંગસ્સ
પળ્હાવાગરણાણં અયમટ્ઠે પળ્ણત્તે, એકા-
રસમસ્સ નં મંતે ! અંગસ્સ વિવાગસુયસ્ય
સમણેણં જાવ સંપત્તેણં કે અટ્ઠે પળ્ણત્તે ? ।
તણં અજ્જસુહમ્મે અણગારે જંવૂ અણગાર
એવં વયાસી-એવં કલુ જંવૂ ! સમણેણં
જાવ સંપત્તેણં એકારસમસ્સ અંગસ્સ
વિવાગસુયસ્ય દો સુયક્લંધા પળ્ણત્તા, તં
જહા-દુહવિવાગા ય, સુહવિવાગા ય ।

૩- પદમસ્સ ન મંતે ! સુયક્લંધસ્સ દુહવિવા-
ગાણં સમણેણં જાવ સંપત્તેણં કે અટ્ઠે
પળ્ણત્તે ? । તણં સુહમ્મે અણગારે જમ્બૂ-
અણગારં એવં વયાસી-એવ કલુ જંવૂ !
સમણેણં આઈગરેણં જાવ સંપત્તેણં દુહ-
વિવાગાણં દસ અજ્ઞયણા પળ્ણત્તા, તં
જહા-

મિયાઉત્તે, ઉજ્ઞયણ,

અભગ્ગ, સગહે વહસ્સઈ, નંદી ।

ઉંવર, સોરિયદત્તે, ય,

દેવદત્તા ય અજૂ ય ।

૪- જઈ ન મંતે ! સમણેણં ભગવયા મહાવીરેણં
આદગરેણં નિત્થયરેણં જાવ સંપત્તેણં
દુહવિવાગાણં દસ અજ્ઞયણા પળ્ણત્તા, તં
જહા-નિયાઉત્તે ય જાવ અજૂ ય । પદમસ્સ
નં મંતે ! અજ્ઞયણાણં દુહવિવાગાણં

અભિગમ્મ હાથ ધુમાવીને આવર્તનરૂપ પ્રક્રિયા
કર્યા ણાઠ વન્ઠના અને નમસ્કાર કરીને તેમની
સેવા કરતા થકા આ પ્રમાણે બોલ્યા :-

હે ભગવન્ ! પ્રાનવ્યાકરણ નામના દશમા
અંગનો ભગવન્તે જે અર્થ પ્રરૂપ્યો છે (તે મે
આલબ્યો) તો હવે મોક્ષ પ્રાપ્ત શ્રમણ ભગવાન
મહાવીર સ્વામીએ ‘વિપાક સૂત્ર’ નામક અગિ-
યારમા અંગનો શુ અર્થ ફરમાવ્યો છે ?

ત્યાર પછી આચાર્ય મુધર્મા અણુગારે જમ્બૂ
અણુગારને આ પ્રમાણે કહ્યું-હે જમ્બૂ ! શ્રમણ
યાવત્ મોક્ષપ્રાપ્ત ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ
વિપાકસૂત્ર નામક અગિયારમા અંગના બે શ્રુત-
સ્કધો પ્રતિપાદિત કર્યા છે જેમકે- દુઃખવિપાક
અને સુખવિપાક

૩-હે ભગવન્ ! જો શ્રમણ યાવત્ મોક્ષપ્રાપ્ત
ભગવાન મહાવીરે અગિયારમા વિપાકશ્રુત
નામક અંગના બે શ્રુતસ્કધો ફરમાવ્યા છે,
જેમકે-દુઃખવિપાક અને સુખવિપાક, તો હે ભગ-
વન્ ! દુઃખવિપાક નામક પ્રથમ શ્રુતસ્કધમાં
શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે કેટલા અધ્યયનો કહ્યા છે ?

ત્યાર પછી તેના ઉત્તરમા આચાર્ય મુધર્મા અણુ-
ગાર, જમ્બૂ અણુગારને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યા-
હે જમ્બૂ ! મોક્ષપ્રાપ્ત શ્રમણ ભગવાન મહા-
વીરે દુખવિપાક નામક પ્રથમ શ્રુતસ્કધના દશ
અધ્યયનો પ્રતિપાદિત કર્યા છે. જેમકે-(૧) મૃગા-
પુત્ર, (૨) ઉત્તરજાત, (૩) અમગ્ન, (૪) શકટ,
(૫) બૃહસ્પતિ, (૬) નન્દી, (૭) ઉગ્ગર, (૮)
ગૌરિદત્તા, (૯) દેવદત્તા અને (૧૦) અજૂ

૪-હે ભગવન્ ! શ્રમણ યાવત્ મોક્ષપ્રાપ્ત
ભગવાન મહાવીરે દુખવિપાકના મૃગાપુત્ર
અન્નિક દશ અધ્યયનોમાંથી પ્રથમ અધ્યયનનો શું
અર્થ કહ્યો છે ? ઉત્તરમાં મુધર્મા અણુગાર કહેવા
લાગ્યા-હે જમ્બૂ ! તેનો અર્થ આ પ્રકારે કહ્યો છે:-

૬- તેણે કાલેણં તેણ સમણં સમણે ભગવં
મહાવીરે જાવ સમોસરિણે । પરિણા
ણિગમયા । તણે નં સે વિજણે લક્ષિણે ઇમીસે
કહાણે લલ્લદ્ધે સમાણે જહા કૂણિણે તહા
નિગણે, જાવ પજ્જુવાસહ ।

૭- તણે નં સે જાહઅંધે પુરિસે તં મહાજણસદ્ધ
જાવ તુણેત્તા તં પુરિસં એવં વયાસી-કિન્નં
દેવાણુપ્પિયા ! અજ્જ મિયાગામે ણયરે
ઇંદમહેહ વાં જાવ નિગચ્છંતિ ? । તણે
ણ સે પુરિસે તં જાહઅંધ પુરિસં એવં
વયાસી-તો લલ્લ દેવાણુપ્પિયા ! ઇંદમહેહ
વા જાવ નિગચ્છંતિ, એવ લલ્લ દેવાણુ-
પ્પિયા ! સમણે જાવ વિહરહ । તણે ન
એ જાવ નિગચ્છંતિ । તણે નં સે અધ-
પુરિસે ત પુરિસ એવ વયાસી-ગચ્છામો નં
દેવાણુપ્પિયા ! અમ્હે વિ સમણં ભગવં
જાવ પજ્જુવાસામો । તણે નં સે જાહઅંધે
પુરિસે પુરો દંડેણ પગડહિજ્જમાણે
પગડહિજ્જમાણે જેણેવ સમણે ભગવં મહા-
વીરે તેણેવ ઉવાગચ્છહ, ઉવાગચ્છિત્તા
તિરિમુત્તો આયાહિણપયાહિણ કરેહ,
વરિત્તા વદ્ધ નમમહ, વદિત્તા નમસિત્તા
જાવ પજ્જુવાસહ । તણે ન સમણે ભગવં
મહાવીરે વિજયમ્મ સ્ત્રો તોમે ય મહા-
સત્તા-પાણે પન્નિગાણે વિચિત્ત ધમ્મ પન્નિ-
ગાણે । સત્તા વીરા વરિણિ । પન્નિમા
સત્તા પન્નિગાણે । વિજય વિ ગણ ।

૬- તે કાળ અને તે સમયમાં શ્રમણુ ભગવાન
મહાવીરે સ્વામી નગરની બહાર ચંદનપા
ઉદ્યાનમાં પધાર્યા (તેના પધારવાના સમાચાર
મળતાં જ) તેમના દર્શનાથે જનતા નગર
નીકળી પડી. ત્યાર પછી વિજય નામક ક્ષત્રિ-
રાજા પણ મહારાજ કુણિકની જેમ ભગવાન-
ચરણોમાં ઉપસ્થિત થઈને તેમની પર્યુપાસના
કરવા લાગ્યો.

૭- નગરના કોલાહલમય વાતાવરણને જાણીને
તે જન્માન્ધ પુરુષ, તે પુરુષને કહેવા લાગ્યો-
હે દેવાનુપ્રિય ! શું આજે મૃગાગ્રામમાં ઇન્દ્ર
આદિનો મહોત્સવ છે? જેના કારણે જનતા
નગરથી બહાર જઈ રહી છે? તે પુરુષે કહ્યું-
હે દેવાનુપ્રિય ! આજે નગરમાં ઇન્દ્રાદિનો મહો-
ત્સવ નથી, પરંતુ (બહાર ચંદનપાદપ નામનાં
ઉદ્યાનમાં) શ્રમણુ ભગવાન મહાવીરે સ્વામી
પધાર્યા છે, ત્યાં આ જનતા તેમના દર્શનાર્થે
જઈ રહી છે ત્યારે તે અન્ધ પુરુષે તે પુરુષને
કહ્યું-ચાલો, આપણે પણ જઈએ જઈને ભગવાનની
પર્યુપાસના કરીએ

ત્યાર પછી લાકડીદારા આગળ લઈ જવાતો તે
પુરુષ શ્રમણુ ભગવાન મહાવીરે ગિરાજમાન હતા
ત્યાં આવ્યો. આવીને તે જન્માન્ધ પુરુષે ભગ-
વાનને ત્રણ વાર જમણી બાજુથી શરૂ કરીને
પ્રદક્ષિણા કરી, પ્રદક્ષિણા કરીને વન્દના અને
નમસ્કાર કર્યા. ત્યાર બાદ તે ભગવાનની પર્યુ-
પાસનામાં તત્પર થયો. ત્યાર બાદ શ્રમણુ ભગવાન
મહાવીરે વિજયરાજાને અને પરિવ્રજાને ધર્મોપદેશ
આપ્યો. ભગવાનની કથાને સાંભળી રાજા વિજય
તથા પરિવ્રજા સારી ગઈ.

૨- તણે નં સા મિયાદેવી ભગવં ગોયમં
 એજમાણં પાસડ, પાસિત્તા હઠ્ઠ-લુઠ્ઠ જાવ
 એવં વયાસી-સંદિસંતુ નં દેવાણુપ્પિયા !
 કિમાગમણવયોયણં ? । તણે નં ભગવં
 ગોયમે મિયાદેવિ એવં વયાસી-અહણં
 દેવાણુપ્પિયા ! તવ પુત્તં પાસિત્તં હવ્વમા-
 ગણે । તણે નં સા મિયાદેવી મિયાપુત્તસ્સ
 દારયસ્સ અણુમગ્ગજાયણે ચત્તારિ પુત્તે
 સવ્વાલંકારવિભૂસિણે કરેડ, કરિત્તા
 ભગવઓ ગોયમસ્સ પાણુ પાડેડ, પાડિત્તા
 એવં વયાસી-એણં નં મંતે ! મમ પુત્તે
 પાસહ । તણે નં સે ભગવં ગોયમે મિયાદેવિ
 એવં વયાસી-નોં લલુ દેવાણુપ્પિયા ! અહં
 એણે તવ પુત્તે પાસિત્તં હવ્વમાગણે, તત્થ
 નં જે સે તવ જેટ્ઠે મિયાપુત્તે દારણે જાડ-
 અંધે જાડઅંધલુવે, જં નં તુમં રહસ્સિયંસિ
 ભૂમિઘરંસિ રહસ્સિણં ભત્તપાણેણં પડિ-
 જાગરમાણી પડિજાગરમાણી વિહરસિ,
 તં નં અહં પાસિત્તં હવ્વમાગણે ।

૧૦- તણે નં સા મિયાદેવી ભગવં ગોયમં એવં
 વયાસી-સે કે નં ગોયમા ! તહારુવે
 ણાણી વા તવસ્સી વા જેણં તવ એસમટ્ઠે
 મમ તાવ રહસ્સીકણે તુલ્લં હવ્વમવલ્લાણે,
 જઓ નં તુલ્લં જાણહ ? । તણે નં ભગવં
 ગોયમે મિયાદેવિ એવં વયાસી-એવં લલુ
 દેવાણુપ્પિયા ! મમ ધમ્માયરિણે સમણે
 ભગવં મહાવીરે, જઓ નં અહં જાણામિ ।
 જાવં ચ નં મિયાદેવી ભગવયા ગોયમેણં
 સંદિ એણમટ્ઠં મંલલવડ, તાવં ચ નં
 મિયાપુત્તમ્મ દારગમ્મ ભત્તવેલ્લા જામા
 યાવિ મેળ્યા ।

૯-ત્યારે જાદ મૃગાદેવીએ ગૌતમ સ્વામીને આપત
 બેયા, બેઠેને પ્રમત્ત થઇ અને નતમસ્તક થઇને
 તેમને આ પ્રમાણે કહ્યું- હે દેવાનુપ્રિય ! આપના
 આગમનનું શુ પ્રયોજન છે ? અર્થાત્ આપ
 કયા કારણે અહીં પધાર્યા છો ?
 ઉત્તરમાં ભગવાન ગૌતમ સ્વામીએ મૃગાદેવીને
 કહ્યું-હે દેવાનુપ્રિય ! હું તમારા પુત્રને બેવા
 માટે આવ્યો છું. ત્યારે મૃગાદેવીએ મૃગાપુત્ર
 પછી ઉત્પન્ન થયેલા આર પુત્રોને વસાભૂષણ-
 દિથી અલકૃત કરીને ભગવાન ગૌતમના ચર-
 ણોમાં માથુ નમાવીને કહ્યું- હે ભગવન ! આ
 મારા પુત્રો છે, આપ બેઠા લો. આ સાલણી
 ભગવાન ગૌતમે મૃગાદેવીને કહ્યું-દેવાનુપ્રિય !
 હું તમારા આ પુત્રોને બેવા માટે નથી આવ્યો,
 પરંતુ તમારા જ્યેષ્ઠ પુત્ર મૃગાપુત્રને, જે જન્માન્ધ
 અને જન્માન્ધરૂપ છે, તથા જેને તમે એકાન્ત
 ભૂમિગૃહમાં રાખ્યો છે, તેમજ જેનું તમે શુષ્ક
 રીતે સાવધાનીપૂર્વક ખાનપાનાદિ દ્વારા પાલણું
 પોષણ કરી રહ્યા છો, તેને બેવા માટે હું અહીં
 આવ્યો છું.

૧૦- આ સાલણી મૃગાદેવીએ (આશ્ચર્યચકિત
 થઇ) ગૌતમને કહ્યું-ભગવન ! તે એવા જ્ઞાની
 અને તપસ્વી કેણુ છે, જેમણે મારી આ રહસ્ય-
 પ્રજ્ઞા વાર્તા આપને કહી ? જેની પાસેથી આપે
 એ શુષ્ક રહસ્ય બહુનું છે ? ત્યારે ભગવાન
 ગૌતમસ્વામીએ મૃગાદેવીને કહ્યું-હે દેવાનુપ્રિય !
 અર્થાત્ હે ભટ્ટ ! આ બાળકનો વૃત્તાન્ત મારા
 ધર્મશિષ્ય શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ
 મને કહ્યો હતો, તેથી હું ત્યાં છું.

જે સમયે મૃગાદેવી ભગવાન ગૌતમની નાથે
 વાતચીત કરી રહી હતી, તે જ સમયે મૃગાપુત્ર
 બાળકના ભોજનનો સમય થઇ ગયો હતો. ત્યારે
 મૃગાદેવીએ ભગવાન ગૌતમ સ્વામીને કહ્યું-ભગ-

સાદમંસિ મુચ્છિએ, તં વિઝલં અસણંઠ
આસણે આહારેઈ, આહારિત્તા સ્વિપ્પામેવ
વિદ્ધંસેઈ, વિદ્ધંસિત્તા તઓ પચ્છા પૂયત્તાએ
ય સોણિયત્તાએ ય પરિણામેઈ । તંપિ ય
ણં પૂયં ચ સોણિયં ચ આહારેઈ ।

૧૨- તએ ણં ભગવઓ ગોયમસ્સ તં મિયાપુત્તં
દારયં પાસિત્તા અયમેયારૂવે અજ્ઞત્થિએ
ચિત્તિએ કપ્પિએ પત્થિએ મળોગએ સંકપ્પે
સમુપ્પજ્જિત્થા-‘અહો ણં ઇમે દારએ પુરા-
પોરાણાણં દુચ્ચિણ્ણાણં દુપ્પહિકંતાણં
અસુભાણં પાવાણં કઢાણં કમ્માણં પાવગં
ફલવિત્તિવિસેસં પચ્ચણુદ્ભવમાણે વિહ-
રઈ । ણ મે દિટ્ઠા ણરગા વા ણેરઈયા વા,
પચ્ચક્ખં યલુ અયં પુરિસે ણરયપહિરૂવિયં
વેયણં વેણઈ’- ત્તિ કટ્ટુ મિયં દેવિ આપુ-
ચ્છઈ, આપુચ્છિત્તા મિયાદેવીએ ગિહાઓ
પહિનિક્ખમઈ, પહિનિક્ખમિત્તા, મિયા-
ગામં ણયરં મજ્ઞમજ્ઞેણં નિગ્ગચ્છઈ,
નિગ્ગચ્છિત્તા જેણેવ સમણે ભગવં મહાવીરે
તેણેવ ડવાગચ્છઈ, ડવાગચ્છિત્તા સમણ
ભગવં મહાવીરં તિલ્લુત્તો આયાહિણપયા-
હિણ કરેઈ, ઋરિત્તા વંદઈ, નમંસઈ,
વંદિત્તા, નમસિત્તા એવં વધાસો-

૧૩- એવં યલુ અહં તુદ્ધોહિ અવ્વમણુણાએ
મમાણે મિયાગામ ણયરં મજ્ઞમજ્ઞેણ
અણુપવિમામિં જેણેવ મિયાદેવીએ ગિહે
તેણેવ ડવાગએ । તએ ણં મા મિયાદેવી
મમં એજ્ઞમાણ પામઈ, પામિત્તા હટ્ટુ તં
ચેવ મચ્ચં જાવ પૂયં ચ સોણિય ચ
આહારેઈ । તએ ણં મમ ઇમે અજ્ઞત્થિએ

અને સ્વાદિમ પદાર્થોનો મુગથી આહાર કર્યો
અને જલરાગિનથી પચાવેલો તે આહાર તરતજ
પરુ અને રુધિરના રૂપમાં પરિણત થઈ ગયો
અને સાથે જ મૃગાપુત્ર બાળકે પડ્યાદિમાં પરિ-
વર્તિત તે આહારની ઊલટી કરી અને તત્કાળ તેને
વમેલા પરુ અને રુધિરને પણ તે ચાટવા લાગ્યો

૧૨-તે મૃગાપુત્ર બાળકને જોઈને ભગવાન
ગૌતમના ચિત્તમાં અનેક પ્રકારના સંકટ, વિચાર
અને કંટપનાઓ ઉત્પન્ન થવા લાગી. તેમણે
વિચાર્યું કે આ બાળક પૂર્વજન્મના દુશ્મીર્ષ
(દુષ્ટતાથી કરેલા), દુષ્ટતિકાન્ત (જેના-
વિનાશનો કોઈ ઉપાય કરવામાં નહી આવ્યો)
અને અશુભ કર્મોના પાપ રૂપ રૂપને લોગવી
રહ્યો છે. નરક તથા નારકી મેં જોયા નથી, પણ
આ બાળક (મૃગાપુત્ર) નરક સમાન વેદનાઓનો
અનુભવ કરતો થકો પ્રત્યક્ષ જણાય છે આમ
વિચાર કરી ભગવાન ગૌતમે મૃગાદેવીને પૂછીને
અર્થાત્ હવે હું જાણ રહ્યો છું, એમ એને સૂચિત
કરીને તેના ઘરેથી પ્રસ્થાન કર્યું. નગરના મધ્ય
ભાગથી ચાલીને જ્યાં શ્રમણ ભગવાન મહાવીર
સ્વામી વિરાજમાન હતા ત્યાં પહોંચી ગયા
પહોંચીને શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામીની
જમણી બાજુથી પ્રદક્ષિણા કરીને તેમને વંદના
તથા નમસ્કાર કર્યા, વંદના નમસ્કાર કર્યા બાદ
તેમણે ભગવાનને આ પ્રમાણે કહ્યું :-

૧૩-ભગવન્ ! આપથીની આજ્ઞા પ્રાપ્ત કરીને
મેં મૃગાશ્રમ નગરમાં મધ્ય ભાગમાં થઈ
પ્રવેશ કર્યો. ત્યાર પછી જ્યાં મૃગાદેવીનું ઘર
હતું, ત્યાં હું પહોંચી ગયો. મને જોઈને મૃગા
દેવી ધનૂની પ્રગ્લ્લ થઈ. યાવત્ પરુ, શોણિનનો
આહાર કરતા થકા મૃગાપુત્રની દશાને જોઈને
માગ ચિત્તમાં આ વિચાર ઉત્પન્ન થયો કે-

મિત્તા વિજયમદમાનમ્ તેનમ્
મજ્જમજ્જેણ જેણેવ એકાદમ્મમ્
ગિહે તેણેવ ઉવાગન્નિ, ઉગગન્નિતા
એકાદમરોરય પરામુમતિ, તેનિ રોગાગ
નિયાણ પુચ્છતિ । એકાદમ્મમ્
વહ્મહિ અઘ્મગેહિ ય ઉપ્પટ્ટનાહિ ય
સિણેહપાણેહિ ય વમણેહિ ય તિરેણેહિ ય
સિચ્ચણેહિ ય અવહ્મણેહિ ય અણ્ણાગમ્માહિ
ય વત્થિકમ્મેહિ ય નિરુહેહિ ય મિરાવે-
હેહિ ય તચ્છણેહિ ય પન્નહણેહિ ય
સિરવત્થોહિ ય તપ્પણેહિ ય પુટ્થાગેહિ
ય છલ્લીહિ ય વલ્લીહિ ય મૂલેહિ ય
કંદેહિ ય પુપ્ફેહિ ય પત્તેહિ ય ફલેહિ ય
વીણેહિ ય સિલિયાહિ ય ગુલિયાહિ ય
ઓસહેહિ ય મેસજ્જેહિ ય ઇચ્છંતિ તેસિ
સોલસણ્હં રોગાયકાણં એગમવિ રોગાયકં
ઉવસામિત્તણ, ણો ચેવ ણં સચાણ્તિ
ઉવસામિત્તણ ।

તણ ણં તે વહ્મવે વિજ્ઞા ય વિજ્ઞુત્તા
ય૦ જાહે નો સચાણ્તિ તેસિ સોલસણ્હં
રોગાયકાણ એગમવિ રોગાયકં
ઉવસામિત્તણ, તાહે સંતા તતા પરિતતા
જામેવ દિસિ પાઠભૂયા, તામેવ દિસિ
પઢિગયા ।

૧૮- તણ એકાદિ રઠ્ઠકૂડે વિજ્જેહિ ય ૬
પઢિયાઈલિલણ પરિચારગપરિચ્ચતે
નિવિવ્વણોસહમેસજ્જે સોલસરોગાયકેહિ
અભિભૂણે સમાણે રજ્જે ય રટ્ઠે ય જાવ
અતેરે ય મુચ્છિણ, રજ્જ ચ રટ્ઠ ચ
આસાણમાણે પથ્થમાણે પીહેમાણે અભિલ-
સમાણે અટ્ટહુહટ્ટવસટ્ટે અઢ્ઢાઈજ્જાઈ

વિજ્ઞાપણ વળેણ મદમાની પાસે
ત્યાં ગયાં આપણે વાંચેલાં ગો
ગણે વિષાં નાપડેલાં પાસે
છે તેમ જાણી રાખે તે પાસે
નિયામ પણ જાણી રાખના (વર્ણવે પાસે
નિયામ જતા માટે નિર્વિધ પાસે પાસે પાસે
છે પાસે પણ પાસે તે ૧૦ રોગાયકોમાંથી
તેમ જાણે રોગાયકો ઉપશાન્ત કરવા માટે
અનેક અમ્મજ્જે, ઉદ્ધરિણો, મોગાનો, વમનો,
નિરેણો, મેનનો અથવા સ્વેદન, અવશ્યન,
અવશ્યન, અવશ્યન, અવશ્યન, નિરુ, (નિરુ
નિરુ) શિરવેધ, તદ્ધાણ, પ્રવશાણ, શિર-
ગણિ, તર્પણ તથા પુટ્થાક, તપ્પા, મૂળ, કંદ, પત્ત,
પુપ્પ, ફળ અને વીજ તેમજ કરીઆતું આદિના
ઉપયોગથી તથા શુદ્ધિકા, ઓગધ, ભોજન આદિના
પ્રયોગથી પ્રયત્ન કરે છે, અર્થાત્ આ પૂર્વોક્ત
સાધનોનો રોગોની શાન્તિ માટે ઉપયોગ કરે છે,
પરંતુ આ પૂર્વોક્ત નાનાવિધ ઉપચારોથી તેણે
તે ૧૬ રોગોમાંથી કોઈ એક રોગને
પણ ઉપશાન્ત કરવામાં સમર્થ ન થઈ શક્યા.
જ્યારે તે વૈધ અને વૈધપુત્રાદિ તે ૧૬ રોગોમાં
કોઈ એક રોગોમાંથી પણ ઉપશામન ન કરી
શક્યા ત્યારે તે વૈધ વૈધપુત્રાદિ શાન્ત, ખિન્ન
અને હતાશ થઈને જ્યાંથી આવ્યા હતા ત્યાં
આદ્યા ગયા.

૧૮-ત્યાર બાદ તે એકાદિ રાષ્ટ્રકૂટ વૈધો
આદિ દ્વારા પ્રત્યાખ્યાત (આ રોગોનો પ્રતીકાર
અમારાથી નહિ થાય એમ કહી દેવા પર) તથા
સેવકોથી પરિચક્રિત થવા પર ઔષધ અને લેખજથી
ઉદાસીન થઈ ગયો. સોળ રોગોમાંથી ઘેરાયેલો
રાજ્ય, રાષ્ટ્ર થાવત્ અન્ત:પુરમાં આસકત તેમજ
રાજ્ય અને રાષ્ટ્ર આસ્વાદન, પ્રાર્થના, ઇચ્છા

વામનયાદં પરમાડય પાન્નક્તા કાન્નમાને
કાન્ન કિચ્ચા દમીને ગ્ચળપ્પમાણ પુદ્ધવી
ઉવ્વકોમેણં નામગેચ્ચમદ્ધિદ્ધામુ નેરુદ્ધામુ
નેરુદ્ધયત્તાણ ઉવવન્ને । મેં ણં તથો ળ્ણત્તર
ઉવ્વદ્ધિત્તા દ્ધેવ મિયાગામે ણયરે વિજય-
ગત્તિયસ્સ મિયાદેવીણ કુચ્છિમિ પુત્તત્તાણ
ઉવવન્ને ।

૧૯-તણ ણં તીમે મિયાદેવીણ સરારે વેયણા
પાડભૂયા, ઉજ્જલા જાવ જ્જલંતા ।
જપ્પભિદ્ધં ચ ણં મિયાપુત્તે દારણ
મિયાદેવીણ કુચ્છિમિ ગઢ્ઢત્તાણ ઉવવન્ને
તપ્પભિદ્ધં ચ ણં મિયાદેવી વિજયસ્સ
લક્ષિયસ્સ અણિદ્ધા અકંતા અપ્પિયા
અમણુણા અમણામા યાવિ હોત્થા ।
તણ ણ તીસે મિયાદેવીણ અણ્ણયા કરાદં
પુવ્વરત્તાવરત્તકાલસમયંસિ કુહુંવજાગરિયં
જાગરમાણીણ દમે અજ્જલ્લિયણ જાવ
સમુપ્પજ્જિત્થા-એવં ચલુ અહં વિજયસ્સ
લક્ષિયસ્સ પુવ્વિદ્ધા કંતા ધિજ્જા
વેસાસિયા અણુમયા આસી, જપ્પભિદ્ધં
ચ ણ મમ દમે ગઢ્ઢે કુચ્છિસિ ગઢ્ઢત્તાણ
ઉવવન્ને, તપ્પભિદ્ધં ચ ણં વિજયસ્સ
લક્ષિયસ્સ અહં અણિદ્ધા જાવ અમણામા
જાયા યાવિ હોત્થા, નેચ્છદ્ધ ણં વિજણ
લક્ષિય મમ નામં વા ગોત્ત વા ગિણ્ણિત્તણ,
કિમંમં ! પુણ દંસણં વા પરિભોગ વા,
તં સેયં ચલુ મમ ઇયં ગઢ્ઢં વહ્ધીહ
સાહણાહિ ય પાહણાહિ ય ગાહણાહિ

અને અભિપ્રાય કરતો થકો તે એકાદિ મનો-
વ્યથાથી વ્યથિત, શારીરિક પીડાથી પીડિત અને
ઇન્દ્રિયોને વગ દોવાથી પરતંત્ર-સ્વાધીનતા રહિત
થઈને જીવત વ્યતીત કરીને ૨૫૦ વર્ષના પૂર્ણ
આયુષ્યને ભોગવીને કાળને ગમથે કાળ કરીને
આ રત્નપ્રભા નરકમાં ઉત્કૃષ્ટ એક આગદોષમની
સ્થિતિવાળા નરકોમાં નારકરૂપે ઉત્પન્ન થયો.
ત્યાર બાદ તે એકાદિનો જીવ ભવસ્થિતિ પૂરી
થવા પર નરકમાંથી નિકળતાં જ આ મૃગાગ્રામ
નગરમાં વિજય ક્ષત્રિયની મૃગાવતી નામની
દેવીની કુદ્ધિમાં પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થયો

૧૯-ત્યાર બાદ તે મૃગાદેવીના શરીરમાં ઉત્પન્ન થઈ
યાવત્ ઉત્કૃષ્ટ અને જાતજાતીયમાન વેદના ઉત્પન્ન
થઈ તીવ્રતર વેદનાનો પ્રાદુર્ભાવ થયો. ત્યારથી
મૃગાપુત્ર નામનો બાળક મૃગાદેવીના ઉદરમાં
ગર્ભરૂપે ઉત્પન્ન થયો ત્યારથી લઈને તે મૃગા-
દેવી વિજય નામક ક્ષત્રિયને અનિષ્ટ, અમનોહર,
અપ્રિય, અસુન્દર, મનને ન ગમે તેવી લાગવા
લાગી

તત્પશ્ચાત્ કોઠ સમથે મધ્યરાત્રિમાં કુટુમ્બ-
ચિન્તાથી જાગતી તે મૃગાદેવીના હૃદયમાં આવો
સંકલ્પ ઉત્પન્ન થયો કે હું પહેલાં તો વિજય
નરેશને પ્રિય, ચિન્તનીય, વિશ્વાસપાત્ર અને
સન્માનનીય હતી પરંતુ ત્યારથી મારા ઉદરમાં
આ ગર્ભસ્થ જીવ ગર્ભ રૂપે આવ્યો છે ત્યારથી
વિજય નરેશને હું અનિષ્ટ યાવત્ અપ્રિય લાગવા
લાગી છું. અત્યારે તો વિજય નરેશ મારા
નામ તથા ગોત્રનું પણ સ્મરણ કરવા ઇચ્છતા
નથી, તો પછી દર્શન અને ભોગવિશ્વાસની
તો આશા જ શું છે ? તેથી મારા માટે એ જ
ઉપયુક્ત અને કલ્યાણકારી છે કે હું આ ગર્ભને
અનેક પ્રકારની શાતના, યાતના, ગાહના અને
મારણ દ્વારા જા ઉં તે વિચાર કરે
છે અને િ કરી નાં કારણભૂત

य मारणाहि य सात्ति ए वा ५, एव
सपेहेड, सपेहिता नहूणि माराणि य
कडुयाणि य तूवरणि य गन्भमानाणाणि
य खायमाणी य, पीयमाणी य, इच्छ
तं गव्भं साडित्त ए वा ४, नो चेत्त ण
से गव्भे सड्ड वा ५ । त ए ण सा
मियादेवी जाहे नो सत्ताएड त गव्भ
साडित्त ए वा ४, ताहे सत्ता तंता
परितंता अकामिया अस्मवसा तं गव्भं
दुह-दुहेणं परिचहइ ।

तत्स णं दारगस्स गढभगधस्स चैव अट्ठ
नालीओ अढितरप्पवहाओ, अट्ठ
नालीओ चाहिरप्पवहाओ, अट्ठ
पूयप्पवहाओ, अट्ठ सोणियप्पवहाओ,
दुवे दुवे कण्णंतरेसु, दुवे दुवे
अच्छित्तरेसु, दुवे दुवे नवकंतरेसु,
दुवे दुवे धमणिअंतरेसु, अभिक्खणं
अंभिक्खणं पूय च सोणियं च
परिस्सवमाणीओ ३ चैव चिट्ठंति ।

तस्स णं दारगस्स गवभगयस्स चेव
अग्गिए नामं वाही पाउब्भए, जेण से
दारए जे आहारेइ, से णं खिप्पामेव
विद्धंसभागच्छइ, पूयत्ताए य सोणियत्ताए
य परिणमइ । तं पि य से पूय च
सोणियं च आहारेइ ।

तए णं सा मिथादेवी अन्नया कयाइ
नवण्ह मासाणं बहुपडिपुण्णणं दाररा
पयाया जाइअध जाव आगिइमेत्त ।

२०-तए णं सा मियादेवी तं दारगं हुड
अंधरुवं पासइ, पासित्ता भीया तत्था
उव्विग्गा संजायभया अम्मधाइं सहावेइ,
॥६॥ एवं वयासी-गच्छ णं देवाणु-

[illegible]

ગર્ભમા રહેલા તે બાળકના શરીરમાં અન્દર તથા બહાર વાટેનારી આઠ નાડીઓમાંથી પડે અને લોહી વહેતુ હતુ શરીરની અન્દરની આઠ નાડીઓથી રુધિર અને બહારની આઠ નાડીઓમાંથી પડે વધ્યા કરતું હતું. આ બાળ નાડીઓમાંથી બળ્ળે નાડીઓ કાનના છિદ્રોમાં, એ રીતે બળ્ળે નેત્ર વિવરોમાં, બળ્ળે નાસિકા વિવરો અને બળ્ળે ધમનીઓ પર વારવાર પડે અને લોહીનો સાવ કયાં કરતી હતી અર્થાત્ તેનાથી પડે અને લોહી વહી રહ્યું હતું.

ગર્ભમાં જ તે બાળકના શરીરમાં અસિક-લસિક નામનો રોગ ઉત્પન્ન થઈ ગયો હતો, જેના કારણે તે બાળક જે કાંઈ ખાતો તે તરત જ નષ્ટ થઈ જતું હતું અર્થાત્ પચી જતું હતું. તે આધેડો આહાર તરત જ પડી અને લોહીના રૂપમાં પરિણત થઈ જતું હતું. ત્યારબાદ તે પડી અને લોહીને પાણી ખાઈ જતો હતો ત્યાર બાદ લગભગ નવ માસ પૂર્ણ થવા પર મૃગાદેવીએ જન્માન્ધ યાવત્ અવયવોના આકારમાત્ર રાખનાર બાળકને જન્મ આપ્યો.

૨૦- હું તથા આંધળા તે બાળકને જોઈને
ભયથી, ત્રસ્ત, બાકુળ તથા ભયથી કાપતી
મૃગાદેવીએ ધાયમાતાને જોતાવીને કહ્યું કે-દેવાનુ-
પ્રિયે ! તમે જાઓ, આ બાળકને લઈ જઈને
એકાન્તમાં કોઈ કૂડા-કચરાના ઢગલા પર ફેંચી

પિપ્પા ! તુમ એય દારગં એગંતે ઉવકુર-
ડિયાએ ઉજ્જાહિ । તએ ણં ના અમ્મધાઈ
મિયાદેવીએ તહિત્તિ એયમદ્દં પડિનુણે,
પડિનુણિત્તા જેણેવ ઘિજાએ ત્તિએ તેણેવ
ઉવાગચ્છડ, ઉવાગચ્છિત્તા કર્યવલ્લપરિ-
ગહિય મિન્નાવત્ત મત્તએ અંજાનિ કદ્દુ
એય વયાસી-એવ લલુ નામી ! મિયાદેવી
નવણ મામાણ જાય આગિહમેત્ત । તએ
ણં ના મિયાદેવી ત હુડં અંધમ્મ વામદ્દ,
વામિત્તા મીયા તત્થા ઉવિવગ્ગા સજાય-
મયા મયં મદ્દાવેદ્દ, મદ્દાવિત્તા એવં વયાસી-
ગચ્છ ણ તુમ્મ દેવાણુપ્પિયા ! એયં દારગ
એગતે ઉવકુરડિયાએ ઉજ્જાહિ, તં સદિ-
મહ ણ નામી ! ત દારગં અહ એગંતે
ઉજ્જામિ, ઉદાહુ મા ? ।

૨૧- તએ ણ સે ઘિજાએ લત્તિએ તોસે અમ્માધા-
ઈએ અતિએ એયમદ્દ સોચ્છા તહેવ સંમંતે
ઉદ્દાએ ઉદ્દેદ્દ, ઉદ્દિત્તા જેણેવ મિયાદેવી
તેણેવ ઉવાગચ્છડ, ઉવાગચ્છિત્તા મિયા-
દેવ એવ વયાસી-દેવાણુપ્પિયા ! તુમ્મ
પદમે ગવ્હે, તં જડ ણ તુમ એયં એગંતે
ઉવકુરડિયાએ ઉજ્જાસિ, તઓ ણ તુમ્મં
પયા તો થિરા ભવિસ્સડ । તો ણં તુમં
એય દારગ રહસ્સિયગસિ ભૂમિઘરસિ
રહસ્સિએણં ભત્તપાણેણં પડિજાગર-
માણી ૨ વિહરાહિ, તો ણ તુમ્મ
પયા થિરા ભવિસ્સડ ।

તએ ણં સા મિયાદેવી વિજયસ્સ લત્તિયસ્સ
તહિત્તિ એયમદ્દં ઘિજાએણં પડિસુણે,
પડિસુણિત્તા તં દારગ રહસ્સિયંસિ ભૂમિ-
ઘરંસિ રહસ્સિએણં ભત્તપાણેણં પડિજાગર-
માણી ૨ વિહરડ । એવં લલુ ગોયમા !
મિયાપુત્તે દારએ પુરા પુરાણાણં જાવ
પચ્ચણુભવમાણે વિહરડ ।

આયો ત્યારબાદ તે ધાયમાતા મૃગાદેવીના આ
કથનને 'તથાસ્તુ'—ઘણુ આરું, કહીને સ્વીકૃત
કરતી થકી ત્યાં વિનય નરેશ હતા ત્યાં આવી
અને હાથ જોડીને આ રીતે કહેવા લાગી—હે
સ્વામિન ! લગભગ નવ માસ પ્રભુ થઈ જવા
પર મૃગાદેવીએ એક જન્માન્ધ યાવત અવથયોની
આકૃતિમાત્ર ગળનાર બાળકને જન્મ આપ્યો છે.
તે હુડપ જન્માન્ધ બાળકને જોઈને તે લયભીત
થઈ અને તેણે મને જોડાવાની કહ્યું કે—હે દેવાતુ-
પ્રિયે ! તુ જા અને આ બાળકને લઈ જઈને
એકાન્તમાં કોઈ કૂડા-કચરાના ઢગલા પર ફેંકી
આવ તેથી હે સ્વામિન ! આપ જતાવો કે હું
તેને એકાન્તમાં લઈ જઈને ફેંકી આવું કે નહિ ?

૨૧- તે ધાયમાતા પાસેથી આ સમ્પૂર્ણ
વૃત્તાન્ત સાંભળીને બ્યાકુળ થયેલો વિનય નરેશ
ત્યાં જોડો હતો ત્યાંથી ઊઠ્યો અને મૃગાદેવી
પાસે આવ્યો, આવીને તેને આ પ્રમાણે કહ્યું—હે
ભદ્રે ! આ તમારો પ્રથમ ગર્ભ છે, જો તમે તેને
કોઈ એકાન્ત સ્થાનમાં—અર્થાત્ કૂડા-કચરાના ઢગલા
(ઉકરડા) પર ફેંકાવી દેશો તો તમારી પ્રજા
સ્થિર નહી રહે તેથી ફેંકવાને બદલે તમે આ
બાળકને લોચરામાં રાખીને છૂપી રીતે ભક્ત-
પાનાદિ દ્વારા પાત્રનપોષણ કરો એમ કરવાથી
તમારી ભાવી પ્રજા ચિરસ્થાયી રહેશે.

ત્યારબાદ મૃગાદેવીએ વિનય નરેશના આ કથનનો
વિનયપૂર્વક સ્વીકાર કર્યો અને તે બાળકને લોચ-
રામાં રાખીને છૂપી રીતે ખાનપાનાદિ દ્વારા તેનું
સંરક્ષણ કરવા લાગી ભગવાન કહે છે—હે ગૌતમ !
આ રીતે મૃગાપુત્ર પોતે કરેલા પૂર્વના પાપકર્મોનું
પ્રત્યક્ષ ફળ ભોગતો સમય વિતાવી રહ્યો છે.

૨૨- મિયાપુત્તે જ મને ! તારા દુષ્ટો તારા
મામે કાલ કિચ્છા ત્રિહિ મર્ષિત્તે,
કાંહ ઉવવજ્જિહિ ?

૨૩- ગોપમા ! મિયાપુત્તે તારા ત્રીતીય મમાડ
પરમાડય પાલડત્તા તાલમામે તારા
કિચ્છા ઇહેવ જવૂદોવે દોવે મારા નામે
વેયડ્ઢનિરિપાયમૂલે સીહુતુલમિ સીહુતાણ
પચ્ચાયાહિહ, સે જ તત્થ સીહો મવિમ્મડ
અહમ્મિણ જાવ સાહસિણ તહુ પાવ જાવ
સમજ્જિણહ, સમજ્જિણિત્તા કાલમામે
કાલં કિચ્છા ઇમીસે રયણપ્પમાણ પુઢવોણ
ઉવકોસં સાગરોવમટ્ઠિહણ્ણુ જાવ ઉવવ-
જ્જિહિહ । સે જ તઓ અણંતર ઉવવટ્ઠિત્તા
સરીસિવેસુ ઉવવજ્જિહિહ । તત્થ જ કાલ
કિચ્છા દોચ્છાણ પુઢવોણ ઉવકોસેજ
તિન્નિ સાગરોવમાહં, સે જ તઓ અણંતરં
ઉવવટ્ઠિત્તા પવ્વહીસુ ઉવવજ્જિહિહ, તત્થ
વિ કાલં કિચ્છા તચ્છાણ પુઢવોણ સત્ત
સાગરોવમાહં, સે જ તઓ સીહેસુ યં,
તયાણંતર ચઉત્થોણં, ઉરગો, પંચમીણં
ઇત્થો, છટ્ઠીણં મણુઓ, અહે સત્તમાણં ।
તઓ અણંતરં ઉવવટ્ઠિત્તા સે જાહં ઇમાહં
જલયરપંચિદિયતિરિક્ખજોણિયાણં મચ્છ-
કચ્છમ-ગાહ-મગર-સુંસુમારાડ્ઢવીણં અદ્ધ-
તેરસજાહકુલકોહિજોણિપમુહસયસહસ્સાહં,
તત્થ જં એગમેગસિ જોણિવિહાણંસિ
અણેગસયસહસ્સખુત્તો ઉદ્દાહ, ઉદ્દાહિત્તા
તત્થેવ મુજ્જો મુજ્જો પચ્ચાયાહિહ ।
સે જ તઓ ઉવવટ્ઠિત્તા એવં ચઉપ્પણ્ણુ
ઉરપરિસપ્પેસુ મુયપરિસપ્પેસુ ક્ખહરેસુ

૨૪- તારા ત્રીતીય મમાડ પરમાડય પાલડત્તા તાલમામે તારા
કિચ્છા ઇહેવ જવૂદોવે દોવે મારા નામે
વેયડ્ઢનિરિપાયમૂલે સીહુતુલમિ સીહુતાણ
પચ્ચાયાહિહ, સે જ તત્થ સીહો મવિમ્મડ
અહમ્મિણ જાવ સાહસિણ તહુ પાવ જાવ
સમજ્જિણહ, સમજ્જિણિત્તા કાલમામે
કાલં કિચ્છા ઇમીસે રયણપ્પમાણ પુઢવોણ
ઉવકોસં સાગરોવમટ્ઠિહણ્ણુ જાવ ઉવવ-
જ્જિહિહ । સે જ તઓ અણંતર ઉવવટ્ઠિત્તા
સરીસિવેસુ ઉવવજ્જિહિહ । તત્થ જ કાલ
કિચ્છા દોચ્છાણ પુઢવોણ ઉવકોસેજ
તિન્નિ સાગરોવમાહં, સે જ તઓ અણંતરં
ઉવવટ્ઠિત્તા પવ્વહીસુ ઉવવજ્જિહિહ, તત્થ
વિ કાલં કિચ્છા તચ્છાણ પુઢવોણ સત્ત
સાગરોવમાહં, સે જ તઓ સીહેસુ યં,
તયાણંતર ચઉત્થોણં, ઉરગો, પંચમીણં
ઇત્થો, છટ્ઠીણં મણુઓ, અહે સત્તમાણં ।
તઓ અણંતરં ઉવવટ્ઠિત્તા સે જાહં ઇમાહં
જલયરપંચિદિયતિરિક્ખજોણિયાણં મચ્છ-
કચ્છમ-ગાહ-મગર-સુંસુમારાડ્ઢવીણં અદ્ધ-
તેરસજાહકુલકોહિજોણિપમુહસયસહસ્સાહં,
તત્થ જં એગમેગસિ જોણિવિહાણંસિ
અણેગસયસહસ્સખુત્તો ઉદ્દાહ, ઉદ્દાહિત્તા
તત્થેવ મુજ્જો મુજ્જો પચ્ચાયાહિહ ।
સે જ તઓ ઉવવટ્ઠિત્તા એવં ચઉપ્પણ્ણુ
ઉરપરિસપ્પેસુ મુયપરિસપ્પેસુ ક્ખહરેસુ

૨૪- ગોપમા ત્રીતીય મમાડ પરમાડય પાલડત્તા તાલમામે તારા
કિચ્છા ઇહેવ જવૂદોવે દોવે મારા નામે
વેયડ્ઢનિરિપાયમૂલે સીહુતુલમિ સીહુતાણ
પચ્ચાયાહિહ, સે જ તત્થ સીહો મવિમ્મડ
અહમ્મિણ જાવ સાહસિણ તહુ પાવ જાવ
સમજ્જિણહ, સમજ્જિણિત્તા કાલમામે
કાલં કિચ્છા ઇમીસે રયણપ્પમાણ પુઢવોણ
ઉવકોસં સાગરોવમટ્ઠિહણ્ણુ જાવ ઉવવ-
જ્જિહિહ । સે જ તઓ અણંતર ઉવવટ્ઠિત્તા
સરીસિવેસુ ઉવવજ્જિહિહ । તત્થ જ કાલ
કિચ્છા દોચ્છાણ પુઢવોણ ઉવકોસેજ
તિન્નિ સાગરોવમાહં, સે જ તઓ અણંતરં
ઉવવટ્ઠિત્તા પવ્વહીસુ ઉવવજ્જિહિહ, તત્થ
વિ કાલં કિચ્છા તચ્છાણ પુઢવોણ સત્ત
સાગરોવમાહં, સે જ તઓ સીહેસુ યં,
તયાણંતર ચઉત્થોણં, ઉરગો, પંચમીણં
ઇત્થો, છટ્ઠીણં મણુઓ, અહે સત્તમાણં ।
તઓ અણંતરં ઉવવટ્ઠિત્તા સે જાહં ઇમાહં
જલયરપંચિદિયતિરિક્ખજોણિયાણં મચ્છ-
કચ્છમ-ગાહ-મગર-સુંસુમારાડ્ઢવીણં અદ્ધ-
તેરસજાહકુલકોહિજોણિપમુહસયસહસ્સાહં,
તત્થ જં એગમેગસિ જોણિવિહાણંસિ
અણેગસયસહસ્સખુત્તો ઉદ્દાહ, ઉદ્દાહિત્તા
તત્થેવ મુજ્જો મુજ્જો પચ્ચાયાહિહ ।
સે જ તઓ ઉવવટ્ઠિત્તા એવં ચઉપ્પણ્ણુ
ઉરપરિસપ્પેસુ મુયપરિસપ્પેસુ ક્ખહરેસુ

ચર્ડારદિગમુ તેડદિગેમુ જેડદિગમુ વળ-
પ્કડામુ કડુયગરતેમુ કડુયદુદિગમુ
વાઝમુ તેઝમુ આઝમુ પુદવોમુ અળેગમય-
મહમ્મવડુત્તો, ને જ તઓ અળંતર
ઉવ્વદિગ્તિ મુપડદુપુને જયરે મોળત્તાણ
પચ્ચાયાહિહ ।

૨૪- સે જં તત્થ ઝમ્મુવકવાલભાવે જોવ્વળગ-
મણુપત્તે અન્નયા કયાઈં પઢમપાડસંસિ
ગંગાણ મહાણઈંણે લ્હોળમટ્ટિયં લ્હણમાળે
તડોણે પલ્લિણે સમાળે કાલં ગણે તત્થેવ
મુપડદુપુરે જયરે નેટ્ટિકુલંસિ પુત્તત્તાણ
પચ્ચાયાહિહ ।

૨૫- સે જં તત્થ ઝમ્મુવકવાલભાવે
વિળ્હણાયપરિણયમેત્તે જોવ્વળગમણુપત્તે
તહારુવાળ થેરાણં અંતિણે ધમ્મં સોચ્ચા
નિસમ્મ મુંડે ભવિત્તા અગારાઓ
અળગારિયં પવ્વહિસસહ । સે જં તત્થ
અળગારે ભવિસસહ-ઈંરિયાસમિણે જાવ
ગુત્ત વંમયારો ।

સે જં તત્થ વહૂઈં વાસાઈં સામણપરિયાગ
પાડણિત્તા આલોહયપડિવ્વકંતે સમાહિવત્તે
કાલમાસે કાલ કિચ્ચા સોહમ્મે કપ્પે
દેવત્તાણે ઉવ્વવજ્જિહિહ । સે જં તઓ
અળંતરં ચયં ચહિત્તા મહાવિદેહે વાસે
જાઈં કુલાઈં ભવંતિ અહ્હાઈં જહા

વાઝ ઝમ્મ મગમુ કરતો એમાં જ વારંવાર ઉત્પન્ન
થશે, અર્થાત્ આવાગમન કરશે

તત્પશ્ચાત્ ત્યાંથી નીકળીને ચતુષ્પદોમાં-ચાર
પગવાળા છવોમાં, ઉગ્ગપરિવર્ષ-છાતીના ગળથી
ચાલનાર, બુજ પરિવર્ષ-બુદ્ધતા ગળથી ચાલનાર
તથા જેચર-આકાશમાં વિચરનાર છવોમાં
તેમ જ ચતુર્ગિન્દ્રિય, ત્રીન્દ્રિય અને દ્વીન્દ્રિય
પ્રાણીઓ તથા વનસ્પતિમાં રહેલા કડવા વૃક્ષો
અને કડવા દ્રવ્યવાળા વૃક્ષોમાં વાયુ, તેજ, જલ
અને પૃથ્વીકાયમાં લાગો વાર ઉત્પન્ન થશે.
ત્યાર બાદ ત્યાંથી નીકળીને તે મુપ્રતિષ્ઠપુર
નામના નગરમાં ગળદ રૂપે ઉત્પન્ન થશે.

૨૪- જ્યારે તે ગાળકાણાને છોડીને યુવા-
વસ્થામાં આવશે ત્યારે ગંગા નામની મહાનદીના
કિનારાની માટીને જોડતાં નદીનો કિનારો પડી
જવાથી પીડિત થતો મૃત્યુને પ્રાપ્ત થશે, મૃત્યુને
પ્રાપ્ત થયા પછી તે ત્યાંજ મુપ્રતિષ્ઠપુર નામના
નગરમાં કોઈ શેઠને ઘરે પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થશે.

૨૫-ત્યાં ગાળપણુને છોડીને યુવાવસ્થાને પ્રાપ્ત
કર્યા બાદ તે સાધુઓનોચિત્ત સદ્ગુણોથી યુક્ત
કોઈ સ્થવિર જૈન સાધુઓની પાસે ધર્મ સાંભળશે,
સાંભળીને મનન કરશે, ત્યાર પછી મુડિત થઈને
અગારવૃત્તિનો ત્યાગ કરી અણગાર ધર્મને પ્રાપ્ત
કરશે અર્થાત્ ગૃહસ્થા-વાસથી નીકળીને સાધુ-
ધર્મને અંગીકાર કરશે તે અણગાર ધર્મ સમિતિ
યુક્ત યાવત્ બ્રહ્મચારી થશે.

ત્યા ઘણાં વર્ષો સુધી શ્રામણ્યપર્યાયનું પલન
કરીને આલોચના અને પ્રતિક્રમણથી આત્મશુદ્ધિ
કરતો સમાધિભાવને પ્રાપ્ત કરીને સમય આવવા
પર કાળ કરીને સૌધર્મ નામક પ્રથમ દેવલોકમાં
દેવરૂપે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાર પછી દેવલવની સ્થિતિ
પૂર્ણ થઈ જવા પર ત્યાંથી આવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં

[illegible]

एव गन् जन्' मयनेन भगवता
महावीरेण जाय मयनेन दुर्निभायाण
पद्ममम अज्जमणम्म अगमहे पणपत्ते
त्तिथेमि।

દ્વિતીય અધ્યયન

ઉત્તર

૧- જહ ન ભતે ! નમણેનં જાવ મંપત્તેનં
દુહાવિવાગાણ પદમરસ અજ્ઞયણસ્મ
અયમટ્ટે પળ્લત્તે, દોચ્ચમ્મ ન ભતે !
અજ્ઞયણમ્મ દુહાવિવાગાણ સમણેનં
જાવ મપત્તેનં કે અટ્ટે પળ્લત્તે ? તા
ણ મે સુહમ્મે અળગારે જઘ્ઘ-અળગાર
એવં ધયાસી-એવ લલુ જઘ્ઘ ! તેણં
કાલેણ તેણં સમણ વાણિયગામે ણામં
ણયરે હોત્થા, રિદ્ધત્થિમિયસમિદ્ધે,
તસ્સ ન વાણિયગામસ્સ ઉત્તરપુરત્થિમે
વિસીમાએ દૂઇપલાસે ણામ ઉજ્જાણે
હોત્થા, તત્થ ણં દૂઇપલાસે સુહમ્મસ્સ
જવલ્લસ્સ જવલાયયણે હોત્થા, વળ્લઓ !

૨- તત્થ ન વાણિયગામે મિત્તે ણામં રાયા
હોત્થા । તત્થ ન મિત્તસ્સ રત્તો સિરી
ણામ દેવી હોત્થા । વળ્લઓ । તત્થ ન
વાણિયગામે કામજ્ઞયા ણામ ગણિયા
હોત્થા । અહીણ-જાવ સુહવા વાવત્તરિક-
લાપહિયા ચહસદ્ધિગણિયાગુણોવવેયા
એગૂણતીસે વિસેસે રમમાણો એવકતીસર-
હગુણપ્પહાણ વત્તીસપુરિસોવયારકુસલા
ણવગસુત્તપહિવોહિયા અટ્ટારસદેસીમાસા-
વિસારયા સિગારાગારચ્છાસ્સેસા ગોયરહ-
ગધવ્વળટ્ટકુસલા, સંગય-ગય-હસિય-
મણિય-વિહિય-વિલાસ-લલિય-સલાવ-

૧- હે ભગવન્ ! જો મોક્ષપ્રાપ્ત શ્રમણ
ભગવાન્ મહાવીર સ્વામીએ દુઃખવિપાકના પ્રથમ
અધ્યયનનો આ અર્થ પ્રતિપાદિત કર્યો છે તો
ભગવન્ ! વિપાકશ્રુતના દ્વિતીય અધ્યયનનો
મોક્ષપ્રાપ્ત શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરે શું અર્થ
કહ્યો છે ? આ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં સુધર્મા અણ-
ગારે જંબૂ અણગારને આ પ્રમાણે કહ્યું-હે જંબૂ !
તે કાળ અને તે સમયમાં વાણિજ્યામ નામનું
એક સમૃદ્ધિશાળી નગર હતું. તે નગરના ઇશાન-
ગૃહમાં દ્વિતિપદ્માશ નામનું એક ઉદ્યાન હતું.
તે ઉદ્યાનમાં 'સુધર્મા' નામના યક્ષનું એક યક્ષા-
યતન હતું.

૨- તે નગરમાં મિત્ર નામનો રાજા અને તેની
શ્રી નામની રાણી હતી તથા તે નગરમાં
અન્યૂન પચેન્દ્રિય શરીરયુક્ત યાવત્ રૂપવતી,
૭૨ કળાઓમાં પ્રવીણ, ગણિકાના ૬૪ ગુણોથી
યુક્ત, ૨૯ પ્રકારના વિષયોના ગુણોમાં રમણ
કરનારી, ૩૧ પ્રકારના રતિગુણોમાં પ્રધાન ૩૨
પ્રકારના પુરુષ સમ્મગ્ધી ઉપચારોમાં નિપુણ
કામધેવની નામની વેશ્યા હતી તેના પ્રસુત નવ
અંગો જાગૃત હતા. તે ૧૮ દેશી ભાષાઓમાં
વિશારદ હતી તે સુંદર વેષભૂષા અને શૃંગાર
રસનું ઘર બનેલી હતી, તેમ જ ગતિ, રતિ અને
ગાન્ધર્વ, નાટ્ય તથા નૃત્ય કળામાં પ્રવીણ,
સુંદર ગમન કરનારી, કુચાદિગત ઐન્દર્યથી

હૃત્વી પાનઢ, સળ્લઢ્વઢ્વમ્મયગુટિઍ
ઉપ્પીન્નિયકય્થે ઉદ્દામિયઘટે જાણામ-
ણિન્નયણિવિહ્ગેવેજ્જે ઉત્તરકચુદ્દે પરિ-
કપ્પિયજ્જયપટ્ટાગવ્વપ્પચામેને આરુઢ્વહ-
ત્થાગેહે ગહિયાઉહપ્પહરણે ।

૫- અળ્ળે ય તત્થ વઢ્વે આસે પામઢ, સળ્લ-
ઢ્વઢ્વમ્મયગુટિઍ, આવિઢ્વગુઢે, ઓસા-
રિયપવ્વરે ઉત્તરકચુદ્દે ઓચૂલમુ-
હચંડાધરચામરથાસકપરિમંડિયકઢિઍ,
આરુઢ્વસારોહે ગહિઆઉહપ્પહરણે, તેસિ
ચ જં પુરિસાણં મજ્જગયં ઇગં પુરિસં
પાસઢ, અવઓઢગવંધણં ઉવ્વકત્તકળ્ણણાસં
જેહતુપ્પિયગત્તં વજ્જકરકઢિજુયણિયત્થ
કઢે પગુણરત્તમલ્લદામં ચૂળ્ણગુંઢિયગાય
ચૂળ્ણયં વજ્જપાણપ્પિય તિલંરે ચેવ છિજ્જ-
માણ કાકણિમંસલાવિજ્જં જવીલ્લવ્વર-
સઈહિ હમ્મમાણં અળ્ળેગણરણારિસપરિ-
વુઢં, ચચ્ચરે ચચ્ચરે લંડપહ્વહરણં ડગ્ધો-
સિજ્જમાણં ઇમં ચ જં ઇયાલ્લં ડગ્ધોસણં
સુણે-‘ળો લલ્લુ દેવાણુપ્પિયા ! ડજ્જિય-
ગસ્સ દારગસ્સ કેઢ રાયા વા રાયપુત્તો

ત્યાં રાત્રમાર્ગ પર તેમણે (ગૌતમ સ્વામીજી)
અનેક ડાઘીઓ ભેળા કે જે યુદ્ધને માટે તૈયાર
હતા. તે ડાઘીઓને કવચ પહેરાવ્યા હતા અને
તે શરીર રક્ષક, ઉપકરણ, જૂત આદિથી યુક્ત
હતા, તેઓના પેટ દઢ જાંઘનથી જાંઘેલા હતા
તેમના જવાની જાંઘને જાડુ મોટા મોટા ઘંટા
લટકી રહ્યા હતા, તેમ જ તે મહિયો અને
રત્નોથી જડેલા, ઐવેયક (જળાનું આભૂષણ)
પહેરેલા હતા તથા જો ઉત્તર કચુક નામના
તનુત્રાણ વિશેષ એવં અન્ય કવચાદિ સામગ્રીથી
યુક્ત હતા. તે ધ્વજ, પનાકા તથા પંચવિધ
શિરાભૂષણોથી વિભૂષિત હતા તેમ જ તેઓના
પર આયુધ અને પ્રહરણાદિ ધારણ કરનાર મહાવત
ગવાર થઈ રહ્યા હતા અથવા તેઓ ઉપર આયુધ
અને પ્રહરણુ લાદેલા હતા

૫- શ્રી ગૌતમ સ્વામીજી ત્યાં અનેક અશ્વોને
પણ ભેળા, તે યુદ્ધને માટે તૈયાર હતા તથા
તેમને કવચ પહેરાવેલા હતા અને અશ્વોચિત
શારીરિક ઉપકરણો ધારણ કરાવ્યા હતા. તેઓના
શરીર પર જૂત પહેલી હતી, મુખમાં લગામ
દીધેલી હતી અને તે કોધથી હોઠોને ચાવી રહ્યા
હતા અને ચામર તથા સ્થાસક (આભરણ
વિશેષ) થી તેમને કટિભાગ વિભૂષિત થઈ
રહ્યો હતો તેના પર જોડેલા ઘોડે સવારો આયુધ
અને પ્રહરણાદિથી યુક્ત હતા અથવા જેના પર
આયુધ અને પ્રહરણુ લાદેલા હતા.

આ રીતે ગૌતમ સ્વામીજી ત્યાં ઘણાં
પુરુષોને પણ ભેળા જેઓએ દઢ જાંઘનોથી
જાંઘેલા અને લોહમય કસૂલકાદિથી યુક્ત કવચો
શરીર પર ધારણ કરેલા હતા તેમની જીભમાં
શરાસન પટ્ટી (ધનુષ્ય જે ચતી વખતે હાથની
રક્ષા માટે જાંઘવામાં આવતી ચામડાની પટ્ટી)
જાંઘેલી હતી જળામાં આભૂષણુ ધારણ કરેલા
હતા અને તેમના શરીર પર વિશિષ્ટ પ્રકારની

વા અવરજ્જન, અગ્નિ મે મગ્ન કમ્પાત
અવરજ્જનિ' ।

જાણીએ તો પાણી દિવાળી પડે
અને પાણી પાણી જેવાં ના

તે પુરુષાની નાના નાના અંગો ના
પીના માખીને જોયો, જેના ગળા અને માખીને
નાભીને પાંચળાને માટે ગળા રાખેલો તરફથી
ખાધામાં અંધારા રંગા, તેના ના અને ના
અંગોમાં રંગા તેને શરીર પીળી પીળા ખાતમાં
આવ્યું રંગ, તથા તે તંગ તથા કાળ ચોર
પુરુષના પાંચળાને નાના પીળા રંગો
અર્થાત્ તેને તથા રંગા ચોર જે એ તથા
નિયત રંગ જે તે પાંચળાના રંગા અથવા
જેના અને રાખેલોમાં તથાકરી રંગી તેના
અંગમાં કંકરની નમ્રાન તથા પુરુષાની માળા
રંગી અને તેનું શરીર જેટલા અર્જુની પોતેલું
હતું જે ભયથી ત્રાગ પામેલો તથા પ્રાણુ ધારણ
કરી રાખવાનો ધૃત્યુક હતો, તેના શરીરને તલ
તલ જેટલા ટુકડા કરીને કાપી રહ્યા હતા અને
શરીરના નાના નાના માંસના ટુકડા કાગડા આદિ
પક્ષીઓના લક્ષ્ય થઈ રહ્યા હતા. એવો તે પાપી
પુરુષ એકડો પત્યરો તથા આળુકેથી મરાઈ
રહ્યો હતો અને અનેક સ્ત્રી પુરુષોથી ઘેરાયેલો,
પ્રત્યેક ચોરા આદિ-પર તેની ઉદ્ધોષણા કરવામાં
આવતી હતી અર્થાત્ ત્યાં ચાર અથવા તેનાથી
પણુ અધિક રસ્તાઓ મળતા હોય તેવા સ્થાનો
પર ફૂટેલા ઢાલથી તેના સંબન્ધમાં ઘોષણા કર-
વામાં આવતી હતી, જે આ પ્રમાણે હતી—

હે મહાનુભાવો ! “ ઉન્નિઝતક બાળક પ્રત્યે
કોઈ રત્ન કે રાજપુત્રે કોઈ અપરાધ નથી કર્યો
પરંતુ આ તેના પોતાના જ કર્મોનો દોષ છે,
જેના કારણે આ અપરાધ અવસ્થાને પ્રાપ્ત થઈ
રહ્યો છે ”

૬- તદ્દા નં સે ભગવઓ ગોયમસ્સ તં પુરિસ
પાસિત્તા ઇમે ઇયારૂવે અજ્જતિથિય, ચિતિય
કપ્પિય, પત્થિય, મળોગય સંકપ્પે સમુ-

૬- ત્યાર બાદ તે પુરુષને જોઈને ભગવાન જાત-
મના મનમાં એવો વિચાર, કંઈપના કે સંકલ્પ
ઉત્પન્ન થયો કે અહો ! આ પુરુષ કેવી નરક-
મમાન વેદનાનો અનુભવ કરી રહ્યો છે ! તત્પશ્ચાત્

પ્પજ્જિત્યા અહો નં દમે પુરિમે જાવ
 નરવપત્તિવિયં વેયણં વેણ્ણિકટ્ટુ
 વાણિયગામે નયરે ઉચ્ચનીયમજ્જિમકુ-
 લેયુ જાવ અહમાણે અહાપજ્જત્તં મમુદાણં
 ગિણ્ણહ, ગિણ્ણિત્તા વાણિયગામસ્મ
 મજ્જનં-મજ્જેણં જાવ પટિદંમેહ, પટિદંમિત્તા
 સમણં ભગવં મહાવીરં ચંદહ જમંમહ,
 ચંદિત્તા જમંમિત્તા એવં વયાસી-એવં ચલુ
 અહં મંતે ! તુવ્વેહિ અદ્ધમણુણાએ સમાણે
 વાણિયગામ જાવ તહેવ નિવેણ્ણે । સે નં
 મંતે ! પુરિસે પુવ્વમ્ભવે કે આસિ ? જાવ
 પચ્ચણુદ્ધમ્ભવમાણે વિહરહ ।

૭- એવં ચલુ ગોયમા ! તેણં કાલેણં તેણં
 સમણં ઇહેવ જંવહીવે દીવે મારહે
 વાસે હત્થિનાડરે નામં નયરે હોત્થા,
 રિદ્ધં । તત્થ નં હત્થિનાડરે નયરે
 સુણંદે નામં રાયા હોત્થા, મહયાહિમવંત-
 મલયમંદરં । તત્થ નં હત્થિનાડરે
 નયરે વહુમજ્જદેસમાએ મહં એગે ગોમંડવે
 હોત્થા । અણેગલ્લંમસયસણિવિટ્ઠે
 પાસાઈએ ૪ । તત્થ નં વહુવે ગોહુવા
 સણાહા ય અણાહા ય નયરગાવીઓ ય
 નયરવલીવદ્દા ય નયરપહિયાઓ ય
 નયરમહિસીઓ ય નયરમહિસા ય
 નયરવસમા ય પડરત્તણપાણિયણિદ્ધમયા
 ણિરુવ્વિગ્ગા સુહં-સુહેણં પરિવસંતિ ।

તત્થ નં હત્થિનાડરે નયરે મીમે નામં
 કૂડગ્ગાહે હોત્થા, અહમ્મિએ જાવ
 દુપ્પહિયાણંદે । તસ્સ નં મીમસ્સ
 કૂડગ્ગાહસ્સ ઉપ્પલા નામં મારિયા
 હોત્થા, અહીણ ૦ ।

વાણિજ્યામ નગરમાં બિચ, નીચ અને મધ્યમ
 અર્થાત્ ધનિક, નિર્ધન અને મધ્યમ કોટિના ઘરોમાં
 ભ્રમણ કરતા આવશ્યકતાનુસાર બિલાહ લઈને
 વાણિજ્યામ નગરની મધ્યમાંથી થઈને શ્રમણ
 ભગવાન્ મહાવીર સ્વામીની પાસે આવ્યા અને
 તેમને લાવેલી બિલાહ બતાવી, ત્યાર બાદ ભગવાનને
 વન્નના, નમસ્કાર કરીને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યા-
 હે ભગવન્ ! આપની આજ્ઞાથી હું બિલાહ માટે
 વાણિજ્યામ નગરમાં ગયો અને ત્યાં મેં નરક-
 ચમાન વેદનાનો અનુભવ કરતા એક પુરુષને જોયો.
 ભદ્રન્ત ! તે પુરુષ પૂર્વભવમાં કેણુ હતો ? જે
 યાવત્ નરક સમાન વેદનાનો અનુભવ કરતો સમય
 વિતાવી રહ્યો છે ?

૭- ભગવાને ઉત્તર આપ્યો-ગૌતમ ! તે પુરુષના
 પૂર્વભવનો વૃત્તાન્ત આ પ્રમાણે છે-તે કાળ અને
 તે સમયમાં આ જંબૂદ્વીપ નામના દ્વીપમાં ભારત
 વર્ષમાં હસ્તિનાપુર નામનું એક સમૃદ્ધિશાળી
 નગર હતું. તે નગરમાં સુનન્દ નામનો રાજા
 હતો. તે મહાહિમવન્ત (હિમાલય) પર્વત સમાન
 પુરુષોમાં મહાન્ હતો. તે હસ્તિનાપુર નગરના
 લગભગ મધ્ય પ્રદેશમાં સેંકડો સ્તમ્ભોથી બનાવેલ
 પ્રાસાદિક, (મનમાં પ્રસન્નતા ઉત્પન્ન કરનાર)
 દર્શનીય, અભિરૂપ, અને પ્રતિરૂપ એક મહાન
 ગોમંડપ (ગોશાલા) હતો. ત્યાં નગરના સનાથ
 અને અનાથ પશુ અર્થાત્ નાગરિક ગાયો, નાગ-
 રિક બળદો, નગરની નાની વાછરડીઓ, તેમજ
 સાદો સુગમપૂર્વક રહેતા હતા તેમને ત્યાં ઘાસ
 અને પાણી આદિ પર્યાપ્ત રૂપમાં મળતું અને
 તે લય અને ઉપસર્ગ આદિથી રહિત થઈને ધૂમતા

તે હસ્તિનાપુર નગરમાં મહાન અધર્મો
 યાવત્ મહામહેનતે પ્રસન્ન થનાર લીમ નામનો
 એક કૂટચાહ (દગાથી જીવોને ફસાવનાર) રહેતો
 હતો તેની ઉત્પલા નામની સ્ત્રી હતી, કે જે
 સમ્પૂર્ણ પચેન્દ્રિય સુકત શરીરવાળી હતી.

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

११-मः पं मा दारणम् कृतवान्निमित्तं एतन्म-
 कथाहं मन्त्रं मन्त्रा दारणम्
 दारणं एतन्म । मः पं मा दारणम्
 दारणमेतन्म वेव मह्यम् २ मन्त्रं विष्णु-
 विष्णु आरमिष्ट मः पं मा दारणम्
 आरमिष्टमन्त्रं मोक्षा गितम् हृत्पिताउरे
 मन्त्रं ब्रह्म गणगोत्र्या जाव दमन्ता त
 मोक्षा ५ मन्त्रो मन्त्रा विष्णुपुत्र्या ।
 मः पं मा दारणम् उन्मुक्कबालावे
 उन्मुक्कबालावे पामेपं जरेनि-उन्मुक्क त
 उन्मुक्क इमेन दारणं जायमेनेन वेव
 मह्यम् २ मन्त्रं विष्णु-
 विष्णु तए पं एवस्त दारणम् आरमिष्ट-
 मन्त्रं मोक्षा गितम् हृत्पिताउरे पयरे
 ब्रह्म पयरगोत्र्या जाव भीया ५ मन्त्रो
 मन्त्रा विष्णुपुत्र्या । तन्मा पं होउ अन्मं
 दारण गोतासे पामेपं । तए पं से
 गोतासे दारण उन्मुक्कबालावे जाव
 जाए यावि होत्या ।

१२- तए णं ते भीमे कूडग्गाहे अणया कदाइं
कालवस्मुणा तंजुत्ते । तए णं ते गोत्ताते
दारए ब्रह्मणा भित्तणाइणियगतयणसंबं-
विपरिजणेणं तद्धि तंपरिवुडे रोयमाणे
कंदनाणे विलवमाणे भीमस्त कूडग्गाहस्त
णीहरणं करेइ, करित्ता बहूइं
लोइयमयकिच्चाइं करेइ ।

૧૨-ત્યાર પછી ડોહ સમયે ભીમ ફૂટબાલ્ડનું
મરણ થઈ ગયું. ત્યારે તે જોવાસે પોતાના
મિત્ર, સાતિ, નિજક, (પુત્રાનિ) રવન (પાપાદિ)
સંબંધી (સ્વસુરાદિ) અને પરિજનોથી (નોકર
વર્ગથી) ઘેરાઈને રૂન. આક્રંદન અને વિલાપ
કરતાં ફૂટબાલ્ડનો કાલ સંસ્કાર પર્વે અને ઉટલીક
ઔકિક સતક ક્રિયાઓ પણ કરી.

૧૩-તેણે ને સુણંદે રાયા ગોત્તાસે દારણ અણયા કયાઈં મયમેવ કૂડગાહતાએ ટવેડ. તેણે ને સે ગોત્તાસે દારણ કૂડગાહે જાણે યાવિ હોત્યા, અહમ્મિએ જાવ દુષ્પરિયાણંદે.

તેણે ને સે ગોત્તાસે દારણ કૂડગાહે કલ્લાકલ્લિ અદ્ધરત્તકાલસમયંસિ એમે અવીએ મણ્ણદ્ધવદ્ધકવણે જાવ ગહિયાહ-પહરણે સાઓ ગિહાઓ ગિજ્જાહ. ગિજ્જિત્તા જેણેવ ગોમંડવે તેણેવ ઉવાગચ્છહ, ઉવાગચ્છિત્તા વહૂણં ણયરગોરૂવાણં સણાહાણય જાવ વિયંગેડ, વિયંગિત્તા જેણેવ સણે ગિહે તેણેવ ઉવાગચ્છહ. તેણે ને સે ગોત્તાસે કૂડગાહે તેહિ વહૂંહિ ગોમંસંહિ સોલ્લેહિ સુરં ચ ૬ આસાએમાણે ૪ વિહરહ.

૧૪-તેણે ને સે ગોત્તાસે કૂડગાહે એયકમ્મે એયપહાણે એયવિજ્જે એયસમાયારે સુવહું પાવકમ્મં સમજ્જિગિત્તા પંચવાસસયાઈં પરમાડં પાલહિત્તા અદ્ધુહુદ્ધોવગણે કાલમાસે કાઠં કિચ્ચા દોઢ્ઢાણે પુઢ્ઢીએ ઉવકોસં તિસાગરોવમદ્ધિહિસુ ણેરહિસુ ણેરહિયત્તાએ ઉવવણે.

૧૫-તેણે ને સા વિજયમિત્તસ્સ સત્થવાહસ્સ સુભદ્ધા મારિયા જાહિણિદુયા યાવિ હોત્યા તોણે જાયા ૨દારગા વિણિહાયમાવજ્જંતિ.

૧૩-ત્યાર પછી સુનન્દ રાજાએ ગોત્રાસ બાળકને પોતે જ કૂટ્યાહતા પદ પર નિયુક્ત કર્યો. ત્યાર બાદ અધર્મી યાવત્ દુષ્પ્રત્યાનંદી (ઘણી મુશ્કેલથી પ્રસન્ન થનાર)

તે ગોત્રાસ દરરોજ અર્ધ રાત્રિના સમયે સૈનિકની જેમ તૈયાર થઈને કવચ પહેરીને, તેમ જ અસ્ત્ર-શસ્ત્રોને ધારણ કરીને પોતાના ઘરેથી નીકળે છે, નીકળીને ગોમંડપ (ગામોના વાડામાં) જાય છે અને ત્યાં અનેક ગાય આદિ નાગરિક પશુઓના અગોપાંગોને કાપીને પોતાના ઘરમાં આવી જાય છે, આવીને તે ગાય આદિ પશુઓના પકાવેલા માંસ સાથે મદિરા આદિનું આસ્વાદન કરતો જીવન વ્યતીત કરે છે.

૧૪-ત્યાર પછી તે ગોત્રાસ કૂટ્યાહ આવા પ્રકારના કર્મોવાળો, આવા પ્રકારના કાર્યોમાં પ્રધાનતા રાખવાવાળો, પાપરૂપ વિદ્યાને જાણનારો તથા આવા પ્રકારના આચરણવાળો, વિવિધ પ્રકારના પાપકર્મોનું ઉપાર્જન કરીને પાંચસો વર્ષના પરમ આયુષ્યને ભોગવીને, ચિન્તાઓ અને દુઃખોથી પીડિત થતો કાળ માસમાં કાળ કરીને ઉત્કૃષ્ટ વ્રણ સાગરોપમની સ્થિતિવાળા બીજા નરકમાં નારક રૂપે ઉત્પન્ન થયો.

૧૫-ત્યાર બાદ વાણિજ્યામમાં વિજયમિત્ર નામનો એક સાર્થવાહ હતો તેની સુલદ્રા નામની પત્ની હતી. તે જાત નિન્દુકા (જન્મતાં જ મરી જાય તેવા બાળકને જન્મ આપનારી) હતી, તેથી તેના બાળકો જન્મતાં જ મરી જતા હતા.

૧૬- તણ ને ગોત્તાસે કૂડગાહે દોન્નાઓ
પુઢવીઓ અણંતરં ઉવ્વટ્ટિત્તા ઇહેવ તાણિ-
યગામે નયરે વિજયમિત્તરમ સત્થવાહમ્મ
સુભદ્દાએ ભારિયાએ કુચ્છિસિ પુત્તત્તાએ
ઉવવણ્ણે । તણ નં સા સુભદ્દા સત્થવાહી
અણ્ણયા કયાઈ નવણ્ણ માસાણં વહુવડિ-
પુણ્ણાણં દારય પયાયા । તણ ન સા
સુભદ્દા સત્થવાહી ત દારગં જાયમેયં ચેવ
એગંતે ઉવ્વકુરુડિયાએ ઉજ્જાવેદ્, ઉજ્જા-
વિત્તા દોચ્છંપિ ગિણ્ણાવેદ્, ગિણ્ણાવિત્તા
અણ્ણુવ્વેણં સારક્ખેમાણી સગોવેમાણી
સવડ્ઢેદ્ ।

૧૭- તણ નં તસ્સ દારગસ્સ અમ્માપિયરો
ઠિદ્ધવડિયં ચ ચંદસૂરપાસણિયં ચ જાગ-
રિયં ચ મહ્યા ઇડ્ઢિસવ્કારસમુદણ
કરેતિ । તણ નં તસ્સ દારગસ્સ અમ્મા-
પિયરો એવકારસમે દિવસે ણિવત્તે, સંપત્તે
વારસાહે ઇયમેયારુવં ગોણં ગુણ્ણિવ્વકળ્ણં
નામધેજ્જં કરેતિ, જમ્મ્હા નં અમ્મે ઇમે
દારણ જાયમેત્તણ ચેવ એગંતે ઉવ્વકુરુ-
ડિયાએ ઉજ્જિણે, તમ્મ્હા નં હોઝ અમ્મ્હં
દારણ ઉજ્જિણે નામેણ ।

૧૮- તણ ન સે ઉજ્જિણે દારણ પંચઘાઈ-
પરિગ્ગાહિણે । તજ્જહા--લીરઘાઈ ૧,
મજ્જણઘાઈ ૨, મંડણઘાઈ ૩, કીલામણ-
ઘાઈ ૪, અંકઘાઈ ૫, જહા દઢવડ્ઢણે,
જાવ ણિવ્વાયણિવ્વાધાયગિરિકંદર-
મલ્લીણેવ ચંપગપાયવે સુહંસુહેણં સંવડ્ઢેદ્ ।

૧૬- પણ ત્યાં ને ગોત્તાસે કૂડગાહે દોન્નાઓ
પુઢવીઓ અણંતરં ઉવ્વટ્ટિત્તા ઇહેવ તાણિ-
યગામે નયરે વિજયમિત્તરમ સત્થવાહમ્મ
પુત્તત્તાએ ભારિયાએ કુચ્છિસિ પુત્તત્તાએ
ઉવવણ્ણે । તણ નં સા સુભદ્દા સત્થવાહી
અણ્ણયા કયાઈ નવણ્ણ માસાણં વહુવડિ-
પુણ્ણાણં દારય પયાયા । તણ ન સા
સુભદ્દા સત્થવાહી ત દારગં જાયમેયં ચેવ
એગંતે ઉવ્વકુરુડિયાએ ઉજ્જાવેદ્, ઉજ્જા-
વિત્તા દોચ્છંપિ ગિણ્ણાવેદ્, ગિણ્ણાવિત્તા
અણ્ણુવ્વેણં સારક્ખેમાણી સગોવેમાણી
સવડ્ઢેદ્ ।

૧૭- ત્યારબાદ તે બાળકના માતાપિતાએ મહાન
શ્રદ્ધામત્સર અને આડંબર આપે કુળ મર્યાદા
પ્રમાણે પુત્રજન્મ થોડય વધામાણીરૂપ પુત્રજન્મ-
મહોત્સવ કર્યો ત્રીજે દિવસે ચન્દ્ર સૂર્ય ધર્શન
મગ્ગનધી ઉત્સવ કર્યો અને છઠ્ઠે દિવસે કુળ
પરમ્પરા પ્રમાણે બાજણ મહોત્સવ કર્યો. અગિ-
યારમો દિવસ વીત્યા પછી તે બાળકના માતા-
પિતાએ બારમા દિવસે શુભ નિષ્કાન્ત નામકરણ
આ પ્રમાણે કર્યું, કેમકે અમારો આ બાળક
જન્મતાં જ અશુચિ પ્રદેશમાં ત્યાગી દેવાયો હતો,
તેથી અમારા આ બાળકનું નામ “ઉજ્જિણતક-
કુમાર” એ રાખવામાં આવે છે.

૧૮- ત્યારબાદ તે ઉજ્જિણતકકુમાર ક્ષીરધાત્રી,
મળજનધાત્રી, મંડનધાત્રી, કીડાપનધાત્રી અને
અંકધાત્રી આ પાંચ ધાવમાતાઓથી યુક્ત દઢ-
પ્રતિજ્ઞ કુમારની જેમ યાવત્ નિર્વાત (પવન રહિત)
અને નિર્વ્યાધાત (બાધારહિત) પવંતની કંઠમાં
રહેલા અમ્પકવૃક્ષની જેમ સુખપૂર્વક મોટો થવા
લાગ્યો.

१९-तए णं से विजयमित्ते सत्यवाहे अण्णया
कयाइं गणिमं च धरिमं च मेज्जं च
पारिच्छेज्जं च चउव्विहं भंडगं गहाय
लवणसमुद्धं पोयवहणेणं उवगए । तए णं
से विजयमित्ते तत्थ लवणसमुद्धे पोयवि-
वत्तीए णिव्वुड्डुभंडसारे अत्ताणे अमरणे
कालधम्मुणा संजुत्ते ।

तए णं तं विजयमित्तं सत्यवाहं जे जहा
वहवे ईसर-तलवरमाडंविय-कोडुंविय-
इचभ-सेट्टि-सेणाचड-सत्यवाहा लवण-
समुद्रे पोयविवत्तीए निव्वुडुभंडसारं
कालधम्मणा सजुत्तं सुणेंति, ते तहा
हत्यणिक्खेवं च वाहिरभंडसारं च
गहाय एगंतं अवक्कमंति ।

२०- त ए णं सा सुभद्वा सत्थवाही विजयमित्त
सत्थवाहं लवणसमुद्दे पोयविवत्तीए
णिव्वुड्डुभंडसारं कालधम्मणा संजुत्त
सुणेइ, सुणित्ता महया पइसोएणं अप्फुण्णा
समाणी परसुनियत्ता विव चंपगलया
धसत्ति धरणीतलंसि सव्वंगेहि संणि-
वडिया ।

तए णं सा सुभद्दा मुहुत्तंतरेणं आसत्था
समाणी वहाँहि मित्त-जाव परिवुडा
रोयमाणी कंदमाणी विलवमाणी
विजयमित्तस्स सत्थवाहस्स लोइयाइं
मयकिच्चाइं करेइ । तए णं सा सुभद्दा
अण्णया कयाइं लवणसमुद्दोतरण च
लच्छविणासं च पोतविणासं च पइमरणं

૧૯— તદનન્તર કોઇ વખતે વિજયમિત્ર સાર્થ-
વાહે ગણિમ, (ગણના કરીને વેચાતા) ધરિમ,
(તોળીને વેચાતા) મેય, (માપીને વેચાતા) અને
પરિચ્છેદ, (પરીક્ષા કરીને વેચાતા) રૂપ ચાર
પ્રકારની પણ વસ્તુઓને લઇને લવણ સમુદ્રમાં
પ્રસ્થાન કર્યું, પરન્તુ લવણ સમુદ્રમાં વહાણપર
વિપત્તિ આવવાથી વિજયમિત્રની ઉકન ચારે પ્રકારની
મહામૂલ્યવાળી વસ્ત્ર, આલૂપણ આદિ વસ્તુઓ
પાણીમાં ડૂબી ગઇ અને તે પોને પણ ત્રાણરહિત
તેમજ શરણરહિત થઇ જવાથી મૃત્યુ પામ્યો.
ત્યાર બાદ ધૃત્વર, તક્ષવર, માંડલિક, કૌટુંબિક,
ધનવાન, શેઠ અને સાર્થવાહોએ જ્યારે લવણ
સમુદ્રમાં વહાણ નષ્ટ થયું તે, તથા મહામૂલ્ય-
વાળું કરિયાણું જલમાં ડૂબી જવાથી ત્રણ અને
શરણથી રહિત વિજયમિત્રના મૃત્યુના સમયાર
સંભળ્યા, ત્યારે પોતાના હાથે લીધેલી થાપણ
અને તેથી અતિરિકત બહુમૂલ્ય વસ્ત્ર, આલૂપણ
આદિ લઇને એકાન્તસ્થાનમાં ચાલ્યા ગયા.

૨૦- જ્યારે સુભદ્રા સાર્થવાહિનીએ લવણ-
સમુદ્રમાં સંકટ આવી પડવાથી કરિયાણું પાણીમાં
ડૂબી જવાની સાથોસાથ વિજયમિત્રના મૃત્યુના
મમાચાર સાંભળ્યા ત્યારે તે પતિ વિયોગજન્ય
મહાન્ શોકથી વ્યાપ્ત થઇ અને કુહાડાથી કાપેલી
ચમ્પકવૃક્ષની શાખાની જેમ ધડામ કરતી
(ધસ દ્ધને) પૃથ્વી તળ પર પડી ગઇ.

ત્યારબાદ થોડા સમય પછી તે સુલદ્રા સ્વસ્થ થઇ તથા અનેક મિત્ર, જ્ઞાતિ યાવત્ સમગ્રન્ધીજનો સાથે રૂઢન, કંઠન તથા વિલાપ કરતી વિજય-મિત્રની લૌકિક મૃતકક્રિયા કરવામાં તત્પર થઇ. ત્યાર પછી તે સુલદ્રા સાર્થવાહિની થોડા સમય પછી લવણ સમુદ્રમાં પતિતું ગમન, લક્ષ્મીનો વિનાશ, વહાણતું ડૂબવું અને પતિતું મૃત્યુ એ બધાની ચિન્તામાં નિમગ્ન થઇ અને ચિન્તામાં જ મરણ પામી.

ચ અર્જુનિતેમાણી ર કાન્તરમુખા મંત્રતા ।
તણ નળરમુક્તિયા નુભદ મન્તારા-
કાલગય જાણિતા ઉજ્જયય દારય માઓ
ગિહાઓ ણિચ્છુભતિ ણિન્દુભિતા ત
ગિહં અળસસ દલયતિ ।

૨૧-તણ ને સે ઉજ્જયયદારણ મયાઓ ગિહાઓ
નિચ્છુદે સમાણે વાણિયમમામે નળરે
સિંઘાડગ-જાવ-પહેનુ જૂયસલણુ
વેસિયાધરણુ પાળાગારેસુ ય સુહંમુદેણ
વિહરડ । તણ નં સે ઉજ્જયય દારણ
અળોહદુણ અણિવારણ સચ્છદમદ્દ,
સડરપ્પયારે મજ્જપસંગી ચોરજૂયવેસ-
દારપ્પસંગી જાણ યાવિ હોત્યા । તણ
નં સે ઉજ્જયય દારણ અળયા કયાઈ
કામજ્જયાણ ગણિયાણ સદ્ધિ સંપલગે
જાણ યાવિ હોત્યા. કામજ્જયાણ
ગણિયાણ સદ્ધિ ડરાલાઈ માણુસ્સગાઈ
ભોગભોગાઈ મુંજમાણે વિહરડ ।

૨૨-તણ નં તસ્સ મિત્તસ્સ રણ્ણો અળ્ણયા
કયાઈ સિરીણ દેવીણ જોણીસૂલે પાઠ્ઠમૂણ
યાવિ હોત્યા । ણો સંચાઈણ મિત્તે રાયા
સિરીણ દેવીણ સદ્ધિ ડરાલાઈ માણુસ્સગાઈ
ભોગભોગાઈ મુંજમાણે વિહરિત્તણ ।
તણ નં સે મિત્તે રાયા અળયા કયાઈ
ઉજ્જયયય દારયં કામજ્જયાણ ગણિયાણ
ગિહાઓ ણિચ્છુભાવેડ, ણિચ્છુભાવિતા
કામજ્જયં ગણિયં અન્નિતરય ઠવેડ,
ઠવિત્તા કામજ્જયાણ ગણિયાણ સદ્ધિ
ડરાલાઈ જાવ વિહરડ ।

પાતાના પેલી રાણી મદવળી ઉજ્જયય
કુમાર ગણિયમામ નળરના વિષય, નતુળ્ય
યાવતુ ગામાન્ય માર્ગો પર નથા જગારણે,
વેશ્યાગમન અને મદિગામનના સ્થાનોમાં
ગળાપર્વકે પાનિયમામ કરવા લાગ્યો. ત્યારબાદ
કેાઈ જાતની રોકાણે વિનાનો, સ્વર્ણકે
મળિયાળો તેમજ નિરકુશ થતો તે (ઉજ્જયયક)
કુમાર નારી, જગાર, વેશ્યાગમન અને પરત્રી
ગમનમાં આનંદન થઈ ગયો. કેાઈ વખતે કામ-
ધ્વન્ત નામની વેશ્યા સાથે સ્નેહ, સમ્બન્ધ સ્થાપિત
થઈ જવાના કારણે તે મનુષ્ય સમ્બન્ધી પ્રધાન
કામભોગોનો (વેશ્યા સાથે) ઉપભોગ કરતો સમય
વ્યતીત કરવા લાગ્યો.

૨૨-ત્યારબાદ વિજયમિત્ર નામક રાજાની
'શ્રી' નામની રાણીને યોનિશૂળ રોગ ઉત્પન્ન
થયો, તેથી વિજયમિત્ર રાજા રાણી સાથે મનુષ્ય
સમ્બન્ધી પ્રધાન કામભોગોનું સેવન કરવામાં
સમર્થ ન રહ્યો. ત્યારે કેાઈ સમયે વિજયમિત્ર
રાજાએ ઉજ્જયયક કુમારને કામધ્વન્ત ગણિકાના
સ્થાનમાથી કાઢી મૂક્યો અને કામધ્વન્ત વેશ્યાને
પોતાના અન્તપુરમાં રાખી લીધી અને તેની
સાથે મનુષ્ય સમ્બન્ધી પ્રધાન વિષયભોગોનું
સેવન કરવા લાગ્યો.

तए ण से उज्झिए दारए कामज्झयाए
गणियाए गिहाओ णिच्छुभाविए समाणे
कामज्झयाए गणियाए मुच्छिए गिद्धे
गद्धिए अज्झोववण्णे अणत्थ कत्थइ
सुइं च रइं च धिइं च अविदमाणे
तच्चित्ते तम्मणे तत्तेसे तदज्झवसाणे
तदट्ठोवउत्ते तयप्पियकरणे तवभाव-
णाभाविए कामज्झयाए गणियाए बहूणि
अतराणि य छिद्दाणि य विवराणि य
पडिजागरमाणे २ विहरइ ।

२३- तए ण से उज्झियए दारए अणया
कयाइं कामज्झयाए गणियाए अतरं
लभेइ, लभित्ता कामज्झयाए गणियाए
गिहं रहस्सियं अणुप्पविसइ, अणुप्पवि-
सित्ता कामज्झयाए सद्धि उरालाइं जाव
विहरइ । इमं च णं मित्ते राया ण्हाए
जाव कयवलिकम्मे कयकोउयमगल-
पायच्छित्ते सव्वालंकारविभूसिए
मणुस्सवागुराए परिक्खित्ते जेणेव
कामज्झयाए गणियाए गिहे तेणेव
उवागच्छइ, उवागच्छित्ता तत्थ ण
उज्झियं दारयं कामज्झयाए गणियाए
सद्धि उरालाइं जाव विहरमाणं पासइ,
पासित्ता आसुरत्ते ४ तिवाल भिउडि
णिलाडे स ८८ उज्झियं दारयं पुरिसेहि

ત્યારણા કામધ્વજ વેશ્યાનાં ઘરમાંથી કાઢી મૂકવાથી કામધ્વજનાં મૂર્ચ્છિત, તેના ધ્યાનમાં જ પાગલ બનેલો, તેની આકાંક્ષા રાખનારો, તેના સ્નેહપાશમાં બેસી ગયેલો અને તેના જ વિચારમાં અત્યંત જોરે રહેનારો, તે કુમાર ખીજા કોઈ પણ સ્થાને સ્મરણ, પ્રેમ અને માનસિક શાન્તિ પ્રાપ્ત ન કરી શક્યો, તેનું ચિત્ત તે વેશ્યામાં જ પરાવાયેલું રહ્યું હતું. તદ્વિષયક પરિણામવાળો, તત્સમગ્રાન્ધી કામલોગોમાં પ્રયત્નશીલ, તેને મેળવવા માટે આતુર રહેતો તેના મન, વચન અને શરીર એ બધાં તેને માટે અર્પણ થઈ રહ્યા હતાં. તે વેશ્યાની જ લાવનાથી લાવિત રહેતો તે કુમાર તે કામધ્વજ વેશ્યાના અંતર (રાજનું) આગમન જે સમયે ન હોય), છિદ્ર (રાજપરિવારની કોઈ પણ વ્યક્તિ જે સમયે ન હોય), અને વિવર (સામાન્ય મનુષ્ય પણ જે સમયે ન હોય) એવા સમયની ગવેષણા કરતો જીવન વિતાવવા લાગ્યો.

૨૩-તત્પશ્ચાત્ તે ઉજ્જિતક કુમારે કોઈ વખતે કામધ્વજ ગણિકા પાસે જવાનો અવસર પ્રાપ્ત કરીને ગુપ્ત રીતે તેના ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો અને તે કામધ્વજ વેશ્યાની સાથે મનુષ્ય સમ્બન્ધી પ્રધાન વિષયભોગોનો ઉપભોગ કરતો સમય વ્યતીત કરવા લાગ્યો.

અહિં તે વિજયમિત્ર રાજા સ્નાન યાવત્
 દુષ્ટ સ્વપ્નોનાં ક્ષણને નષ્ટ કરવા માટે પ્રાયશ્ચિત-
 રૂપે મસ્તક પર તિલક તેમજ અન્ય માંગલિકા
 કરીને, સમ્પૂર્ણ અલકારાથી વિભૂષિત થઈને,
 મનુષ્યોથી ઘેરાઈને તે કામધ્વજ વેશ્યાને ઘરે
 ગયો ત્યાં તેણે કામધ્વજ વેશ્યા સાથે મનુષ્ય
 સમગ્રની વિપયભોગોનો ઉપભોગ કરતાં ઉજ્જવતક
 કુમારને કોથથી લાલપીળો
 થઈ અત્રણ રેખાઓ વાળી
 ૧ અનુચર પુરુષોદ્વારા

गिण्टावेड. गिरागिना उगिमुद्रि मागुको
 प्परण्णहारेण सभगमतिगमन दारेड,
 कारित्ता अउउउववण दारेड. गारिग
 एणं विहाणेण वज्ज आगनेड ।
 एवं सलु गोयमा ! उज्जियए दारए
 पुरा पोरणाण जाय पन्नण्णभग्माणे
 विहरइ ।

२४- उज्जियए ण भंते दारए इओ काउभागे
 कालं किच्चा कहि गमिहिइ ? , कहि
 उववज्जिहिइ ? ।

गोयमा ! उज्जियए दारए पणवीस वामाउ
 परमाउं पालइत्ता अज्जेव तिभागावनेसे
 दिवसे सूलभिण्णे कए समाणे कालमासे
 कालं किच्चा इमीसे रयणप्पभाए पुढवीए
 णेरइयत्ताए उववज्जिहिइ । से णं तओ
 अणंतंरं उव्वट्ठित्ता इहेव जंबूद्वीवे दीवे
 भारहे वासे वेयड्ढगिरिपायमूले वाणर-
 कुलंसि वाणरत्ताए उववज्जिहिइ । से णं
 तत्थ उम्मुक्कवालभावे तिरियभोएसु
 मुच्छिए गिद्धे गढिए अज्जोववण्णे, जाए
 जाए वाणरपोए वहेहिइ । एयकस्से ४
 कालमासे कालं किच्चा इहेव जंबूद्वीवे
 भारहे वासे इंदपुरे णयरे गणियाकुलंसि
 पुत्तत्ताए पच्चायाहिइ । तए णं तं शरग
 अम्मापियरो जायमेत्तगं वद्धेहिंति । तए
 णं तस्स दारगस्स अम्मापियरो णिव्वत्ते
 एगारसमे दिवसे संपत्ते वारसाहे इमं
 एयारूवं णामधेज्जं करेहिंति । होउ णं
 पियसेणे णपंसए ।

गोयमा ! उज्जियए दारए पणवीस वामाउ
 परमाउं पालइत्ता अज्जेव तिभागावनेसे
 दिवसे सूलभिण्णे कए समाणे कालमासे
 कालं किच्चा इमीसे रयणप्पभाए पुढवीए
 णेरइयत्ताए उववज्जिहिइ । से णं तओ
 अणंतंरं उव्वट्ठित्ता इहेव जंबूद्वीवे दीवे
 भारहे वासे वेयड्ढगिरिपायमूले वाणर-
 कुलंसि वाणरत्ताए उववज्जिहिइ । से णं
 तत्थ उम्मुक्कवालभावे तिरियभोएसु
 मुच्छिए गिद्धे गढिए अज्जोववण्णे, जाए
 जाए वाणरपोए वहेहिइ । एयकस्से ४
 कालमासे कालं किच्चा इहेव जंबूद्वीवे
 भारहे वासे इंदपुरे णयरे गणियाकुलंसि
 पुत्तत्ताए पच्चायाहिइ । तए णं तं शरग
 अम्मापियरो जायमेत्तगं वद्धेहिंति । तए
 णं तस्स दारगस्स अम्मापियरो णिव्वत्ते
 एगारसमे दिवसे संपत्ते वारसाहे इमं
 एयारूवं णामधेज्जं करेहिंति । होउ णं
 पियसेणे णपंसए ।

२४- उज्जियए ण भंते दारए इओ काउभागे
 कालं किच्चा कहि गमिहिइ ? , कहि
 उववज्जिहिइ ? ।

उत्तर- गोयमा ! उज्जियए दारए पणवीस वामाउ
 परमाउं पालइत्ता अज्जेव तिभागावनेसे
 दिवसे सूलभिण्णे कए समाणे कालमासे
 कालं किच्चा इमीसे रयणप्पभाए पुढवीए
 णेरइयत्ताए उववज्जिहिइ । से णं तओ
 अणंतंरं उव्वट्ठित्ता इहेव जंबूद्वीवे दीवे
 भारहे वासे वेयड्ढगिरिपायमूले वाणर-
 कुलंसि वाणरत्ताए उववज्जिहिइ । से णं
 तत्थ उम्मुक्कवालभावे तिरियभोएसु
 मुच्छिए गिद्धे गढिए अज्जोववण्णे, जाए
 जाए वाणरपोए वहेहिइ । एयकस्से ४
 कालमासे कालं किच्चा इहेव जंबूद्वीवे
 भारहे वासे इंदपुरे णयरे गणियाकुलंसि
 पुत्तत्ताए पच्चायाहिइ । तए णं तं शरग
 अम्मापियरो जायमेत्तगं वद्धेहिंति । तए
 णं तस्स दारगस्स अम्मापियरो णिव्वत्ते
 एगारसमे दिवसे संपत्ते वारसाहे इमं
 एयारूवं णामधेज्जं करेहिंति । होउ णं
 पियसेणे णपंसए ।

તણે પં સે પિયસેણે પપુંસણે ઝમ્મુવક-
વાલભાવે જોવ્વણગમણપત્તે વિણાયપરિ-
ણયમિત્તે રૂવેણ ય જોવણેણ ય લાવણેણ
ય ઉવ્કિકટ્ઠે ઉવ્કિકટ્ઠસરીરે ભવિસ્સહ ।
તણે પં સે પિયસેણે પપુંસણે ઇંદુપુરે પયરે
વહવે રાઈસર જાવ પમિઈઓ વહૂહિ ય
વિજ્જાપઓગેહિ ય મંતંચુણેહિ ય ઉડ્ડા-
વણેહિ ય ણિણહવણેહિ ય પણ્ણહવણેહિ ય,
વસીકરણેહિ ય આમિઓગેહિ ય અમિયો
ગિત્તા ઝરાલાઈ માણુસ્સાઈ ભોગભોગાઈ
ભુંજમાણે વિહરિસ્સહ ।

તણે પં સે પિયસેણે પપુંસણે એયકમ્મે ૪
સુવહું પાવકમ્મં સમજ્જિણિત્તા એવકવીસં
વાસસયં પરમાઝં પાલહિત્તા કાલમાસે
કાલં કિચ્ચા ઇમીસે રયણપ્પમાણે પુઢવીણે
પેરહિયત્તાણે ઉવવજ્જિહિહિ ।

તઓ સરીસિવેસુ, સંસારો, તહેવ જહા
પઢમે જાવ પુઢવીસુ સે પં તઓ અંણંતરં
ઉવ્વટ્ઠિત્તા ઇહેવ જંવૂદીવે મારહે વાસે
ચંપાણે પયરીણે મહિસત્તાણે પચ્ચાયાહિહિ ।
સે પં તત્થ અણ્ણયા કયાવિ ગોઢિલ્લણેહિ
જીવિયાઓ વવરોવિણે સમાણે તત્થેવ
ચંપાણે પયરીણે સેટ્ઠિકુલંસિ પુત્તણે
પચ્ચાયાહિહિ ।

અવસ્થાને પામેલો તે પ્રિયસેન નપુંસક રૂપ,
ચીવન અને લાવણ્ય દ્વારા ઉત્તમ અને ઉત્કૃષ્ટ
શરીરવાળો થશે.

ત્યાર બાદ તે પ્રિયસેન નપુંસક ઇન્દ્રપુર
નગરના રાજા, ઇશ્વર ચાવત્ પીજા મનુષ્યોને
અનેક પ્રકારના વિદ્યા પ્રયોગોથી, મત્રો દ્વારા,
મન્ત્રેણી ભસ્મ આદિના યોગથી દૃઢ્યને શૂન્ય કરી
દેનારા, અદૃશ્ય કરી દેનારા, વશમાં કરી દેનારા
તથા પરાધીન કરી દેનારા પ્રયોગોથી બધાને
વશીભૂત કરીને મનુષ્ય અગ્નિધી પ્રધાનભોગોનો
ઉપભોગ કરતો સમય વ્યતીત કરશે.

તે પ્રિયસેન નપુંસક આ પાપપૂર્ણ કાર્યોને
જ પોતાનું કર્તવ્ય, મુખ્ય લક્ષ્ય તથા વિજ્ઞાન
તેમજ સર્વોત્તમ આચરણ બનાવશે. આ ખરાબ
પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા તે અત્યાધિક પાપકર્મોનું ઉપા-
ર્જન કરીને ૧૨૧ વર્ષના પરમ આયુષ્યને ઉપ-
ભોગ કરીને કાળ માસે કાળ કરીને રત્નપ્રભા
નામની પ્રથમ નરકભૂમિમાં નારક રૂપે ઉત્પન્ન થશે.

ત્યાંથી નીકળીને છાતીના બળથી ચાલનાર
સૂર્ય આદિ અથવા ભુલના બળથી ચાલનાર
નોજિઆ આદિ પ્રાણિઓની યોનિમાં જન્મ લેશે.
ત્યાંથી તેનું સંસાર ભ્રમણ જે રીતે પ્રથમ અધ્ય-
યનમાં મૃગાપુત્રનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે,
તે રીતે થશે. ચાવત્ પીજા, ત્રીજા આદિ નરક
ભૂમિઓમાં જન્મ લેશે અને સંસાર ભ્રમણ કરશે.
ત્યાર પછી તે સ્ત્રીધો આ જમ્બૂદ્વીપ નામના દ્વીપની
અન્તર્ગત ભારતવર્ષની અમ્બા નામની નગરીમાં
પાડા રૂપે ઉત્પન્ન થશે ત્યાં તે કોઈ સમયે
મિત્રમંડળી દ્વારા મારવામાં આવશે અને
તે જ અમ્બાનગરીના શ્રેષ્ઠ કુળમાં પુત્ર રૂપે
ઉત્પન્ન થશે.

તેણે જે પિયસેણે જણુંસે એ ઉમ્મુલ્લ-
વાલભાવે જોવણગમણપત્તે વિણાયપરિ-
ણયમિત્તે રૂવેણ ય જોવણે ય લાવણે
ય ઉલ્લિલ્લે ઉલ્લિલ્લસરીરે ભવિસ્સડે ।
તેણે જે પિયસેણે જણુંસે એ ઇંદુરે જયરે
વહવે રાઈસર જાવ પમિઈઓ વહહિ ય
વિજ્જાપઓગેહિ ય મંત્તચુણેહિ ય ઉહ્હા-
વણેહિ ય ણિહવણેહિ ય પણ્ણવણેહિ ય,
વસીકરણેહિ ય આમિઓગેહિ ય અમિયો
ગિત્તા ઉરલાઈ માણુસાઈ ભોગભોગાઈ
મુંજમાણે વિહરિસ્સડે ।

તેણે જે પિયસેણે જણુંસે એ એકમ્મે ૪
સુવહું પાવકમ્મં સમજ્જિગિત્તા એકવીસં
વાસસયં પરમાહં પાલહિત્તા કાલમાસે
કાલં કિચ્ચા ઇમીસે રયણપ્પમાએ પુઢવીએ
જેરહિયત્તાએ ઉવવજ્જિહિડે ।

તઓ સરીસિવેસુ, સંસારો, તહેવ જહા
પઢમે જાવ પુઢવીસુ જે જે અંતરં
ઉવવહિત્તા ઇહેવ જંબૂદીવે મારહે વાસે
ચંપાએ જયરીએ મહિસત્તાએ પચ્ચાયાહિડે ।
જે જે તત્થ અણ્ણયા કયાવિ ગોઢિલ્લેહિ
જીવિયાઓ વવરોવિએ સમાણે તત્થેવ
ચંપાએ જયરીએ સેઢિકુલંસિ પુત્તત્તાએ
પચ્ચાયાહિડે ।

અવસ્થાને પામેલો તે પ્રિયસેન નપુસક રૂપ,
ચીવન અને લાવણ્ય દ્વારા ઉત્તમ અને ઉત્કૃષ્ટ
શરીરવાળો થશે.

ત્યાર બાદ તે પ્રિયસેન નપુસક ઇન્દ્રપુર
નગરના રાજા, ઇશ્વર ચાવત્ ખીજા મનુષ્યોને
અનેક પ્રકારના વિદ્યા પ્રયોગોથી, મત્રો દ્વારા,
મન્ત્રેલી લક્ષ્મ આદિના યોગથી હૃદયને શૂન્ય કરી
દેનારા, અદૃશ્ય કરી દેનારા, વશમાં કરી દેનારા
તથા પરાધીન કરી દેનારા પ્રયોગોથી જાણને
વશીભૂત કરીને મનુષ્ય સમ્બન્ધી પ્રધાનલોગોનો
ઉપલોગ કરતો સમય વ્યતીત કરશે.

તે પ્રિયસેન નપુસક આ પાપપૂર્ણ કાર્યોને
જ પોતાનું કર્તવ્ય, મુખ્ય લક્ષ્ય તથા વિજ્ઞાન
તેમજ સર્વોત્તમ આચરણ બનાવશે. આ બરાબર
પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા તે અત્યાધિક પાપકર્મોનું ઉપા-
ર્જન કરીને ૧૨૧ વર્ષના પરમ આયુષ્યને ઉપ-
લોગ કરીને કાળ માસે કાળ કરીને રત્નપ્રભા
નામની પ્રથમ નરકભૂમિમાં નારક રૂપે ઉત્પન્ન થશે.

ત્યાથી નીકળીને છાતીના બળથી ચાલનાર
સર્પ આદિ અથવા ભુતના બળથી ચાલનાર
નોળિયા આદિ પ્રાણિઓની યોનિમાં જન્મ લેશે
ત્યાથી તેનું સસાર બંધન જે રીતે પ્રથમ અધ્ય-
યનમાં મૃગાપુત્રનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે,
તે રીતે થશે. ચાવત્ ખીજા, ત્રીજા આદિ નરક
ભૂમિઓમાં જન્મ લેશે અને સસાર બંધન કરશે.
ત્યાર પછી તે સ્ત્રીધો આ જમ્બૂદ્વીપ નામના દ્વીપની
અન્તર્ગત ભારતવર્ષની ચમ્પા નામની નગરીમાં
પાડા રૂપે ઉત્પન્ન થશે ત્યાં તે કોઈ સમયે
મિત્રમંડળી દ્વારા મારવામાં આવશે અને
તે જ ચમ્પાનગરીના શ્રેષ્ઠ કુળમાં પુત્ર રૂપે
ઉત્પન્ન થશે

૨૫- સૈ જ તરુ હમ્મજ કા ખામે રવાન હમ્મ	1
યેરાળ અનિદ ડેવન હોર્ન હાં મીન	1 1/2
અળગારેઃ, મોહમ્મે કામે તમ મનમે	1 1/2
જાવ અત કરેહિત, નિમ્નેતો ।	1 1/2
	1 1/2
	1 1/2
	1 1/2
	1 1/2

અભગ્નસેન

૧- તત્ત્વસ્સ ઉક્ખેવો । એવ યલુ જંબૂ !
તેણં કાલેણં તેણં સમણં પુરિમતાલે
ણામં ણયરે હોત્થા, રિદ્ધ ૦ । તસ્સ ણં
પુરિમતાલસ્સ ણયરસ્સ ઉત્તરપુરત્થિમે
દિસિમાણે એત્થ ણં અમોહદંસી ઉજ્જાણે,
તત્થ ણં અમોહદંસિસ્સ જક્ખસ્સ
જક્ખાયયણે હોત્થા । તત્થ ણં પુરિમતાલે
મહવ્વલે ણામં રાયા હોત્થા ।

૨- તસ્સ ણ પુરિમતાલસ્સ ણયરસ્સ
ઉત્તરપુરત્થિમે દિસિમાણે દેસપ્પંતે
એત્થ ણ અડ્ઢવીસસિયા સાલાહવી ણામં
ચોરપલ્લી હોત્થા, વિસમગિરિકંદર-
કોલંવસણિવિટ્ઠા, વંસીકલકપાગારપ-
રિવિલ્લતા, છિણ્ણસેલવિસમપ્પવાયફલિ-
હોવ્વગૂઠા, અવિભત્તરપાણિયા સુદુલ્લ-
ભજલપેરતા અણેગલ્લંડી વિદ્વિજ્જણદિણ્ણ-
ણિગ્ગમપ્પવેસા સુવહુયસ્સવિ કુવિયસ્સ
જણસ્સ દુપ્પવેસા યાવિ હોત્થા ।

૩- તત્થ ણ સાલાહવીએ ચોરપલ્લીએ વિજણ
ણામં ચોરસેણાવર્ધે પરિવસઙ્ગ, અહમ્મિએ
જાવ લોહિયપાણી વહુણયરણિગ્ગયજસે

૧- ત્રીજા અધ્યયનની પ્રસ્તાવના પૂર્વવત્ જાણી
લેવી જોઈએ. સુધર્મા સ્વામીએ કહ્યું-હે જંબૂ !
તે કાળ અને તે સમયમાં પુરિમતાલ નામનું
એક નગર હતું. તે ભવનાદિથી યુક્ત, સ્વચ્ચક
પરચકના ભયથી રહિત અને ધન-ધાન્યાદિથી
સમૃદ્ધ હતું. તે નગરના ઇશાન ખૂણામાં અમોઘ-
દશી નામનું એક ઉદ્યાન હતું તે ઉદ્યાનમાં
અમોઘદશી નામના યક્ષનું આયતન હતું પુરિ-
મતાલ નગરમાં મહાબલ નામનો રાજા રાજ્ય
કરતો હતો.

૨- નગરના ઇશાન ખૂણામાં જનપદની સીમાના
અંતે રહેલ જંગલમાં શાલારવી નામની એક
ચોર પદ્ધતી હતી, તે પર્વતની ભયાનક શુક્રાઓના
ક્રિનારા પર બનાવેલી હતી, વાંસની બનાવેલી
વાડ રૂપ કિલ્લાથી ઘેરાયેલી હતી. પોતાના અવ-
યવોથી કપાયેલા પર્વતના ઊંચાનીચા ખાડા રૂપ
ખાઈવાળી હતી. તેની અન્દર પાણીનો પૂરતો
પ્રબન્ધ હતો અને તેની બહાર દૂર-દૂર સુધી
પાણી મળતું ન હતું તેની અન્દર અનેકાનેક
શુપ્ત ચોર દરવાજાઓ હતા અને તે ચોરપદ્ધતીમાં
પરિચિત વ્યક્તિઓનો જ પ્રવેશ અને નિર્ગમન
થઈ શકતો હતો. ચોરાની શોધ કરનાર અથવા
ચોરાદારા હરાયેલા ધનને પાછું લાવવામાં
પ્રયત્નશીલ એવા ઘણાં મનુષ્યો પણ તેમાં પ્રવેશ
કરી શકતા ન હતા.

૩- તે શાલાટવી નામની ચોર પદ્ધતીમાં વિજય
નામનો ચોરાનો સેનાપતિ રહેતો હતો તે
મહાઅધર્મી હતો યાવત્ તેના હાથ લોહીથી
ખરડાયેલા રહેતા હતા તેનું નામ અનેક

સૂરે દક્ષિણે માર્ગિત ઝરવે
અમિલદ્વિપદમમને । મે ન ત
સાલાહવીએ ચોરમનોત પત્ત
ચોરસયાણ અહેવન્ન જાત વિરમ ।

તણ ન સે વિજણ ચોરમેનાવડે સ્થળ
ચોરાણ ય પારદારિયાણ મ મંત્રિભેગમાણ
ય સધિચ્છેયમાણ ય, તત્પટ્ટાણ મ
અર્ણોસ ચ વ્રહૂણ દિગ્ગમિભગ્ગસાતિગાહિ-
યાણં કુટમે યાધિ હોત્યા ।

તણ નં સે વિજણ ચોરમેનાવડે પુરિમતા-
લસ્સ ણયરસ્સ ઉત્તરપુરિર્થામતલ જણ ય
વહુહિ ગામઘાયણિ ય ણયરઘાયણિ ય
ગોમ્મહણેહિ ય વંદિમ્મહણેહિ ય
પંથકોટ્ટેહિ ય સત્તવણનેહિ ય
ઉવ્વીલેમાણે ૨ વિદ્ધંસેમાણે ૨ તજ્જેમાણે ૨
તાલેમાણે ૨ ણિત્થાણં, ણિદ્ધણ, ણિવકળ,
કરેમાણે ૨ વિહરહ । મહવ્વલસ્સ
રણો અભિવલ્લણં ૨ કપ્પાઈં મિણહહ ।
તત્થ ણં વિજયસ્સ ચોરસેનાવહસ્સ
લ્લંઘસિરી ણામં મારિયા હોત્યા ।
અહીણ ૦ તત્થ ણં વિજયચોરસેનાવહસ્સ
પુત્તે લ્લંઘસિરીણ મારિયાણ અત્તણ
અમગ્ગસેણે ણામં દારણ હોત્યા, અહીણ ૦ ।

૪- તેણં કાલેણં તેણં સમણં સમણે ભગવં
મહાવીરે જેણેવ પુરિમતાલણામં ણયરે
જેણેવ અમોહવંસી ડજ્જાણે, તેણેવ,

તે વિજયપાંચ મેનાપતિ પુરિમતાલ નગરના ઇલાખ
ખાખામાં આનેવા દેશને અનેક મામોનો નાશ, નશ
રોનો નાશ, જાશેનું અપારશણ, દેલીઓનું પ્રલય,
સુઆદેરાના ધનાદિનું અપારશણ તથા આઇ તોડીને
ચેરી કરી આદિથી પીડિત, તર્જિત, તાડિત
(સ્થાનરખિત), ધન અને ધાન્યથી સ્મિત કરતો
મદાગત રાજના કરને (ટેકવને) વારવાર પોતે
અદાણ કરીને સમય બચતીત કરી રહ્યા હોતો

તે વિજયચાર મેનાપતિની નકલથી નામની
પાંચ ઇન્દ્રિયોવાળા શરીરથી યુક્ત, પરમ સુન્દરી
પત્ની હતી તથા વિજયચાર મેનાપતિનો પુત્ર
ચક્રેશ્વરીનો આત્મજ અભગ્ગસેન નામનો એક
જાળક હતો તે સપૂર્ણ અવયવોવાળો તેમજ
નિર્દોષ પાંચ ઇન્દ્રિયોથી યુક્ત, સુદૃઢ બાન્ધાયુક્ત
શરીરવાળો, વિશિષ્ટ પ્રકારના જ્ઞાનને ધરાવનારો
અને બુદ્ધિ આદિની પરિપક્વતાથી મુક્ત તેમજ
યુવાવસ્થાને પ્રાપ્ત થયેલો હતો

૪-તે કાળ અને તે સમયમાં પુરિમતાલ નગરમાં
અમોઘકર્શી ઉદ્યાનમાં શ્રમણ લગવાન મહાવીર
સ્વામી પધાર્યા. પરિષદ નગરમાથી તેમના કર્શન

સમોસઢે । પરિસા નિગયા । રાયા નિગઓ । ધમ્મો કહિઓ । પરિસા પડિગયા । રાઘાન્નિ ગઓ ।

૫- તેણં કાલેણં તેણં સમણં સમણસ્સ ભગવઓ મહાવીરસ્સ જેઢ્ઢે અંતેવાસી ગોયમે જાવ રાયમગ્ગં સમોગાઢે, તત્થ ણં વહવે હ્થો જાવ પાસઢ । તણં ણં તં પુરિસં રાયપુરિસા પઢમંસિ ચચ્ચરંસિ ણિસિયાવિત્તિ, ણિસિયાવિત્તા અઢ્ઢુ ચુલ્લ-પિઝણ અગ્ગઓ ઘાણંતિ, ઘાઢિત્તા, કસલ્લ-હારેહિ, તાલેભાણા ૨ કલુણં કાકણિ-મંસાઢિ લાવેત્તિ, લાવિત્તા રહિરપાણં ચ પાણિ ।

તયાણંતરં ચ ણં દોચ્ચંસિ ચચ્ચરંસિ અઢ્ઢુ લહુમાઝયાઓ અગ્ગઓ ઘાણંતિ, ઘાઢિત્તા ૦ ૨, એવં તચ્ચે ૦ અઢ્ઢુ મહા-પિઝણ ૦ ૩, ચઢ્ઢથે ૦ અઢ્ઢુ મહામાઝયાઓ ૪, પંચમે ૦ પુત્તા ૫, છઢ્ઢે ૦ સુણ્ઢા ૬, સત્તમે ૦ જામાઝણ ૦ ૭, અઢ્ઢમે ૦ ઘૂયાઓ ૮, ણવમે ણત્તુણ ૯, દસમે ણત્તુઢ્ઢીઓ ૧૦, એઘારસે ણત્તુયાવઢ ૧૧, વારસમે ણત્તુઢ ૧૨, તેરસમે પિઝલ્લિયાવઢ ૧૩, ચઢ્ઢસમે પિઝલ્લિયાઓ ૧૪, પણ્ણરસમે માઝલ્લિયાવઢ ૧૫, સોલસમે માઝલ્લિયાઓ ૧૬, સત્તરસમે માઝલ્લા ૧૭, અઢ્ઢારસમે માઝલિયાઓ ૧૮, એઘૂણ-વીસઢમે અવસેસં મિત્તણાઢિણિયગસઘણ-સંવંધિપરિયણં અગ્ગઓ ઘાણંતિ, ઘાઢિત્તા

કરવા માટે નીકળી તથા રાત્ર પશુ પ્રભુના દર્શન કરવા આવેલો. ભગવાને ધર્મની પ્રશ્નપણા કરી, ધર્મોપદેશ સાંભળીને રાત્ર તથા પરિષદ પાછી પોત પોતાના સ્થાને આવી ગઈ.

૫- તે કાળ અને તે સમયમાં શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના જ્યેષ્ઠ શિષ્ય ગૌતમસ્વામી આવત રાજભાગમાં પધાર્યા. ત્યાં તેઓએ અનેક હાથીઓ, ઘોડા તથા સૈનિકોની જેમ શસ્ત્રોથી સુગન્ધિત તેમજ કવચ ધારણ કરેલા અનેક પુરુષોને જોયા. તે પુરુષોની વચ્ચે અવકોટક બંધનથી બદ્ધ એવા તે પુરુષને રાજપુરુષોએ ચાર રસ્તાપર બેસાડી દીધો. બેસાડીને તેના પિતાના આઠ ભાઈઓને (કાકાને) તેની સામે મારી નાખ્યા. મારીને પછી કોયડાના પ્રહારથી મારમારીને કરુણ વિલાપ કરતા તે પુરુષને તેઓએ તલતલ જેવડા ટૂકડા કરીને મારેલા પુરુષોનું માંસ ખવડાવ્યું. ખવડાવીને રૂધિરનું પાન કરાવ્યું.

ત્યાર પછી રાજના પુરુષોએ તે પુરુષને ખીજા ચત્તર (ચાર રસ્તા જ્યાં મળતા હોય) પર બેસાડીને તેની સામે તેના આઠ કાકીઓને મારી આજ રીતે ત્રીજા ચત્તર પર આઠ મહા પિતાઓ (પિતાના મોટા ભાઈઓ)ને, ચોથા ચત્તર પર આઠ મહામાતાઓ (પિતાની ભાભીઓ) ને, પાંચમા ચત્તર પર પુત્રોને, છઠા ચત્તર પર પુત્રવધુઓને, સાતમા ચત્તર પર જમાઈઓને, આઠમાં ચત્તર પર પુત્રીઓને, નવમાં ચત્તર પર પૌત્રો તથા દોહિત્રોને, દશમા ચત્તર પર પૌત્રીઓ તથા દોહિત્રીઓને, અગિયારમા ચત્તર પર પૌત્રિઓ અને દોહિત્રીઓના પતિઓને, બારમા ચત્તર પર પૌત્રો અને દોહિત્રોની પત્નીઓને, તેરમા ચત્તર પર દેવઓને, ચૌદમા ચત્તર પર દેધાઓને,

કસપહારોહ તાનેમાતા ૨ ૩૫૫ ૫૧૩
 ણિમંગાઙ્ગાચેતિ, રત્નિમાળા ન પાદા ૧૧

૬- તણ ન સે ભગવઓ ગોયમમ્મ ત પુરિમ્મ
 પાસિત્તા અયમેયારુવે અજ્ઞાતિયણ ૫
 સમુપ્પણ્ણે જાવ તહેવ ણિમ્મણ ૦, એવં
 વયાસી-એવં સલુ અહં મંતે ! ૦ સે ણં મંતે ।
 પુરિસે પુવ્વભવે કે આસી જાવ વિહરદ ।

૭- એવં સલુ ગોયમા ! તેણં કાલેણં તેણં
 સમણં ઇહેવ જંબુદ્વીવે દીવે મારહે વાસે
 પુરિમતાલે ણામં ણયરે હોત્થા, રિદ્ધ ૦ ૩ ।
 તત્થ ણં પુરિમતાલે ઉદયે ણામં રાયા
 હોત્થા, મહયા ૦ । તત્થ ણં પુરિમતાલે
 નિસ્રણે ણામં અંડયવાણિયણે હોત્થા,
 અડ્ઢે ૦ જાવ અપરિભૂણે, અહમ્મિણે જાવ
 દુપ્પડિયાણંદે ।

૮- તસ્સ ણં નિણ્ણયસ્સ અંડયવાણિયસ્સ
 વહવે પુરિસા દિણ્ણમહિમ્મત્તવેયણા
 કલ્લાકલ્લિ કોદ્દાલિયાઓ ય પત્થિયે ય
 પડિયે ય મેણ્ણિત્તિ, મેણ્ણિત્તા પુરિમતાલસ્સ
 ણયરસ્સ પરિવેરંતે સુવહુણે કામિઅંડણે

૬ તાર બાદ ભગવાન ગોવમ્મા હકમાં તે
 પુરુષને જોઈને (વચ્ચાર લગવવું) પાંચા સાવત તેઓ
 નગર બાહાર નીકળ્યાં અને ભગવાન પામે
 આવીને નિવેદન કર્યા તાગ્યા-તે ભગવાન ! હું
 આપની આજ્ઞા પ્રાપ્ત કરી નગરમાં ગયો હતો
 અને ત્યાં મેં જોઈ પુરુષને જોયો, યાવત
 ભગવાન ! તે પુરુષ પર્વતવર્મા કોણ હતો કે જે
 યાવત આ રીતે કર્મોના ફળને ભોગવી રહ્યો છે ?

૭- ભગવાને કહ્યું-તે, જોવામ ! તે કાળ તથા તે
 સમયમાં આ જગજુદ્ધીપતી અન્નાગત ભારતવર્ષમાં
 પુરિમતાલ નામનું એક વિશાળ, ભવનાદિશી
 શુકલ સ્વચક્ર અને પરચક્રના ભયથી સજિત તેમજ
 સમૃદ્ધિશાળી નગર હતું તે પુરિમતાલ નગરમાં
 ઉદય નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તે હિમા-
 લયાદિ પર્વતોની સમાન મહાન હતો. તે પુરિમતાલ
 નગરમાં નિર્ણય નામનો એક ઇડાનો વ્યાપારી
 નિવાસ કરતો હતો. તે ધનવાન, પરાભવ નહિ
 પામનાર, અધર્મી યાવત પરમ અમતોપી હતો

૮- નિર્ણય નામના ઇડાના વેપારીના રૂપિયા,
 પૈસા અને ભોજનના રૂપમાં વેતન ગ્રહણ કરનાર
 અનેક પુરુષો (નોકરો) હંમેશા કોદાળા તથા વાંસના
 ટોપળાઓ લઈને પુરિમતાલ નગરની આરે તરફ
 અનેક કાગડીઓના ઇડાઓને, ઘુવડીના ઇડાઓને,

ય ઘૂઝઅંડે ય પારેવઝઅંડે ય
ટિટ્ટિમિઅંડે ય વગિઅંડે ય મઝારિઅંડે
ય કુવકુડિઅંડે ય, અર્ણોસ ચેવ
વહૂણં જલયર-થલયર-લ્હયરમાઈણં
અંડાઈં ગેળંતિ, ગેળિહત્તા પત્થિયપડિગાઈં
મરેંતિ. મરિત્તા જેણેવ નિણ્ણે
અંડવાણિયે તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ,
ઉવાગચ્છિત્તા નિણ્ણયસ્સ અંડવાણિયસ્સ
ઉવર્ણેતિ ।

તણે નં તસ્સ નિણ્ણયસ્સ વહુવે પુરિસા
કાગિઅંડે ય જાવ કુવકુડિઅંડે ય
અર્ણોસ ચ વહૂણં જલ-થલ-લ્હયરમાઈણં
અંડે તવણેસુ ય કંડણેસુ ય મજ્જણેસુ
ય ઇંગાલેસુ ય તલંતિ મજ્જંતિ સોલ્લંતિ,
તલિત્તા મજ્જિત્તા સોલ્લિત્તા ય
રાયમગ્ગંસિ અંતરાવર્ણંસિ અંડયર્ણણે
વિત્તિ કપ્પેમાણા વિહરંતિ ।

અપ્પણોવિ ય નં સે નિણ્ણે અંડવાણિયે
તેંહિ વહૂંહિ કાઝઅંડેહિ ય જાવ
કુવકુડિઅંડેહિ ય તલિર્ણેહિ મજ્જિર્ણેહિ
સોલ્લિર્ણેહિ સુરં ચ ૫ આસાણેમાણે ૪
વિહરંતિ ।

૧-તણે નં સે નિણ્ણે અંડયવાણિયે
ણ્યકમ્મે ૪ સુવહુ પાવં સમજ્જિણિત્તા
ણં વાસસહસ્સં પરમાડં પાલહિત્તા
કાલમાસે કાલં કિચ્ચા તચ્ચાણે પુઢવીણે
ઉવ્કોસં સત્તસાગરોવમટ્ઠિણેસુ ણેરહિણેસુ
ણેરહિણેસુ ઉવવર્ણે ।

સે નં તાઓ અર્ણંતરં ઉવ્વટ્ઠિત્તા ઇહેવ
સાલાહવીણે ચોરપલ્લીણે વિજયસ્સ
ચોરસેણાવહિસ્સ લંદસિરીણે મારિયાણે
કુર્ચિણેસિ પુત્તણે ઉવવર્ણે ।

કપૂતરીના ઇંડાઓને, ટીટોડીના ઇંડાઓને,
ખગલીઓના ઇંડાઓને, મોરનીના ઇંડાઓને,
સુગીંના ઇંડાઓને તથા ખીજ પાણુ અનેક જલ-
ચર, સ્થલચર અને જોચર આદિ જંતુઓના
ઇંડાઓને લઇને વાંચના ટોપયાઓમાં ભરતા
હતા, ભરીને તે (નિર્ણય) ઇંડાના વ્યાપારી પાસે
આવતા હતા, આવીને ઇંડાના વેપારીને ઇંડા-
ઓથી ભરેલા ટોપલાઓ દઇ દેતા હતા

ત્યાર બાદ તે નિર્ણય નામના ઇંડાના વેપારીના
અનેક વેતનલોગી પુરૂષો ઘણાં કાગડી યાવત્ સુગીં-
ઓના તે ઇંડાઓને તવા-ઉપર, કડાઇઓ ઉપર,
હાંડામાં, (લોખંડના પાત્ર વિશેષમાં) અને અંગારા પર
તળના હતા, ભૂંજતા હતા અને પકાવતા હતા.
તળતાં ભૂંજતાં અને પકાવતાં તેઓ રાજમાર્ગની
વચ્ચે રહેલી દુકાનો પર અથવા રાજમાર્ગની
દુકાનોમાં ઇંડાઓના વેપારથી આર્જિવિકા ચલા-
વતાં સમય પસાર કરી રહ્યા હતા.

તે નિર્ણય નામનો ઇંડાનો વેપારી પોતે પણ
કાગડી યાવત્ સુગીંના પકાવેલા, તળેલા અને
ભૂંજેલા ઇંડાઓ સાથે સુરા આદિ પાંચ પ્રકારની
મદિરાઓનું આસ્વાદનાદિ કરતો જીવન વ્યતીત
કરી રહ્યો હતો.

૯- ત્યાર બાદ તે નિર્ણય નામનો ઇંડાનો વેપારી
આ પ્રકારના પાપકાર્યોને કરનાર, આ પ્રકારના
કર્મોમાં પ્રધાનતા રાખનાર, આવા કર્મોનું જ્ઞાન
ધરાવનાર અને આ જ કર્મોને પોતાનું આચરણ
બનાવીને ઘણાં ઘણા પાપ કર્મોને ઉપાર્જિત કરીને
એક હજાર વર્ષના પરમ આયુષ્યને લોગવીને
મૃત્યુ સમયમાં મરણ પામીને ત્રીજી નરક ભૂમિમાં
ઉત્કૃષ્ટ સાત સાગરોપમની સ્થિતિવાળા નરકમાં
નારકરૂપે ઉત્પન્ન થયો.

તે નિર્ણય નામનો ઇંડાનો વેપારી નરકમાંથી
નીકળીને આ શાલાટવી નામની ચોરપલ્લીમાં
વિજય નામના ચોર સેનાપતિની સ્કંદશ્રી પત્નીના
ઉદરમાં પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થયો.

૧૦-તપ્ ન તોમે પાવિમોઝ આપેત ન
અળગયા તપાદ સિવ મહાત્મા
બહુપદિપુત્રાને દુમેવાને નોમે
પાડનભૂદ-ધનાઓ ન તામે
અમ્મયાઓ ૩ જાઓ ન ચર્તિ સિવ-
નાઈનિયગમગ્નમવનિગ્નિગમમહિર્મા
અળાહિ ય નોમ્મહિલાહિ માર્ત
સંપરિવુડા પ્હાયાઃ જાવ પાવનિજસા
સવ્વાલકારધિભૂસિયા પિડલ અમળ
પાણં છાદમં માદમ સુર નાપ
આસાઆમાનીઓ ૪ વિહરંતિ ।

જિમિયમ્બુત્તરાગયાઓ, પુર્ગમળેયત્થા,
સળ્લદ્ધઃ જાવ પહરણા મરિપ્પહિય ફલર્પિત,
નિવિક્કટ્ઠર્પિ અર્સિહ, અંસગર્પિહ તોર્પિહ,
સજીવેર્પિ ધણર્પિ, સમુવિલ્લત્તેર્પિ સરેર્પિ,
સમુલ્લાસિયાહિ ય દામાર્પિ, લંબિયાહિ ય
ઓસારિયાર્પિ ઉરુઘંટર્પિ, છિપ્પત્તુરેણં
વજ્જમાણેણં ૨ મહયા ૨ ઉવિકટ્ઠ-જાવ-
સમુદ્દરવભૂયં પિવ કરેમાનીઓ સાલાહ-
વીણ ચોરપલ્લીણ સવ્વઓ સમતા
આલોઆમાનીઓ ૨ આર્પિહમાનીઓ ૨
દોહલં વિણેતિ । તં સેયં, જહ્ણં અહપિ
વહ્ણર્પિ મિત્તનાઈનિયગસયણસંબંધિપરિય-
ગમહિર્પિ અળાહિ ય જાવ સાલાહવીણ
ચોરપલ્લીણ સવ્વઓ સમતા આલોઆમાનીઓ ૨
આર્પિહમાનીઓ ૨ દોહલં વિણિજ્જામિ-
ત્તિકટ્ઠુ તંસિ દોહલંસિ અવિણિજ્જમાણસિ
જાવ સિયાહ ।

તેમજ તપાદ સિવ મહાત્મા બહુપદિપુત્રાને દુમેવાને નોમે પાડનભૂદ-ધનાઓ ન તામે અમ્મયાઓ ૩ જાઓ ન ચર્તિ સિવ-નાઈનિયગમગ્નમવનિગ્નિગમમહિર્મા અળાહિ ય નોમ્મહિલાહિ માર્ત સંપરિવુડા પ્હાયાઃ જાવ પાવનિજસા સવ્વાલકારધિભૂસિયા પિડલ અમળ પાણં છાદમં માદમ સુર નાપ આસાઆમાનીઓ ૪ વિહરંતિ ।

તથા બોજન કર્યા પછી જે પુરુષને એ
ધાન કરીને ૬૬ બધાંની ભાષેના અને તોળ-
ના કરવાક આદિથી મુકત તોળના બપોરને
ધારણા કરે છે, ચાવના આયુધ અને પ્રદરંગથી
મજબ થાય છે તથા જે રાણા દાસમા ધાસુ
કરેલી હાલોથી, ધ્યાનમાંથી બહાર કાઢેલી તક-
વાદોથી, બળા પર રાજેલા બાધાથી, પ્રત્યક્ષ
ચઢાવેલ ધનુષ્યોથી, ચારી રીતે ફેંકવામા આવતા
બાણોથી, બિચા કરેલ શસ્ત્ર વિશેષોથી, ચાલતી
જઘા ઘડીઓ દ્વારા તથા શીઘ્ર વગાડવામાં
આવતા વાજિત્રોથી અત્યંત ઉત્કૃષ્ટ આનન્દમય
મહાધ્વનિથી, અસુદ્રની ધ્વનિની જેમ આકાશને
શબ્દાયમાન કરતી શાલાટવી નામની ચોરપલ્લીની
ચારે તરફ ભ્રમણ કરીને દોહલને પૂર્ણ કરે છે
જો હું પણ મારા દોહલને આ રીતે પૂર્ણ કરું
તો કેવું સારુ થાય? આવો વિચાર સ્કંદશ્રીએ
કર્યો પણ દોહલ પૂર્ણ ન થવાથી તે ઉદાસ થાવત
ચિન્તાતુર થઈ

૧૧- તણે ન સે વિજણે ચોરસેનાવડેં લંદસિરિ
ભારિયં ઓહય-જાવ પાસડ, પામિત્તા
એવં વયાસી-કિણં તુમં દેવાણુપ્પિયા !
ઓહય-જાવ સ્થિયાસિ, તણે નં સા
લંદસિરી ભારિયા વિજયં ચોરસેનાવડેં
એવં વયાસી-એવં લલુ દેવાણુપ્પિયા !
મમ તિણં માસાણં જાવ સ્થિયામિ ।

તણે નં સે વિજણે ચોરસેનાવડેં લંદસિરીએ
ભારિયાએ અંતિણે એયમટ્ઠં સોચ્ચા
ણિસમ્મ લંદસિરિ ભારિયં એવં વયાસી
અહામુહં દેવાણુપ્પિયા, એયમટ્ઠં પડિસુણેડ ।

૧૨- તયાણંતરં સા લંદસિરી ભારિયા વિજણં
ચોરસેનાવડેના અવમણુણાયા સમાણી
હટ્ઠતુટ્ઠં વહુહ મિત્ત-જાવ અણાહિ
ય વહુહ ચોરમહિલાહ સંદિ સંપરિવુડા
ણાયા જાવ વિભૂસિયા વિહલં અસણં
પાણં લાહમં સાહમં સુરં ચપ્પ આસાણમાણી
વિહરડ । જિમિયમ્મુત્તરાગયા પુરિસણે-
વત્થા સણ્ણદ્ધવદ્ધ-જાવ આહિહમાણી
દોહલં વિણેડ ।

તણે નં સા લંદસિરી ભારિયા સંપણ-
દોહલા સંમાણિયદોહલા વિણિયદોહલા,
વોચ્છિણ્ણદોહલા સપુણ્ણદોહલા તં ગઠમં
સુહ-સુહેણં પરિવહડ ।

તણે નં સા લંદસિરી ચોરસેનાવડેણી
ણવણં માસાણં વહુપડિપુણાણં દારયં
પયાયા ।

૧૧- ત્યાર બાદ વિજય ચોર સેનાપતિએ ચિન્તા-
અસ્ત સ્કંદશ્રીને જોઈને આ રીતે કહ્યું-હે દેવાનુ-
પ્રિયે ! તુ ઉદાત્ત થઈ આર્તધ્યાન કેમ કરી રહી
છો ? સ્કંદશ્રીએ વિજયના આ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં
કહ્યું-હે દેવાનુપ્રિય ! મને ગર્ભ ધારણ કર્યાને ત્રણ
મહિના પૂર્ણ થઈ ચૂક્યા છે, હવે મને આ દોહડ
ઉત્પન્ન થયો છે, તે પૂર્ણ નહિ થવાથી કર્તવ્ય
અને અકર્તવ્યના વિવેકથી રહિશ થયેલી હું
યાવત્ આર્તધ્યાન કરી રહી છું.

ત્યારે વિજયચોર સેનાપતિએ પોતાની
સ્કંદશ્રી પત્નીનું આ કથન સાંભળી અને તેના
પર વિચાર કરીને સ્કંદશ્રીને આ પ્રમાણે કહ્યું-
દેવાનુપ્રિયે ! તુ આ દોહડને તારી ધૃષ્ટા
પ્રમાણે પૂર્ણ કરી શકે છે અને તેને માટે કાંઈ
ચિન્તા ન કર.

૧૨- પતિના આ વચનને સાંભળીને સ્કંદશ્રીને
ઘણી પ્રમનનતા થઈ, તે હર્ષના અતિરેકથી પોતાની
સહેલીઓ અને બીજી ચોર મહિલાઓને સાથે
લઈને સ્નાનાદિથી નિવૃત્ત થઈ. સમ્પૂર્ણ અલં-
કારથી વિભૂષિત થઈને, પુષ્કળ ખાનપાનાદિ
તથા મદિરાનું આસ્વાદન, વિસ્વાદન કરવા લાગી.
આ રીતે બધાની સાથે લોજન કર્યા પછી પુરુષ
વેષ પહેરીને તથા દઢ બધનોથી બાંધેલા લોખ-
ડના કુસૂનક આદિથી યુક્ત કવચને શરીર પર
ધારણ કરીને યાવત્ ભરણ કરતી પોતાના દોહ-
ડને પૂર્ણ કરવા લાગી.

ત્યાર પછી તે સ્કંદશ્રી દોહડ પૂર્ણ થવા
પર, દોહડનું સન્માન થવા પર, દોહડની નિવૃત્તિ
થવા પર અલિસાધા રહિત થઈને તે ગર્ભને
સુખપૂર્વક ધારણ કરવા લાગી.

ત્યાર બાદ તે ચોર સેનાપત્ની સ્કંદશ્રીએ
નવ માસ પૂર્ણ થવા પર પુત્રને જન્મ આપ્યો

૧૨-તણ ન સે વિજયજોગે-તણ
 દારગમ્મ ઇડિયજાગમ્મ-તણ
 દ્વિઢવડિય જરેડ. તણ ન સે વિજય
 ચોરસેનાવડે તરમ દારગમ્મ તણ
 એવકારમમે દિવમે મવત તારગમે
 વિહલ અમળ ૪ ઉવરતણેડ, તણ
 ડાવિત્તા મિત્તનાડ૦ આમતેડ, જાપાના
 જાવ તસેવ મિત્તનાડ૦ પુગ્ગો તણ
 વયાસી-જમ્હા ન અમ્હ ડમાસિ દારગમ્મ
 ગવ્ભગયંસિ સમાણમિ ડમેગમ્મે દોહલે
 પાડવભૂએ, સે ય, અભગમે તમ્હા નં હોડ
 અમ્હ દારણ અભગમેને જામેનં.

૧૪-તણ નં સે અભગમેને કુમારે પચધાઈ
 જાવ પરિવડ્ડાઈ.

તણ નં સે અભગમેને જામ કુમારે
 ડમ્મુવકવાલભાવે યાવિહોત્થા. અદ્ધ
 દારિયાઓ જાવ અદ્ધઓ વાઓ, ડાપ્પ
 પાસાય૦ મુંજમાણે વિહરડાઈ.

૧૫-તણ નં સે વિજય ચોરસેનાવડે અળગયા
 કયાઈ કાલધમ્મુળા સજુત્તે. તણ નં સે
 અભગમેને કુમારે પંચાઈ ચોરસેનાવડે
 સંપરિવુડે રોયમાણે કંદમાણે
 વિલવમાણે વિજયસ્સ ચોરસેનાવડેસ્સ
 મહયા ઇડિયવકારસમુદણં જીહરણં
 કરેડ, કરિત્તા વહૂઈ લોહયાઈ મયકિચ્ચાઈ

૧૪-૧૫-ત્રી અભગમેને જાળક દ્વીરધાત્રી આઈ
 પાંચ ધાવ માનાઓ દ્વારા પાતન ચોપણને
 પામને યાવત મોટો થવા લાગ્યો.

ત્યાર પાઠ કુમાર અભગમેને જાળપણને
 લાંઘીને યુવાવસ્થામાં પ્રવેશ્યો તથા આઠ ડમાસિ-
 કાઓ સાથે તેના લગ્ન કરવામાં આવ્યા તે
 લગ્નમાં આઠ પ્રકારનો દહેજ (દાયજો) મળ્યો
 અને તે મહેલોમાં રહીને આનન્દપૂર્વક તેનો
 ઉપભોગ કરવા લાગ્યો.

૧૫-ત્યાર પાઠ કોઈ વળતે તે વિજયચોર સેનાપતિ
 મૃત્યુ પામ્યો તે મૃત્યુ પામ્યો ત્યારે કુમાર
 અભગમેને પાંચસો ચોરો સાથે રહતાં, આક્રમ
 કરતાં અને વિલાપ કરતાં કરતાં અત્યંત વૈભવ
 તેમજ સત્કાર અર્થાત્ મોટા સમારોહ સાથે
 વિજયસેનાપતિના શબને અત્યંત કર્મ માટે સ્મશાન
 ભૂમિમાં પહોંચાડે છે અને લૌકિક મૃતકાર્ય

કરેઈ, કરિત્તા કાલેનં અપ્પસોએ જાએ
યાવિ હોત્યા ।

તએ નં તે પંચચોરસયાઈ અન્નયા કયાઈ
અભગ્ગસેણં કુમાર સાલાહવીએ ચોરપ-
લ્લીએ મહ્યાર ઇહિં ચોરસેણાવહિત્તાએ
અભિસંચંતિ । તએ ન સે અભગ્ગસેણે
કુમારે ચોરસેણાવહિં જાએ, અહમ્મિએ જાવ
કપ્પાયં ગેણ્હ ।

૧૬- તએ નં તે જાણવયા પુરિસા અભગ્ગસે-
ણચોરસેણાવહિના વહુગ્ગામઘાયાવણાહિ
તાવિયા સમાણા અણ્ણમણ્ણં સદ્ધાવેહ,
સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-એવં ચલુ
દેવાણુપ્પિયા ! અભગ્ગસેણચોરસેણાવહિં
પુરિમતાલે નયરે પુરિમતાલનયરસ્સ
ઉત્તરિલ્લં જણવયં વહુહિં ગામઘાઈહિં
જાવ ણિદ્ધવં કરેમાણે વિહરઈ, તં સેયં
ચલુ દેવાણુપ્પિયા ! મહવ્વલ્લસ રણ્ણો
એયમટ્ઠં વિણ્ણવિત્તએ ।

તએ નં જાણવયા પુરિસા એયમટ્ઠં
અણ્ણમણ્ણં પહિસુણેતિ, પહિસુણિત્તા
મહત્થં મહગ્ધં મહરિહં રાયરિહં પાહુહં
ગિણ્ણહિતિ, ગિણ્ણિત્તા જેણેવ પુરિમતાલે
નયરે, તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ, ઉવાગચ્છિત્તા
જેણેવ મહવ્વલે રાયા તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ,
ઉવાગચ્છિત્તા મહવ્વલ્લસ રણ્ણો તં
મહત્થં જાવ પાહુહ ઉવર્ણેતિ, કરયલ્લં
અંજાલિ કટ્ઠુ મહવ્વલ્લં રાયં એવંવયાસી-
એવં ચલુ સામી ! સાલાહવીએ
ચોરપલ્લીએ અભગ્ગસેણે ચોરસેણાવહિં

અર્થાત્ દાહ-સંસ્કાર આદિથી લઈને પિતાને
નિમિત્તે કરવામાં આવતા ઘઘા કાર્યો કરે છે.
થોડા સમય પછી અભગ્ગસેનનો શોક ઓછો થયો.

ત્યારે પછી પાંચસો ચોરોએ મોટા ઉત્સવ
સાથે અભગ્ગસેનનો શાલાટવી નામની ચોર
પટ્ટીમાં ચોર સેનાપતિની પટ્ટી આપી ચોર
સેનાપતિના પદ પર નિયુક્ત થયેલા અભગ્ગસેન
અધર્મનું આચરણ કરેલો યાવત્ તે પ્રાન્તના
રાજ્યને આપવા લાયક ટેકસને પણ પોતે ગ્રહણ
કરવા લાગ્યો.

૧૬- ત્યાર બાદ અભગ્ગસેન નામના ચોરસેના-
પતિએ ઘણાં ગામોનો વિનાશ કર્યો તેથી ત્રાસ
પામેલા તે દેશના લોકોએ એક ખીજને બોલાવીને
આ પ્રમાણે કહ્યું હે દેવાનુપ્રિયો ! ચોર સેનાપતિ
અભગ્ગસેન પુરિમતાલ નગરના ઉત્તર પ્રદેશનાં
ઘણાં ગામડાંઓને વિનાશ કરીને ત્યાંના લોકોને
ધનધાન્યાદિથી રહિત કરી રહ્યો છે. તેથી, હે
ભદ્ર પુરુષો ! પુરિમતાલ નગરના મહાબલ રાજાને
આ વાતથી સારી રીતે વાકેફ કરવો, એ આપણું
માટે શ્રેયસ્કર છે.

ત્યાર બાદ દેશના તે માણસોએ પરસ્પર આ
વાત માની અને મહા પ્રયોજનને સૂચિત કરનાર,
મહામૂલ્ય, મહાન્ પુરુષોને યોગ્ય અને રાજાને
યોગ્ય ભેટ લઈને જ્યાં પુરિમતાલ નગર હતું
અને જ્યાં મહાબલ રાજા હતો ત્યાં આવ્યા
અને બન્ને હાથ જોડી અને મસ્તક પર દશન-
બોવાળી અજલિ રાખીને રાજાને તે ભેટ અર્પણ
કર્યા બાદ મહાબલ રાજા સામે આ પ્રમાણે નિવેદન
કર્યું-સ્વામિન્ શાલાટવી નામની ચોર પટ્ટીનો
ચોરસેનાપતિ અભગ્ગસેન અનેક ગામોનો વિનાશ
કરી યાવત્ અમને નિર્ધન કરી રહ્યો છે માટે
સ્વામિન્ ! અમે ઇચ્છીએ છીએ કે અમે આપની
બુદ્ધિઓની છાયાથી રક્ષણ પ્રાપ્ત કરી ભય અને

खलु देवाणुप्पिया पुरिमताले णयरे मह-
व्वलेणं रण्णा महया भडचडगरेण परि-
चारेणं दंडे आणत्ते-गच्छ णं तुमं देवाणु-
प्पिया ! सालाडवि चोरपाल्ल विलुं-
पाहि, अभगसेणचोरसेणावइं जीवग्गाहं
गिण्हाहि. गिण्हत्ता मम उवणेहि ।' तए
णं से दंडे महया भडचडगरेणं जेणेव
सालाडवी चोरपल्ली तेणेव पहारेत्थ
गमणाए ।

૧૯- તણ નં સે અભગસેણે ચોરસેનાવઈ તેંસિ
ચોરપુરિસાણં અંતિએ એમટ્ઠં સોચ્ચા,
ણિસમ્મ, પંચચોરસયાઈં સદ્ધાવેડ,
સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-એવં છલુ
દેવાણુપ્પિયા ! પુરિમતાલે નયરે મહવ્વલે
જાવ તેણેવ પહારેત્થ ગમણાએ, તં સેયં
છલુ દેવાણુપ્પિયા ! અમ્હ તં દંડં સાલા-
ડાવિ ચોરપાલ્લ અસંપત્તં અંતરા ચેવ
પહિસેહિત્તએ ।

૨૦- તણ ન તાઈં પંચચોરસયાઈં અભગસેણસ્સ
તહિત્તિ જાવ પહિસુણેત્તિ । તણ નં સે
અભગસેણે ચોરસેનાવઈ વિઝલં અસણં ૪
ઉવક્કહાવેડ, ઉવક્કહાવિત્તા પર્ચાહિ
ચોરસર્ણહિ સંદ્ધિ ણ્હાએ જાવ પાયચ્છિત્તં
ભોયણમંડવંસિ તં વિઝલં અસણં ૪ સુરં
ચ ૫ આસાએમાણે ૪ વિહરહિ ।
જિમિયમુત્તુત્તરાગએ વિ ય નં સમાણે
આયતે ચોક્કલે પરમસુહમ્મએ પંચર્ણિ ચોર-
સર્ણહિ સંદ્ધિ અલ્લ ચમ્મં દૂરહહિ દૂરહિત્તા
સણ્ણદ્ધ જાવ પહરણે મગ્ગહર્ણહિ જાવ
રવેણ સમુદ્ધરવમ્મય પિવ કરેમાણે પચ્છા-

કહું હે સ્વામિન! પુરિમતાલ નગરમાં મહાળલ
રાબલે મહાન્ સુભટોના સમુદાય સાથે કોટ-
વાળને ધોલાવીને આજ્ઞા આપી છે કે, તમે
લોકો જલદી જાઓ, જામને શાલાટવી ચોરપલ્લીને
લૂટી લ્યો અને તેના સેનાપતિ અભગસેનને
જીવતો જ પકડી લ્યો અને મારી સામે ઉપસ્થિત
કરો. રાબાની આજ્ઞાને શિરોધાર્ય કરીને ચોલા-
ઓના સમૂહ સાથે કોટવાળ શાલાટવી ચોર-
પલ્લીમા આવી રહ્યો છે

૧૯- ત્યાર બાદ અભગસેન ચોર સેનાપતિએ
પોતાના શુભચરોની વાત સાંભળી તથા વિચાર
કરીને પાંચસો ચોરોને ધોલાવીને આ પ્રમાણે
કહું-હે દેવાનુપ્રિયો! પુરિમતાલ નગરના રાબ
મહાળલે આજ્ઞા આપી છે યાવત્ કોટવાળ
શાલાટવી ચોરપલ્લી પર આક્રમણ કરવા તથા
મને પકડવા ચોરપલ્લી તરફ આવી રહ્યો છે.
તેથી તે કોટવાળ ચોરપલ્લી સુધી પહોંચે તે
પહેલાંજ તેને રસ્તામા રોકી દેવા ભેધએ તે જ
આપણે માટે યોગ્ય લાગે છે

૨૦- અભગસેનની આ વાતને ચોરોએ
“એમ જ થવું ભેધએ” એમ કહીને સ્વીકારી,
ત્યાર પછી અભગસેન સેનાપતિએ પુષ્કળ
અશન, પાન, ખાદિમ અને સ્વાદિય વસ્તુ-
ઓને તૈયાર કરાવી તથા પાંચસો ચોરો
સાથે, સ્નાનાદિથી નિવૃત્ત થઈ, ખરાબ સ્વપ્નાદિના
ફળને નિષ્ફળ બનાવવા માટે મસ્તક પર તિલક
તથા અન્ય માગલિકો કરીને, લોજનશાળામાં તે
પુષ્કળ અશનાદિ વસ્તુઓ તથા પાંચ પ્રકારની
મદિરાઓનું રુચિ અનુસાર આસ્વાદન, વિસ્વાદન
આદિ કરવાનું શરૂ કર્યું.

લોજન બાદ ઉચિત સ્થાન પર આવીને
આચમન કર્યું અને મુખના લેપાદિને દૂર કરીને

વરણહતાન્નમમગ્નિ માનાન્નો મે મો-
પત્તીઓ નિમ્નન્નદ, નિર્મળન્નતા નિમ્ન
મદુગ્ગહણદ્વિષ્ટ ગૃહિયમત્તપાણ, ત
પડિવાલેમાણે ન નિદ્રુત ।

૨૧- તદ્દે જોણેવ અભગ્ગસેણે ચોરમે-
ણાવર્ધે તેણેવ ઉવાગચ્છદ, ઉવાગચ્છિત્તા
અભગ્ગસેણેણ ચોરસેણાવર્ધણા સદ્ધિ સપ-
લમે યાવિ હોત્થા । તદ્દે જોણેવ અભગ્ગસેણે
ચોરસેણાવર્ધે તં દંડં લિપ્પામેવ હ્યમહિય-
જાવ-પડિસેહદ । તદ્દે જોણેવ અભગ્ગ-
સેણચોરસેણાવર્ધણા હ્ય જાવ પડિસેહિદ
સમાણે અત્થામે અવલે અવીરિદ્દ અપુરિસ-
કારપરવકમે અધારણિજ્જમિત્તિકદ્દ
જોણેવ પુરિમતાલે ણયરે જોણેવ મહવ્વલે
રાયા તેણેવ ઉવાગચ્છદ, ઉવાગચ્છિત્તા
કરયલ-જાવ એવં વયાસી-એવં સ્વલુ
સામી ! અભગ્ગસેણે ચોરસેણાવર્ધે વિસમ-
દુગ્ગહણદ્વિષ્ટ ગૃહિયમત્તપાણ, ણો સ્વલુ
સે સવકે કેણદ્ધ સુવહુણવિ આસવલેણ
વા હસ્થિવલેણ વા જોહવલેણ વા રહવ-
લેણ વા ચાઉરંગિણીવલેણપિ ઉરં-ઉરેણં
ગિણિહત્તદ્દ, તાહે સામેણ ય મેણ ય
ઉપ્પદાણેણ ય વીસંભમાણે ઉવત્તે યા વિ
હોજ્જા । તદ્દે જોણેવ મહવ્વલે રાયા જેવિ

૨૧- ત્યાજ્યાદ તે કોટવાળા જ્યાં અભગ્ગસેણ
ચોર સેનાપતિ રતો, ત્યાં આને જે, આવીને
તેની સાથે યુદ્ધમાં જોડાઈ જાય છે પરંતુ
અભગ્ગસેણે ચોર સેનાપતિ દ્વારા મર્દન અને
પ્રતિષેધ થયા પરંતુ તેની, બાળાની, વીર્યહીન,
તેમજ પુરુષાર્થ અને પશકમણી ગદિત થયેલી
તે કોટવાળા શત્રુસેનાને પરાજિત કરવી અશક્ય
ગમજીને પાછા પુરિમતાલ નગરમાં મહાગળ
રાજા પાસે જાય છે અને જાને હાથ જોડી મસ્તક
પર અંજલિ કરી આ પ્રમાણે કહે છે-સ્વામિન !
અભગ્ગસેણ ચોર સેનાપતિ બીચા, નીચા, હુર્ગમ
અને ગહન વનમાં પર્યાપ્ત પાદ તથા પેય
સામગ્રી સાથે રહેલો છે, તેથી મોટા અશ્વગળ,
ગજગળ, ચોદ્ધાઓના બળ અને રથગળ, અરે !
શુ નિવેદન કરુ ! ચતુરગિણી સેનાના બળથી
પણ તે સામે સામેના યુદ્ધમાં જીવતો પકડી
શકાશે નહીં. તે સામ નીતિ-પ્રિય વચનોથી, લેદ-
નીતિથી, ઉપપ્રદાન નીતિથી-રૂશવત આપીને
અથવા વિશ્વાસુ બનાવીને પકડી શકાશે.

જ્યારે કોટવાળે આ પ્રમાણે કહ્યું ત્યારે
મહાગળ રાજા અભગ્ગસેણના જે આશ્ચર્યનંતર જતો
હતા (સદા નજીકમાં રહેનાર, મંત્રી આદિ

ય સે અદ્વિતરગા સીસગસમા મિત્તનાડ-
ણિયગસયણસંદંધિપરિયણા, તેવિ ય ણં
વિઝલેણં ધણકળગરયણસંતસારસાવણ્જેણં
ભિદ્દ, અભગ્ગસેણસ્સ ય ચોરસેણાવહ્સ
અભિક્કલણં ૨ મહત્થાઈ મહ્ઘાઈં મહરિ-
હાઈં રાયરિહાઈં પાહુહાઈં પેસેઈ, પેનિત્તા
અભગ્ગસેણં ચોરસેણાવહં વોસંભમાણેઈ ।

૨૨- તણે નં સે મહવ્વલે રાયા અણ્ણયા કયાઈં
પુરિમતાલે નયરે ઇયં મહ મહ્ઘમહાલયં
કૂડાગારસાલં કારેઈ, અણેગલ્લંભસયસં-
નિવિદ્ઠં પાસાઈયં ૪ । તણે નં સે
મહવ્વલે રાયા અણ્ણયા કયાઈં
પુરિમતાલે નયરે ઉસ્સુક્કં જાવ
દસરત્તં પમોયં ઉગ્ધોસાવેઈ ।
ઉગ્ધોસાવિત્તા, કોહંઘિયપુરિસે સદ્ધાવેઈ,
સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-ગચ્છહ નં તુમ્હે
દેવાણુપ્પિયા ! સાલાહવીએ ચોરપલ્લીએ,
તત્થ નં તુમ્હે અભગ્ગસેણં ચોરસેણાવહં
કરયલ જાવ એવં વયહ-એવં લલુ દેવાણુ-
પ્પિયા ! પુરિમતાલે નયરે મહવ્વલેણં
રક્કા ઉસ્સુક્કે જાવ દસરત્તે પમોએ
ઉગ્ધોસિએ તં કિણ્ણં દેવાણુપ્પિયા !
વિઝલં અસણં ૪, પુલ્લવત્થગંધમલ્લાલં-
કારે ય ઇહં હવ્વમાણેજ્જા ઉદાહુ સયમેવ
ગચ્છેજ્જા ? ।

પુરુષો) અને જે અગ-રક્ષકોને તે મસ્તક
અથવા મસ્તકના કવચ સમાન માનતો હતો.
તેમને તથા મિત્ર, જાતિ, નિજક, સ્વજન, યથા ધી
અને નોકર વર્ગને ધન, સુવર્ણ, રત્ન અને
ઉત્તમ સારભૂત દ્રવ્યો તથા રૂપિયા, પૈસાવડે
અર્થાત્ લાલચ આપીને તેનાથી (અભગ્ગસેનથી)
જુદા કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે અને અભગ્ગસેન
ચોર સેનાપતિને પણ વારવાર મહાન્ પ્રયોજન-
વાળી, મહામૂલી, મહાન્ પુરુષોને યોગ્ય અને
રાત્રને યોગ્ય ભેટો મોકલે છે, મોકલીને તે
અભગ્ગસેન ચોર સેનાપતિને વિશ્વાસુ બનાવે છે.

૨૨- ત્યાર બાદ મહાબલ રાત્રએ પુરિમતાલ
નગરમાં પ્રશસ્ત તેમજ વિશાળ અને પ્રાસાદીય-
મનમાં પ્રસન્નતા ઉત્પન્ન કરનારી, કર્શનીય-
જેવાથી આજો ન થાકે તેવી, અભિરૂપ-વારવાર
જેવાની ઇચ્છા થાય તેવી અને પ્રતિરૂપ-જ્યારે
જેવામાં આવે ત્યારે તેમાં નિત્ય નવીનતા લાગે
તેવી, સેકડો સ્તમ્ભવાળી એક કૂટાકારશાલા
બનાવરાવી. પછી મહાબલ રાત્રએ તેના નિમિત્તે
ઉત્થૂલ્ક (મહેસૂલ માફ કરવો) યાવત્ દશ દિવ-
સના ઉત્સવની ઉદ્ઘોષણા કરાવી અને કૌટુંબિક
પુરુષોને બોલાવીને કબુ-હ દેવાતુપ્રિયો ! તમે
શાલાટવી ચોરપલ્લીમાં જાઓ, ત્યાં અભગ્ગસેન
ચોર સેનાપતિને જે હાથ ભેટી મસ્તક પર
અંજલિ કરી આ પ્રમાણે નિવેદન કરો-હ દેવાતુ-
પ્રિય ! પુરિમતાલ નગરમાં મહાબલ રાત્રએ
ઉત્થૂલ્ક (મહેસૂલની માફી) યાવત્ દશ દિવસના
ઉત્સવ વિશેષની ઉદ્ઘોષણા કરાવી છે, તો આપને
માટે પુષ્કળ અશનાદિક અને પુષ્પ, વસ્ત્ર, માળા
તથા અલંકાર અહીં જ ઉપસ્થિત કરીએ કે
આપ સ્વયં ત્યાં પધારશો ?

૨૪- તણે નં સે અભગસેણે ચોરસેણાવડે વહુહિ
મિત્ત-જાવપડિવુડે ણહાણે જાવ પાયચ્છિત્તે
સવ્વાલંકારવિભૂસિણે સાલાડવીઓ ચોર-
પત્તીઓ પડિણિવલમડ, પડિણિવલમિત્તા
જેણેવ પુરિમતાલણયરે, જેણેવ મહવ્વલે
રાયા તેણેવ ઉવાગચ્છડ, ઉવાગચ્છિત્તા
કરયલપરિગ્ગહિયં. મહવ્વલં રાયં જણે
વિજણે વદ્ધાવેડ, વદ્ધાવિત્તા મહત્થ જાવ
પાહુડં ઉવણેડ. તણે નં સે મહવ્વલે રાયા
અભગસેણસ્સ ચોરસેણાવડસ્સ ત મહત્થ
જાવ પડિચ્છડ, અભગસેણં ચોરસેણાવડં
સવ્કારેડ, સમ્માણેડ, સવ્કારિત્તા

૨૪- ત્યાર બાદ મિત્રો આદિશી યોગ્યેસે તે
અભગસેણ ચોર સેનાપતિ સ્નાનાદિશી નિવૃત્ત થઈ,
યાવત્ અશુભ સ્વપ્નાનું ક્ષમા નષ્ટ કરવા માટે
પ્રાયશ્ચિત્તરૂપે મસ્તક પર તિલક અને અન્ન માંગ
લિટા કરીને સમસ્ત આભૂષણોથી ભૂષિત થઈ,
શાલાટવી ચોરપડીથી નીકળીને જ્યાં પુરિમતાલ
નગર હતું અને જ્યાં મહાબલ રાત્ર હતા ત્યાં
આગ્યે, આવીને બે હાથ જોડી, મસ્તક પર
અજલિ કરી મહાબલ રાત્રને જય, વિજય
શબ્દોથી વધામણી આપે છે. વધામણી છંદને
મહાર્થ, મહાર્હ યાવત્ રાત્રને યોગ્ય ભેટ
અર્પણ કરે છે ત્યાર બાદ મહાબલ રાત્ર
અભગસેણે આપેલી તે ભેટને સ્વીકારીને તેને

સમ્માણિતા વિસજ્જેઝ, કૂડાગારસાલં ચ
સે આવસહં દલયઈ । તણ ન સે અભગ્ગ-
સેણચોરસેણાવઈ મહવ્વલેણં રણ્ણા વિસ-
જ્જિણ સમાણે જેણેવ કૂડાગારસાલા
તેણેવ ઉવાગચ્છઈ ।

૨૫- તણ નં સે મહવ્વલે રાયા કોહુંવિયપુરિસે
સદ્દાવેઝ, સદ્દાવિત્તા એવં વયાસી-ગચ્છહ
ણં તુમ્હે દેવાણુપ્પિયા ! વિઝલં અસણં
૪ ઉવક્કલડાવિત્તા તં વિઝલં અસણં ૪
સુરં ચ ૫ સુવહુ પુપ્ફગંધમત્તલલંકારં ચ
અભગ્ગસેણસ્સ ચોરસેણાવઈસ્સ કૂડાગાર-
સાલાણ ઉવણેહ

તણ નં તે કોહુંવિયપુરિસા કરયલ જાવ
ઉવણેતિ । તણ નં સે અભગ્ગસેણચોરસે-
ણાવઈ વહુહિં મિત્તં સંદ્ધિ સંપરિવુડે
ણ્ણાણ જાવ સન્વાલંકારવિભૂસિણ તં
વિઝણં અસણં ૪ સુરં ચ ૫ આસાણમાણે
૪ પમત્તે વિહરઈ ।

૨૬- તણ નં સે મહવ્વલે રાયા કોહુંવિયપુરિસે
સદ્દાવેઝ, સદ્દાવિત્તા એવં વયાસી-ગચ્છહ
ણં તુમ્હે દેવાણુપ્પિયા ! પુરિમતાલસ્સ
ણયરસ્સ ડુવારાઈં પિહેહ, અભગ્ગસેણં
ચોરસેણાવઈં જીવગ્ગાહં ગિણ્ણહ, ગિણ્ણ-
હિત્તા મમં ઉવણેહ' ।

તણ નં તે કોહુંવિયપુરિસા કરયલ જાવ
પહિસુણેતિ । પહિસુણિત્તા પુરિમતાલસ્સ
ણયરસ્સ ડુવારાઈં પિહેતિ, અભગ્ગસેણં
ચોરસેણાવઈં જીવગ્ગાહં ગિણ્ણંતિ ।
ગિણ્ણિત્તા મહવ્વલસ્સ રણ્ણો ઉવણેતિ ।
તણ નં સે મહવ્વલે રાયા અભગ્ગસેણં

સત્કાર, સમ્માનપૂર્વક પોતાની પાસેથી વિદાય
કરીને તેને રહેવા માટે કૂટાકારશાળામાં સ્થાન
આપે છે. ત્યાર બાદ અભગ્ગસેન ચોર સેનાપતિ
મહાબલ રાત્ર દ્વારા સત્કારપૂર્વક જુદા પડીને
કૂટાકારશાળામાં ન્તય છે અને ત્યાં નિવાસ કરે છે.

૨૫- અહીં મહાબલ રાત્રએ કૌટુંબિક પુરુષોને
ખોલાવીને કહ્યું કે-તમે લોકો પુષ્કળ અશનાદિક
સામગ્રી તૈયાર કરાવો અને તે અશનાદિક સામગ્રી
પાંચ પ્રકારની મદિરાઓ, તેમજ અનેક પ્રકારના
પુષ્પો, માળાઓ અને અલંકારો કૂટાકારશાળામાં
અભગ્ગસેન ચોર સેનાપતિની સેવામાં પહોંચાડ-
વાની છે.

કૌટુંબિક પુરુષો એ રાત્રની આજ્ઞાનુસાર
વિપુલ અશનાદિક સામગ્રી ત્યાં પહોંચાડી દીધી.
ત્યાર બાદ અભગ્ગસેન ચોર સેનાપતિ સ્નાનાદિથી
નિવૃત્ત થઈ, સમસ્ત આભૂષણો પહેરીને પોતાના
ઘણાં મિત્રો અને જ્ઞાતિજનો સાથે તે વિપુલ
અશનાદિક તથા પાંચ પ્રકારની મદિરા આદિનું
સારી રીતે આસ્વાદન, વિસ્વાદન આદિ કરતો
પ્રમત્ત થઈને વિચરવા લાગ્યો.

૨૬- ત્યાર બાદ અભગ્ગસેનને સત્કારપૂર્વક
કૂટાકારશાળામાં રોક્યા બાદ મહાબલ રાત્રએ
કૌટુંબિક પુરુષોને ખોલાવીને આ પ્રમાણે કહ્યું-
હે ભદ્ર પુરુષો ! તમે લોકો ન્તઓ, જઈને,
પુરિમતાલ નગરના દરવાજાઓ બંધ કરી દો અને
ચોરપટ્ટીના ચોર સેનાપતિને છવતો જ પકડી
લ્યો અને પકડીને મારી સામે તેને ઉપસ્થિત કરો.

ત્યાર બાદ તે કૌટુંબિક પુરુષોએ રાત્રની
આ આજ્ઞાને હાથ નેડી, મસ્તક પર અંગૂઠો
કરી વિનયપૂર્વક શિરોધાર્ય કરી અને પુરિમતાલ
નગરના દ્વારોને બંધ કરી ચોર સેનાપતિને
છવતો જ પકડીને મહાબલ રાત્રની સામે ઉપ-
સ્થિત કર્યો. ત્યાર બાદ મહાબલ રાત્રએ અભગ્ગ-

૧૦-તેણે તોમે મારા મનમાં, તારા
 ક્યાં નિષ્ઠ મામાન વર્ત્યા પુણ્યના મો
 યામ્વે દોહને પાડરખા-પાડાનો ન
 તાઓ અમ્મયાઓ મપુણાઓ ન તમ માનો
 નં જાવ સુલદ્વે તારા માણસમા જમ્મતી-
 વીયફલે જાઓ ન વઢૂળ જાણાં તારા
 નયરગોરુવાણં પમૂળ ય જલયર-ચલયર-
 હહયરમાઈણ પવલોળ ય વહાઈ મમેઈ
 તલિર્ણહ મજ્જિર્ણહ સોત્તેઈહ સાર્દ સુર
 ચ મહું ચ મેરગં ચ જાઈં ચ સોહુ ચ
 પસન્નં ચ આસાઆમાણીઓ વિસાઆમાણીઓ
 પરિભુંજેમાણીઓ પરિભાઆમાણીઓ દોહલં
 વિણેતિ, તં જઈ નં અહમવિ વઢૂળં જાવ
 વિણિજ્જામિ-ત્તિ કદ્દુ તસિ દોહલંસિ
 અવિણિજ્જમાણંસિ સુવકા ભુવલા જાવ
 જિયાઈ ।

૧૧-તેણે નં સુભદ્દે સત્થવાહે મદં મારિયં
 ઓહય જાવ પાસઈ એવં વયાસી-કિ ન
 તુમં દેવાણુપ્પિયા! ઓહય જાવ જિયાસિ?
 તેણે નં સા મદ્દા સત્થવાહી સુભદ્દં સત્થ-
 વાહં એવં વયાસી-એવં ચલુ દેવાણુપ્પિયા!
 મમ તિણ્હં માસાણં જાવ જિયામિ ।

૧૦-તેણે તોમે મારા મનમાં, તારા
 ક્યાં નિષ્ઠ મામાન વર્ત્યા પુણ્યના મો
 યામ્વે દોહને પાડરખા-પાડાનો ન
 તાઓ અમ્મયાઓ મપુણાઓ ન તમ માનો
 નં જાવ સુલદ્વે તારા માણસમા જમ્મતી-
 વીયફલે જાઓ ન વઢૂળ જાણાં તારા
 નયરગોરુવાણં પમૂળ ય જલયર-ચલયર-
 હહયરમાઈણ પવલોળ ય વહાઈ મમેઈ
 તલિર્ણહ મજ્જિર્ણહ સોત્તેઈહ સાર્દ સુર
 ચ મહું ચ મેરગં ચ જાઈં ચ સોહુ ચ
 પસન્નં ચ આસાઆમાણીઓ વિસાઆમાણીઓ
 પરિભુંજેમાણીઓ પરિભાઆમાણીઓ દોહલં
 વિણેતિ, તં જઈ નં અહમવિ વઢૂળં જાવ
 વિણિજ્જામિ-ત્તિ કદ્દુ તસિ દોહલંસિ
 અવિણિજ્જમાણંસિ સુવકા ભુવલા જાવ
 જિયાઈ ।

૧૧-ત્યારે સુભદ્દ સાર્થવાહે પોતાની સાર્થ
 લદ્દાને ચિન્તિત જોઈને કહ્યું-દેવાતુપ્રિયે! શા
 કારણે તું ચિન્તાગ્રસ્ત રહ્યાં કરે છે? ત્યારે લદ્દા
 સાર્થવાહિનીએ સુભદ્દ સાર્થવાહને કહ્યું-દેવાતુ
 પ્રિય! મારા ગર્ભના ત્રણ માસ થઈ ગયા છે
 અને દોહડની પૂર્તિ નહિ થવાથી હું ચિન્તિત છું

૧૨-તેણે નં સે સુભદ્દે સત્થવાહે મદ્દાએ મારિ-
યાએ એમદ્દં સોચ્ચા નિસમ્મ મંદ્
મારિયં એવં વયાસી-એવં લલુ દેવાણુ-
પ્પિયા ! તુહ ગમ્મંસિ અમ્માણ પુવ્વકય-
પાવપ્પમાવેણં કેઈ અહમ્મિએ જાવદુપ્પડિ-
યાણંદે જીવે ઓયરિએ તેણં એયારિસે
દોહલે પાડમ્મૂએ, તં હોડ નં એયસ્સ
પસાયણ-તિ કદ્દુ સે સુભદ્દે સત્થવાહે
કેણવિ ડવાણં તં દોહલં વિણેડ । તેણ
નં સા મદ્દા સત્થવાહી સંપુણ્ણદોહલા
સંમાણિયદોહલા વિણીયદોહલા વોચ્છિ-
ન્નદોહલા સંપન્નદોહલા તં ગમ્મં સુહં
સુહેણં પરિવહ્ડ ।

૧૩-તેણે નં સા મદ્દા સત્થવાહી અણયા કયાઈ
ળવણં માસાણં વહુપડિપુણ્ણાણં દારગં
પયાયા, તેણે નં તસ્સ દારગસ્સ અમ્મા-
પિયરો જાયમેત્તં ચેવ સગડસ્સ હેટ્ઠાઓ
ઠાવેતિ, ઠાવિત્તા ગિણ્ણાવેતિ, ગિણ્ણાવિત્તા
દોચ્ચંપિ ઠાવેતિ, ઠાવિત્તા દોચ્ચંપિ
ગિણ્ણાવેતિ, આણુપુવ્વેણં સારક્કલેતિ સગો-
વેતિ, સંવડ્ઢેતિ ।

જહા ડજ્જિયએ, જાવ જમ્મા નં અમ્મં
ડમે દારએ જાયમેત્તે ચેવ સગડસ્સ હેટ્ઠા
ઠાવિએ, તમ્મા નં હોડ નં અમ્મં એસ
દારએ સગડે નામેણં, સેસં જહા ડજ્જિયએ ।

સુભદ્દે લવણસમુદ્દે કાલગએ, માયા વિ
કાલગયા । સે વિ સયાઓ ગિહાઓ
નિચ્છહે ।

૧૨-ત્યારે સુભદ્દ સાર્થવાહે ભદ્રાભર્યાની વાત
સાભળી અને સમજીને કહ્યું-દેવાનુપ્રિયે ! આપણું
પૂર્વકૃત પાપના પ્રભાવથી કોઈ અધર્મી યાવત્
ખીજીને દુઃખ આપવામાં આનન્દ માનનાર જીવ
તારા ગર્ભમાં આવ્યો છે, આ કારણથી તને આવો
દોહડ ઉત્પન્ન થયો છે એ જીવનું લલુ થાયો !
પછી કોઈ ઉપાયથી તે દોહડ પૂર્ણ કર્યો, ત્યાર
પછી ભદ્રા સાર્થવાહિની દોહડ સમ્પૂર્ણ, સમ્મા-
નિત, વિનીત, વિચ્છિન્ન અને ચરપન્ન હોવાથી
સુખે સુખે તે ગર્ભને વડન કરવા લાગી

૧૩-કગભગ નવ માસ પૂરા થયા ત્યારે સુભદ્દા
સાર્થવાહિનીએ બાળકને જન્મ આપ્યો ઉત્પન્ન
થતાં જ માતાપિતા તે બાળકને શકટ-છકડા
નીચે સ્થાપિત કરે છે અને પાછો ઉઠાવી લે છે,
ઉઠાવીને ફરી ખીજવાર ત્યાં રખાવ્યો, રખાવીને
ફરીથી ખીજવાર ગ્રહણ કરીને તેનું યથાવિધિ
ચરણ, સંગોપન અને સંવર્ધન (મારી રીતે
ઉઠેર) કરે છે

ઉજ્જિયક કુમારની જેમ ઉત્પન્ન થતાં જ
'અમારા આ બાળકને શકટ નીચે સ્થાપિત
કરવામાં આવ્યું હતું તેથી આનું નામ 'શકટ
કુમાર' પાડવામાં આવે છે અર્થાત્ માતા-
પિતાએ તેનું શકટ કુમાર એવું નામ પાડ્યું.
તેનું બાકીનું જીવન ઉજ્જિયક કુમારની ચમાન જ
બાળી લેવું જોઈએ

ત્યારે સુભદ્દ સાર્થવાહે લવણ સમુદ્રમાં
મૃત્યુ પામ્યો તેમજ શકટની માતા ભદ્રા પણ
મરણ પામી ત્યારે તે શકટ કુમારને રાજપુરુષો
દ્વારા ઘરેથી કાઢી મૃકરામાં આવ્યો

૨૧- તણ ને મગને દારણ ઉમ્મુરુત્તવાલભાને
જોવ્વળગમળુળત્તે અલ્લ મોગમમળે માનિ
ભવિસ્મડ । તણ નં મા મુદરિમળા નિ
દારિયા ઉમ્મુરુત્તવાલભાયા તિળ્ળામ-
પરિણમેત્તા જોવ્વળગમળુળત્તા સ્વેળ
ય જોવ્વળેળ ય લાવળ્ળેળ ય
ઉવિકટ્ટા ઉવિકટ્ટમરીરા માનિ
ભવિસ્સડ । તણ નં સે સગડે દારણ
સુદરિસળાણ સ્વેળ ય જોવ્વળેળ ય લાવ-
ળ્ળેળ ય મુચ્છિણ ૪ સુદરિમળાણ ભગિ-
ળીણ સદ્ધિ ઉરાલાઈં માળુસ્સગાઈં મોગ-
મોગાઈં મુંજમાળે વિહરિસ્સડ ।

૨૧- તણ ને મગને દારણ ઉમ્મુરુત્તવાલભાને
જોવ્વળગમળુળત્તે અલ્લ મોગમમળે માનિ
ભવિસ્મડ । તણ નં મા મુદરિમળા નિ
દારિયા ઉમ્મુરુત્તવાલભાયા તિળ્ળામ-
પરિણમેત્તા જોવ્વળગમળુળત્તા સ્વેળ
ય જોવ્વળેળ ય લાવળ્ળેળ ય
ઉવિકટ્ટા ઉવિકટ્ટમરીરા માનિ
ભવિસ્સડ । તણ નં સે સગડે દારણ
સુદરિસળાણ સ્વેળ ય જોવ્વળેળ ય લાવ-
ળ્ળેળ ય મુચ્છિણ ૪ સુદરિમળાણ ભગિ-
ળીણ સદ્ધિ ઉરાલાઈં માળુસ્સગાઈં મોગ-
મોગાઈં મુંજમાળે વિહરિસ્સડ ।

૨૨- તણ નં સે સગડે દારણ અળ્ળયા કયાઈં
સયમેવ કૂડગાહત્તં ઉવસપજ્જિત્તા નં
વિહરિસ્સહ । તણ નં સે સગડે દારણ
કૂડગાહે ભવિસ્સડ, અહમ્મિણ જાવ
દુપ્પડિયાળંદે । ઇયકમ્મે સુવહુ પાવં
સમજ્જિણિત્તા કાલમાસે કાલં કિચ્ચા
ઇમીસે રયળપ્પભાણ પુઢવીણ ણેરડયત્તાણ
ઉવવજ્જિહિ ।

૨૨- ત્યાર બાદ કોઈ વળતે તે શક્ટ કુમાર
પોતાની મેળેજ કૃત્ત્રાક્રિય (કપટથી બીજા
પ્રાણીઓને પોતાના વશમાં કરવાની કળા) ને
પ્રાપ્ત કરીને સમય વ્યતીત કરશે ત્યારે કૃત્ત્રાક્રિય
બનેલો તે શક્ટ મહાઅધર્મો યાવત્ હુપ્રત્યાનન્દ
થશે અને આવા કર્મો કરનાર, તેવા કાર્યોને જ
મુખ્યરૂપે માનનાર અને તેનાજ જ્ઞાનવાળો તેમજ
આજ પાપ કર્મોને પોતાનું સર્વોત્તમ આચરણ
માનતો, અધર્મ પ્રધાન કૃત્યોથી તે ઘણું પાપ
કર્મોને ઉપાર્જિત કરીને મૃત્યુ મમથે કાળ કરીને
રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરકભૂમિમાં નારક રૂપે
ઉત્પન્ન થશે.

સંસારો તહેવ જાવ પુઢવીસુ । સે નં
તઓ અળંતરં ઉવટ્ટિત્તા વારાણસીણ
ળયરીણ મચ્છત્તાણ ઉવવજ્જિહિ ।
સે નં તત્થ મચ્છે મચ્છવધિણહિ
વહિણ । તત્થેવ વાળારસીણ ણયરીણ

તેનું સંસારભ્રમણ પૂર્વવત બાણી લેવું યાવત્
પૃથ્વીકાયમાં લાખોવાર તે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાર
બાદ ત્યાંથી નીકળીને તે સીધો વારાણસી નગરીમાં

સેટ્ઠિકુલંસિ પુત્તતાણ પચ્ચાયાહિં ૧
 વોહિં બુજ્ઞિહિં, પવ્વજ્જા, સોહમ્મે
 કપ્પે, મહાવિદેહે વાસે સિજ્ઞિહિં ૫ ૧
 ણિવલ્લેવો ૧

મત્સ્યરૂપે જન્મ લેશે. ત્યાં માછીમાર દ્વારા વધને
 પ્રાપ્ત થયેલો તે ફરી તે જ વારણસી નગરીમાં
 એક શ્રેષ્ઠિકુળમાં પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં તે
 સમ્યક્ત્વને તથા સાધુધર્મને પ્રાપ્ત કરીને
 સૌધર્મ નામના પ્રથમ દેવલોકમાં દેવતા બનશે.
 ત્યાંથી સ્થવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ લેશે.
 ત્યાં સાધુવૃત્તિનું સમ્યક્રૂપે પાલન કરીને તે
 સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરશે, દેવળજ્ઞાનથી સમસ્ત
 પદાર્થોને જાણશે સમ્પૂર્ણ કર્મોથી રહિત થઈ
 જશે અને સર્વ દુ ખોનો અન્ત કરશે.

ઉપમંહાર પૂર્વવત્ સમજી લેવો.

પુરુષોત્તમ-નિર્દેશ

- ૧- જહ ન મને ! મનમમ્ જત્યમમમ
 ઉચ્ચેતો । એ સહ જહ ! તેન કાળે
 તેનં મમણ કોમલો નામ નામો
 હોત્યા । મિત્તિમિત્તિમિત્તિ । મિત્તિ
 ચ્ચોત્તરણે ઉજ્જાણે । મેગમને જાણે ।
 તત્ય ન કોમલો નારો નામ નામો
 નામ ગયા હોત્યા । મહાગામિત્તિ ।
 તત્ત્વ નં સયાનીયસ્ત મ્મો પુત્રે મિત્તિ-
 વર્ધે દેવો અત્તે ઉદગણે નામ કુમારે
 હોત્યા । અહોનં જાવ સવ્વમમુદરણે ।
 સે નં જુવરાયા હોત્યા । તત્ત્વ નં ઉદય-
 નસ્ત કુમારસ્ત પડમાવર્ધે નામં દેવો
 હોત્યા ।
 તત્ત્વ નં સયાનીયસ્ત રણો સોમદત્તે
 નામં પુરોહિતે હોત્યા । રિત્ત્વેયજ-
 જુવ્વેય ૪ । તત્ત્વ નં સોમદત્તસ્ત
 પુરોહિતસ્ત વસુદત્તા નામં મારિયા
 હોત્યા । તત્ત્વ નં સોમદત્તસ્ત પુત્રે વસુ-
 દત્તા અત્તે વહસ્ત્ત્વે નામં દારણ
 હોત્યા અહોનં જાવ-સુંદરણે ।
- ૨- તેનં કાલેનં તેનં સમણં સમણે ભગવં
 મહાવીરે સમોસરિણ, તેનં કાલેનં તેનં
 સમણં ભગવં ગોયમે તહેવ જાવ રાય-
 મગ્ગં ઓગાહે તહેવ પાસહ હત્થી આસે
 પુરિસે, તેસિ મજ્જેણં પુરિસં પાસહ,

તે શતાબ્દીકો મોમત્ત નામનો એક પુરોહિત
 હોયો તે મગ્ગે, વજ્રવે, સામવે અને
 અથર્વવે આદિનો સંપૂર્ણ જ્ઞાતા હોયો મોમત્ત
 પુરોહિતની વસુદત્તા નામની પત્ની હતી તથા
 મોમત્તનો પુત્ર અને વસુદત્તાનો આત્મજ
 બૃહસ્પતિદત્ત નામનો એક સર્વાંગમ પન્થ અને
 રૂપવાન બાળક હતો.

૨- તે કાળે અને તે સમયે શ્રમણ ભગવાન
 મહાવીર સ્વામી કૌશાંબી નગરીની બહાર સ્થિત
 અન્દ્રાવતરણ ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. તે સમયે
 ભગવાન ગૌતમ સ્વામી પૂર્વવત્ કૌશાંબી નગરીમાં
 ભિક્ષા માટે ગયા અને રાજમાર્ગમાં પધાર્યા.
 ત્યાં હાથીઓ, ઘોડાઓ અને પુરુષોને તથા તે

ચિતા તહેવ પુચ્છઇ પુવ્વભવં ભગવં ।
વાગરેઇ ।

૩- એવં જલુ ગોયમા ! તેણં કાલેણં તેણં
સમણં રહેવ જંઘ્વીવે વીવે મારહે વાસે
સવ્વઓમદ્દે ણામં ણયરે હોત્યા રિદ્ધં
તત્થ ણં સવ્વઓમદ્દે ણયરે જિયસત્તુ
ણામં રાયા હોત્યા । તત્થ ણં જિયસત્તુસ્સ
રણ્ણો મહેસરદત્તે ણામં પુરોહિણ હોત્યા ।
રિઝવ્વેય-જાવ-અયવ્વણવેયકુસલે યાવિ
હોત્યા ।

તણં ણં સે મહેસરદત્તે પુરોહિણ જિય-
સત્તુસ્સ રણ્ણો રજ્જવલ્લવિવદ્ધણદ્ધયાણ
કલ્લાકાલ્લિણમેગં માહણદારગં, ઇમેગં
લ્લત્તિયદારગં, ઇમેગં વહસ્સદારગં, ઇમ-
મેગં સુદ્ધદારગં ગિણ્ણાવેદ્ધિ ગિણ્ણાવિત્તા
તેસિ જીવંતગણં ચેવ હિયડહણ ગિણ્ણાવેદ્ધિ,
ગિણ્ણાવિત્તા જિયસત્તુસ્સ રણ્ણો સંતિહોમં
કરેઇ ।

તણં ણં સે મહેસરદત્તે પુરોહિણ
અટ્ઠમી-ચડ્ડસીસુ દુવે ૨ માહણલ્લત્તિય-
વહસ્સસુદ્ધદારણ, ચડ્ડહં માસાણં ચત્તારિ
૨, છણ્ણં માસાણં અટ્ઠ ૨, સંવચ્છરસ્સ
સોલસ ૨, જાહે ૨ વિ ય ણં જિયસત્તુ
ણં રાયા પરવલેણં અભિજુજ્જઇ તાહે
તાહે વિ ય ણં સે મહેસરદત્તે પુરોહિણ
અટ્ઠસયં માહણદારગણં, અટ્ઠસયં લ્લત્તિય-
દારગણં, અટ્ઠસયં વહસ્સદારગણં, અટ્ઠસયં
સુદ્ધદારગણં પુરિસેહિ ગિણ્ણાવેદ્ધિ, ગિણ્ણા-

પુરુષોની વચ્ચે એક વધ્ય (જેનો વધ કરવાનો
છે તે) પુરુષને પણ જોયો, તેને જોઈને
મનમાં ચિન્તન કરવા લાગ્યા અને પાછા આવીને
લગવાનને તેના (તે પુરુષના) પૂર્વલવ વિષે
પૂછવા લાગ્યા, ત્યારે લગવાનું તેના પૂર્વલવનું
આ પ્રમાણે વર્ણન કરવા લાગ્યા-

૩- હે ગૌતમ ! તે કાળ અને તે સમયમાં આ
જમ્બૂદ્વીપમાં સ્થિત ભરતવર્ષી નામક ક્ષેત્રમાં
સર્વતોભદ્ર નામનું ઋદ્ધ, સ્તિમિત અને સમૃદ્ધ
નગર હતું તે સર્વતોભદ્ર નામના નગરમાં
જિતશત્રુ નામનો એક મહાપ્રતાપી રાજા રાજ્ય
કરતો હતો તે જિતશત્રુ રાજાનો મહેશ્વરદત્તા
નામનો એક પુરોહિત હતો, જે ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ,
સામવેદ અને અથર્વવેદ આ ચારેય વેદોનો
સંપૂર્ણ જ્ઞાતા હતો.

મહેશ્વરદત્તા પુરોહિત જિતશત્રુ રાજાના રાજ્ય
અને ણળ (સૈન્ય)ની વૃદ્ધિ માટે પ્રતિદિન એક
પ્રાદ્યણ બાળક, એક ક્ષત્રિય બાળક, એક વૈશ્ય
બાળક અને એક શૂદ્ર બાળકને પકડાવી લેતો હતો
અને પકડાવીને જીવતાં જ તેમના દૃઢ્યોના
માંસપિંડોને કાઢી લેતો હતો, કાઢીને જિતશત્રુ
રાજાના નિમિત્તે શાન્તિહોમ કર્યા કરતો હતો.

આ સિવાય તે પુરોહિત આઠમ અને ચૌદ-
શના દિવસે બળ્લે પ્રાદ્યણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને
શૂદ્ર બાળકો, ચાર મહિનામાં ચાર બાળકોને,
છ માસમાં આઠ આઠ બાળકોને અને વર્ષમાં
સોળ સોળ બાળકોના દૃઢ્યના માંસપિંડોથી
શાન્તિ હોમ કરતો તથા ન્યારે ન્યારે જિતશત્રુ
રાજાનું કોઈ બીજા શત્રુ રાજા સાથે યુદ્ધ થતું
ત્યારે ત્યારે તે મહેશ્વરદત્તા પુરોહિત ૧૦૮
પ્રાદ્યણ બાળકો, ૧૦૮ ક્ષત્રિય બાળકો, ૧૦૮
વૈશ્ય બાળકો અને ૧૦૮ શૂદ્ર બાળકોને પોતાના
માણસો દ્વારા પકડાવીને તેમની જીવિતાવસ્થામાં જ

૫- તદ્દં નં સે સયાણીએ રાયા અણયા
કયાઈ કાલઘમ્મુણા સંજુત્તે । તદ્દં નં સે
ઉદયણે કુમારે વહુઈ રાઈસર-જાવ-
સત્થવાહ્પ્પભિઈ સિદ્ધિ સંપરિવુડે,
રોયમાણે કંદમાણે વિલવમાણે
સયાણીયસ્સ રણ્ણો મહયા ઇદ્ધિસવ્કાર-
સમુદણં ણીહરણં કરેઈ, કરિત્તા વહુઈ
લોહયાઈ મયકિચ્ચાઈ કરેઈ ।

૬- તદ્દં નં તે વહ્વે રાઈસર--જાવ--સત્થવાહા
ઉદયણં કુમારં મહયાર રાયાભિસેણં અ-
ભિસિચ્ચંતિ । તદ્દં નં સે ઉદયણે કુમારે રાયા
જાએ મહયા ૦ । તદ્દં નં સે વહ્સસિદ્ધત્તે
દારણ ઉદયણસ્સ રણ્ણો પુરોહિએ જાએ ।
સે નં ઉદયણસ્સ રણ્ણો પુરોહિયકમ્મં
કરેમાણે સવ્વઢ્ઢાણેસુ સવ્વભૂમિયાસુ
અંતેરે ય દિન્નવિયારે જાએ યાવિ
હોત્થા ।

તદ્દં નં સે વહ્સસિદ્ધત્તે પુરોહિએ
ઉદયણસ્સ રણ્ણો અંતેરે વેલાસુ ય
અવેલાસુ ય કાલેસુ ય અકાલેસુ ય
રાઓ ય વિયાલે ય પવિસમાણે, અણયા
કયાઈ પડમાવઈએ દેવીએ સિદ્ધિ સંપલ્લગ્ગે
યાવિ હોત્થા । પડમાઈએ દેવીએ સિદ્ધિ
ઉરાલાઈ ભોગભોગાઈ ભુંજમાણે વિહરેઈ ।

૭- ઇમં ચ નં ઉદયણે રાયા ણ્હાએ જાવ
વિભૂસિએ જેણેવ પડમાવઈ દેવી તેણેવ
ઉવાગચ્છેઈ । તદ્દં નં સે ઉદયણે રાયા
વહ્સસિદ્ધત્તં પુરોહિયં પડમાવઈએ દેવીએ
સિદ્ધિ ઉરાલાઈ ભોગભોગાઈ ભુંજમાણં
પાસેઈ, પાસિત્તા આસુરુત્તે તિવલિયં

૫- ત્યાર બાદ કોઈ વખતે મહારાજ શતાનીકનું
મૃત્યુ થયું ત્યારે ઉદયનકુમારે ઘણા રાજાઓ,
રાજકુમારો યાવત્ સાર્થવાહ આદિની સાથે રુદન
કરતાં, આક્રંદન તથા વિગ્રાપ કરતાં શતાનીક
રાજાનું ઘણું ભક્ષકા સાથે નિરસરણુ તથા મૃતક
સંબંધી સમ્પૂર્ણ લૌકિક કૃત્યો કર્યાં.

૬- ત્યાર બાદ તે રાજા, રાજકુમાર યાવત્ સાર્થ-
વાહ આદિ લોકેષ્યે મળીને મોટા સમારોહ સાથે
ઉદયનકુમારનો રાજ્યાભિષેક કર્યો, ત્યારથી ઉદયન-
કુમાર હિમાલયાદિ પર્વતની સમાન મોટો અને
મહાપ્રતાપી રાજા બની ગયો બૃહસ્પતિદત્ત
બાળક ઉદયન રાજાનો પુરોહિત બન્યો અને
પુરોહિત સંબંધી કામકાજ કરતો તે સર્વ સ્થાનો,
સર્વ ભૂમિકાઓ તથા અન્તપુરમાં ઇચ્છાનુસાર,
કોઈ પણ જાતની રોક ટોક વિના ગમનાગમન
(આવ-જા) કરવા લાગ્યો.

ત્યાર બાદ તે બૃહસ્પતિદત્ત પુરોહિતનો,
ઉદયન રાજાના અન્તપુરમાં સમયે, અસમયે,
(ટાણે-કટાણે) કાળે-અકાળે, રાત્રિ અને
સધ્યાકાળમાં સ્વેચ્છાપૂર્વક પ્રવેશ કરતાં કોઈ
વખતે પદ્માવતી રાણી સાથે અનુચિત સંબંધ
પણ થઈ ગયો તદ્દનુસાર પદ્માવતી રાણી સાથે
તે ઉદાર, ઇચ્છા મુજબ, મનુષ્ય સંબંધી કામ-
લોગોનું સેવન કરતો સમય વીતાવવા લાગ્યો.

૭- આ બાજુ ઉદયન રાજા રાનાદિથી નિવૃત્ત
થઈને અને સમસ્ત આભૂષણોથી અલકૃત થઈને
જ્યાં પદ્માવતી રાણી હતી ત્યાં આવ્યો, આવીને
તેણે પદ્માવતી રાણી સાથે કામલોગોનું સેવન
કરતાં બૃહસ્પતિદત્ત પુરોહિતને જોયો, જોતાં જ
તે કોપથી ધમધમી ઊઠ્યો અને કપાળ પર ત્રણ

મિર્ઝાનું નિવાસે માન્યુર વસવાટ
 પુરોહિત પુસ્ત્રીએ નિવાસે, નિવાસે
 જાવ એના નિવાસે તમારો માન્યુર
 એવ મનુ મોખમા નહમ્મડને પુરોહિત
 પુરા પોરાનાન જાવ નિવાસે ।

૮-વહમ્મડરતે જ ખતે ! વાગા પો
 કાલમાઈ કાંઈ મનિર્ઝાઈ કાંઈ રતખાઈ
 હિડ ?

મોખમા ! વહમ્મડરતે વાગા પુરોહિત
 ચઝસાઈ વામાડ પરમાડ પાનિતા અન્ન
 તિમાવાવમેસે દિવમે મૂલીભણે કા
 સમાણે કાલમાસે ફાલં કિચ્ના દમોમે
 રચણપ્પમાઈ પુઢવીઈ સંમારો તહેવ જાવ
 પુઢવીસુ । તઓ હતિયનાઝરે જયરે
 મિયત્તાઈ પચ્ચાયાઈસડ । સે જ તત્થ
 વાઝરિઈહ વહિઈ સમાણે તત્થેવ હતિય-
 નાઝરે નયરે સેઢ્ઢિકુલંસિ પુત્તત્તાઈ
 વોહિં । સોહમ્મે કપ્પે મહાવિદેહે વાસે
 સિજ્જિહિડ ણિવલેવો ।

જનમાને પુરોહિતમા અન્નપાનકરતે
 (૧) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૨) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૩) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૪) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૫) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૬) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૭) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૮) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૯) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે
 (૧૦) તત્થેવ અન્નપાનકરતે જાગલીને આજે

ત્યાં અમ્યક્તવ પ્રાપ્ત કરશે અને કાળ કર
 સૌધર્મ નામના પ્રથમ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થ
 ત્યાંથી ચ્યવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થ
 ત્યાં આણુગાર વૃક્ષ (સાધુગણ)ને ધારણ કર
 સચમારાધના દ્વારા કર્મોના ક્ષય કરીને સિ
 પદને પ્રાપ્ત કરશે મોક્ષે જશે

ઉપસહાર પૂર્વવત જાણી લેવો જોઈએ.

નન્દિસેન

૧- જડળં મંતે ! છટ્ટસ્સ ડવલ્લેવો । એવ
ખલુ જંબૂ ! તેણં કાલેણં તેણં સમણં
મહુરા ણયરી મંડીરે ડજ્જાણે સુદરિસણે
જક્ખે સિરિદામે રાયા વંધુસિરી મારિયા
પુત્તે ણંદિસેણે ણામં કુમારે અહીણ જાવ
જુવરાયા । તસ્સ ણં સિરિદામસ્સ રણ્ણો
સુવંધૂ ણામં અમ્મચ્ચે હોત્થા સામમેયવંડં ।

૨- તસ્સ ણં સુવંધુસ્સ અમચ્ચસ્સ વહુમિત્તીપુત્તે
ણામં દારણ હોત્થા । અહીણં તસ્સ ણં
સિરિદામસ્સ રણ્ણો ચિત્તે ણામ અલંકા-
રિણ હોત્થા । સે ણં સિરિદામસ્સ રણ્ણો
ચિત્તં વહુવિહં અલંકારિયકમ્મં કરેમાણે
મવ્વટ્ટાણેસુ સવ્વભૂમિયાલુ અતેઉરે ય
દિણ્ણવિયારે યાવિ હોત્થા ।

૩- તેણં કાલેણં તેણ સમણં સામી સમોસઢે ।
પરિસા રાયા ય ણિગ્ગઓ જાવ પઢિગયા
રાયાવિ ગઓ ।
તેણં કાલેણં તેણ સમણં સમણસ્સ જેટ્ટે
જાવ રાયમગ્ગં ઓગાઢે તહેવ હત્થી
આસે પુરિસે પાસઢ । તેસિ ચ ણં
પુરિસાણં મજ્જગયં ઇયં પુરિસં પાસઢ
જાવ ણરણારીસંપરિદુડં ।

૧- છટ્ટા અધ્યયનની પ્રસ્તાવનાની કલ્પના પૂર્વ-
વત્ કરી લેવી જોઈએ. સુધર્માસ્વામીએ કહ્યું- હે
જંબૂ ! તે કાળ અને તે સમયમાં મથુરા નામની
એક નગરી હતી ત્યાં લડીર નામનું એક ઉદ્યાન
હતું, તેમાં સુદર્શન નામના યક્ષનું યક્ષાયતન
હતું તથા શ્રીહાસ નામનો રાજા રાજ્ય કરતો
હતો, તેની બધુશ્રી નામની રાણી હતી તેમનો
સર્વાંગ સંપૂર્ણ અને પરમ સુંદર યુવરાજ પદ્મથી
અલકૃત નન્દિવર્ધન નામનો પુત્ર હતો. શ્રીહાસ
રાજાને સામ, લેહ, દડ અને દાનનીતિમાં નિપુણ
સુબધુ નામનો મંત્રી હતો.

૨- તે મંત્રીનો બહુમિત્રીપુત્ર નામનો એક બાળક
હતો, જે સર્વાંગ સંપન્ન અને રૂપવાન હતો
તથા તે શ્રીહાસ રાજાને ચિત્ર નામનો,
અવકારી નાઈ-હજમ હતો. તે રાજાનું
અનેક પ્રકારે અલકારિક કર્મ કરતો હતો. તે
રાજાસાથી સર્વ સ્થાનોમાં, સર્વ ભૂમિકાઓ તથા
અન્ત પુરમાં પ્રતિબદ્ધ રહિત ગમનાગમન કરતો
હતો.

૩- તે કાળ અને તે સમયમાં (મથુરા નગરની
બહાર-લડીર નામના ઉદ્યાનમાં) શ્રમણ લગવાન
મહાવીર સ્વામી પધાર્યા, પચ્ચિદ્ધ અને રાજા
લગવાનના દર્શનાર્થે નગરથી નીકળ્યાં યાવત્
પાછા આવ્યા ગયા.

તે નમથે લગવાન મહાવીર સ્વામીના પ્રધાન
શિષ્ય ગૌતમસ્વામી લિદ્ધાર્થે ગમન કરતાં યાવત
રાજમાર્ગમાં પધાર્યા. ત્યાં તેમણે હાથીઓ,
ઘોડાઓ અને પુરુષોને જોયા તથા તે પુરુષોની

तएष न पुमिन् शान्तमिह ॥ १ ॥
तत्तमि, अयोमयस ममजोद्भूयान्, अयो-
सजमि निवेमादेति । तयाणतरं न ण
पुरिमाण मज्जमय त पौम्यं न्हति म-
कल्लोहि ततोहि ममजोद्भूयान्, अयो-
मइया तवभरिर्एहि, अयोमया पापम-
रिर्एहि, अणेमइया मोममभारिर्एहि ॥ २ ॥
भरिर्एहि, अणेमइया मारुते-भारिर्एहि,
महया २ रायाभिमेण्ण जभिधिन्ति ।
तयाणतरं न ण तत्तमयोमय ममजो-
द्भूय अयोमयसपापण महया हा-
विण्ण्वेति । तयाणतरं न ण अद्धहार जा-
पट्टं मउडं चित्ता तहेव जाव वागरेइ ।

४- एवं खलु गोयमा तेणं कालेण तेणं
समएणं इहेव जंबूद्वीपे दीपे भारहे वासे
सीहपुरे णामं णयरे होत्था रिद्धं ३ ।
तत्थ णं सीहपुरे णयरे सीहरहे णामं
राया । तस्स णं सीहरहस्स रण्णो
दुज्जोहणे णामं चारगपालए होत्था,
अहम्मिए जाव दुप्पडियाणदे । तस्स ण
दुज्जोहणस्स चारगपालगस्स इमेयारूवे
चारगभडे होत्था । तस्स णं दुज्जोहणस्स
चारगपालगस्स बहूओ अयकुंडीओ
अप्पेगइयाओ तंबभरियाओ अप्पेगइयाओ
तउयभरियाओ अप्पेगइयाओ सीसगभ-
रियाओ अप्पेगइयाओ कलकलभरियाओ
अप्पेगइयाओ खारतेल्लं अगणीकायंसि
अट्ठियाओ चिट्ठंति ।

૪- ને ગીતમ્ ! તે કાળ અને તે ગમયમા બંધ
જળદીપ નામના દીપમાં સ્થિત ભારતવર્ષ
નામના દેશમાં નિહાડુર નામનું એક મમૂદ
નગર હતું. ત્યાં મિહરથ નામનો રાજા
રાજ્ય કરતો હતો તેને હર્યોધન નામનો
એક કારાગૃહ રક્ષક-જેલર હતો, જે અધર્મો
યાવત્ મુશ્કેલીઓથી પ્રગત થનાર હતો અને તેની
પાસે નીચે પ્રમાણે કારાગારના ઉપકરણો હતા
તેને ત્યાં અનેક પ્રકારની લોહમય કુડીઓ
હતી જેમાંથી કેટલીક ગિળાળેલા ગરમ તાંત્રથી
પૂર્ણ હતી, કેટલીક જસતના ગરમ રસથી પરિ
પૂર્ણ હતી, કેટલીક સીસાથી પરિપૂર્ણ હતી
કેટલીક ચૂનામિશ્રિત ઊકાળેલા જળથી ભરેલ
અને કેટલીક ક્ષારયુક્ત તેલથી ભરેલી હતી
કે જે અગ્નિ પર જ મૂકેલી રહેતી હતી.

૫- તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ ચારગપાલગસ્સ
વહવે ઉટ્ઠિયાઓ આસમુત્તભરિયાઓ અપ્પેગ-
હ્યાઓ હૃત્થિમુત્તભરિયાઓ અપ્પેગહ્યાઓ
ઉટ્ઠમુત્તભરિયાઓ અપ્પેગહ્યાઓ ગોમુત્ત-
ભરિયાઓ. અપ્પેગહ્યાઓ એલયમુત્તભરિ-
યાઓ અપ્પેગહ્યાઓ મહિસમુત્તભરિયાઓ
વહુપહિપુણ્ણાઓ ચિટ્ઠંતિ ।

૬- તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ ચારગપાલગસ્સ
વહવે હૃત્થંદુયાણ ય પાયંદુયાણ ય હહીણ
ય ણિયલાણ ય સંકલાણ ય પુંજા ય
ણિગરા ય સંણિલિત્તા ચિટ્ઠંતિ, તસ્સ ણં
દુજ્જોહણસ્સ ચારગપાલગસ્સ વહવે વેણુ-
લયાણ ય ચિચાલયાણ ય છિવાણ ય
કસાણ ય વાયરસ્સીણ ય પુંજા ય ણિગરા
ય ચિટ્ઠંતિ । તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ ચાર-
ગપાલગસ્સ વહવે સિલાણ ય લડહાણ ય
મોગરાણ ય કણંગરાણ ય પુંજા ય
ણિગરા ય ચિટ્ઠંતિ.

તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ ચારગપાલગસ્સ
વહવે વરત્તાણ ય વાગરજ્જૂણ ય
વાલમુત્તરજ્જૂણ ય પુંજા ય ણિગરા
ય ચિટ્ઠંતિ, તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ
ચારગપાલગસ્સ વહવે અસિપત્તાણ ય
કરપત્તાણ ય ખુરપત્તાણ ય કલંવચીર-
પત્તાણ ય પુંજા ય ણિગરા ય ચિટ્ઠંતિ ।
તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ ચારગપાલગસ્સ
વહવે લોહલીલાણ ય કહસવકરાણ ય
અલિપત્તાણ ય પુંજા ય ણિગરા ય ચિટ્ઠંતિ ।
તસ્સ ણં દુજ્જોહણસ્સ ચારગપાલગસ્સ
વહવે સુચીણ ય હંભણાણ ય કોટ્ઠિલાણ

૫- દુર્યોધન નામના તે જોદર પાસે અનેક
ઊંઠોના પૃષ્ઠભાગ સમાન મોટા મોટા અનેક મટકા
(માટલા) હતાં. તેમાંથી કેટલાંક ઘોડાના મૂત્રથી
ભરેલા હતા, કેટલાંક હાથીના મૂત્રથી ભરેલાં
હતાં, કેટલાંક ઊંટના મૂત્રથી ભરેલા હતાં, કેટલાંક
ગાયોના મૂત્રથી ભરેલા હતાં, કેટલાંક ભેંસોના
મૂત્રથી, કેટલાંક બકરાંઓના મૂત્રથી તો કેટલાંક
ઘેટાંના મૂત્રથી ભરેલા હતા.

૬- તે દુર્યોધન નામના જોદર પાસે અનેક
હસ્તાંદુકો (હાથ ફડિઆઓ), યાદાન્દુકો (પગમાં
બાધવાતું કાષ્ઠ નિર્મિત બધન વિશેષ), કાષ્ઠની
બેડી, લોખંડની બેડી અને લોખંડની સાંકળના
શિખરચુકત અને શિખરરહિત ઢગલાઓ રહેતા
હતા, અને દુર્યોધન જોદરની પાસે અનેક
ચાખુકો, ચિચાની ચાખુકો, આંબલીની ચાખુકો
કોમળ ચામડાની ચાખુકો તથા સામાન્ય ચાખુકો
અને વૃક્ષની છાલથી બનાવેલ ચાખુકોના પુંજ
(શિખરચુકત ઢગલાઓ) અને નિકર (શિખર
રહિત ઢગલાઓ) પણ રાખેલા હતા તે દુર્યોધન
જોદરની પાસે અનેક શિલાઓ, લાકડીઓ, સુદ-
ગરો અને કનગરો (જળમાં ચાલનાર જહાજ
આદિને સ્થિર કરનાર શસ્ત્રવિશેષો) ના પુંજ
અને નિકરો પણ હતા.

તે દુર્યોધનની પાસે અનેક પ્રકારની ચામડાની
રસ્સીઓ, ઝાંડની છાલથી બનાવેલ રસ્સી, વાળની
રસ્સીઓ અને સૂતરની રસ્સીઓના પુંજ અને
નિકરો રાખેલા હતા, તેમજ તે દુર્યોધન પાસે
તલવાર, આરા, અસ્તગ અને કદંબચીરપત્ર
નામના શસ્ત્ર વિશેષના પુંજ અને નિકરો પણ
રાખેલા હતા.

તે દુર્યોધન જોદરની પાસે અનેક પ્રકારની
લોખંડની ખીલીઓ, વાંસની શલાકાઓ, ચામડાના
પટ્ટાઓ અને ચલપટ્ટ (વીંછીની પૂંછના આકારનું
શસ્ત્રવિશેષ) ના પુંજ અને નિકરો હતા.

ય પૂજા મ નિર્મલ મ નિર્મલ
 દુર્ગજોરનામ સામનામ નિર્મલ
 મ નિર્મલ મ નિર્મલ
 મનામ મ નિર્મલ મ નિર્મલ
 મ નિર્મલ મ

૭- તણ પ મે દુર્ગજોરને સામનામ મીર
 રહસ્ય રણો ચહો નોમે મ સામનામ
 ય મંઠિમેયણ મ સામનામ મ સામનામ
 ય ચાલધાયણ મ વીમભવાયણ મ સામનામ
 ય સંઘપદે ય પુરિસોઠ મિજામેદ, મિજા-
 વિત્તા ઉત્તાણણ પાડેદ, પાડિત્તા તોઠ-
 વંડેણ મુહં વિહાડેદ, વિહાડિત્તા અપ્પેગડણ
 તત્તં તંવ પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ તત્તવ પેજ્જેદ,
 અપ્પેગડણ સીસગં પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ
 કલકલં પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ સારતેલ્લ
 પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ તેણં ચેવ અભિસેમ
 કરેદ, અપ્પેગડણ ઉત્તાણણ પાડેદ પાડિત્તા,
 આસમુત્તં પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ હત્થિમુત્ત
 પેજ્જેદ જાવ મહિસમુત્ત પેજ્જેદ, અપ્પે-
 ગડણ હેઠ્ઠામુહે પાડેદ, પાડિત્તા વલસસ
 વમાવેદ, અપ્પેગડણ તેણં, ચેવ ઉવીલં
 દલયદ, અપ્પેગડણ હત્થંદુર્યાહ વંધાવેદ,
 અપ્પેગડણ પાયંદુર્યાહ વંધાવેદ, અપ્પેગડણ
 હડિવંધણે કરેદ, અપ્પેગડણ ણિયલવંધણે
 કરેદ, અપ્પેગડણ સંકોડિયમોડિણ
 કરેદ, અપ્પેગડણ સંકલવંધણે કરેદ,
 અપ્પેગડણ હત્થછિણણ કરેદ જાવ સત્થો-

૭- તણ પ મે દુર્ગજોરને સામનામ મીર
 રહસ્ય રણો ચહો નોમે મ સામનામ
 ય મંઠિમેયણ મ સામનામ મ સામનામ
 ય ચાલધાયણ મ વીમભવાયણ મ સામનામ
 ય સંઘપદે ય પુરિસોઠ મિજામેદ, મિજા-
 વિત્તા ઉત્તાણણ પાડેદ, પાડિત્તા તોઠ-
 વંડેણ મુહં વિહાડેદ, વિહાડિત્તા અપ્પેગડણ
 તત્તં તંવ પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ તત્તવ પેજ્જેદ,
 અપ્પેગડણ સીસગં પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ
 કલકલં પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ સારતેલ્લ
 પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ તેણં ચેવ અભિસેમ
 કરેદ, અપ્પેગડણ ઉત્તાણણ પાડેદ પાડિત્તા,
 આસમુત્તં પેજ્જેદ, અપ્પેગડણ હત્થિમુત્ત
 પેજ્જેદ જાવ મહિસમુત્ત પેજ્જેદ, અપ્પે-
 ગડણ હેઠ્ઠામુહે પાડેદ, પાડિત્તા વલસસ
 વમાવેદ, અપ્પેગડણ તેણં, ચેવ ઉવીલં
 દલયદ, અપ્પેગડણ હત્થંદુર્યાહ વંધાવેદ,
 અપ્પેગડણ પાયંદુર્યાહ વંધાવેદ, અપ્પેગડણ
 હડિવંધણે કરેદ, અપ્પેગડણ ણિયલવંધણે
 કરેદ, અપ્પેગડણ સંકોડિયમોડિણ
 કરેદ, અપ્પેગડણ સંકલવંધણે કરેદ,
 અપ્પેગડણ હત્થછિણણ કરેદ જાવ સત્થો-

કેટલાંકને બાધે માથે પાડીને તેના વક્ષસ્થલ
 પર શિલા અને લાકડાં ગોઠવીને સળપુરુપે
 દ્વારા તે શિલા તથા લાકડાંનું કપન કરાવે છે
 (હસાવે છે) કેટલાંકના હાથો અને પગો
 ત્રિઓથી (ચામડાંની રસ્સીઓથી ચાલ

વાડિયે કારેડ, અપ્પેગડ વેણુલયાહિ ય
 જાવ વાયરસ્સીહિ ય હળાવેડ, અપ્પેગડ
 ઉત્તાણે કારેડ, કારિત્તા ઉરે સિલં
 દલાવેડ, દલાવિત્તા લડલં દાવેડ, દાવિત્તા
 પુરિસેહિ ઉક્કંપાવેડ, અપ્પેગડ તંતીહિ
 ય જાવ સુત્તરજ્જુહિ ય હત્થેસુ ય પાદેસુ
 ય વંધાવેડ, વંધાવિત્તા અગડમિ ઓચૂલં
 પાણં પેજ્જેડ, અપ્પેગડ અસિપત્તેહિ ય
 જાવ કલંવચીરપત્તેહિ ય પચ્છોલ્લાવેડ,
 પચ્છોલ્લાવિત્તા ક્ષારતેલ્લેણં અવ્ભંગાવેડ,
 અપ્પેગડ ણિલાડેસુ ય અવટ્ટસુ ય કોપ્પ-
 રેસુ ય જાણુસુ ય ચલુણુસુ ય લોહકીલણ
 ય કડસક્કારાઓ ય દલાવેડ, અલિય
 મંજાવેડ, અપ્પેગડ સૂડિઓ ય ડંભનાણિ ય
 હત્થંગુલિયાસુ ય પાયંગુલિયાસુ ય કોટ્ટિ-
 લણિહિ આડાવેડ, આડાવિત્તા ભૂમિ
 કંડૂયાવેડ, અપ્પેગડ સત્થણિ ય જાવ
 ણહલ્લેયણિ ય અંગં પચ્છોલ્લાવેડ,
 પચ્છોલ્લાવિત્તા દબ્બેહિ ય કુસેહિ ય
 ઉલ્લદબ્બેહિ ય વેદાવેડ, વેદાવિત્તા આય-
 વંસિ દલયડ, સુવકે સમાણે ચડચડસ્સ
 ઉપ્પાડેડ ।

૮- તણં સે દુજ્જોહણે ચારગપાલણે એકમ્મે
 ૪ સુવહુપાવં સમજ્જિણિત્તા એગતીસં
 વાસસયાઈં પરમાડં પાલિત્તા કાલમાસે
 કાલં કિચ્ચા છટ્ઠીણે પુઢવીણે ઉક્કોસેણં
 વાવીસસાગરોવમટ્ઠિણેસુ ણેરણેસુ ણેર-
 યત્તાણે ઉવવણે ।

સૂતરની રસ્સીઓથી બધાવે છે, બધાવીને કૂવામાં
 ઊંધો લટકાવે છે, લટકાવીને ગોથા બંધાવે છે
 તથા કેટલાંકનું અસિપત્ર યાવત્ કંઠબચીર-
 પત્રોથી છેદન કરાવે છે અને તેના પર ક્ષારચુકત
 તેલનો માલિશ કરાવે છે કેટલાંકના મસ્તકમાં,
 કંઠ મણિઓમાં (ગળામાં), કોણિઓમાં, ઘૂંટ-
 ણીમાં (ગોંઠણીમાં) તથા શુદ્ધિમાં લોઢાના
 ખીસાઓ તથા વાંસની શલાકાઓ ઠોકાવે છે
 તથા વીંછીના કાટાને શરીરમાં પ્રવેશ કરાવે છે.
 કેટલાંકની હાથની આંગળીઓ અને પગની
 આંગળીઓમાં મુદગરો દ્વારા સોયો અને ડુભા-
 ણીઓ (ડામ દેવાનું શસ્ત્રવિશેષ)નો પ્રવેશ કરાવે
 છે અને ભૂમિ ખોદાવે છે કેટલાંક શસ્ત્રો યાવત્
 નેહરણો (નખ કાપવાના શસ્ત્રવિશેષ) થી શરીર
 છોડાવે અને મૂળસંહિત કુશાઓ, મૂળસંહિત
 કુશાઓ તથા ભીના ચામડા દ્વારા બધાવી દે છે,
 ત્યાર બાદ તડકામાં ઊભા રાખીને તે સૂકાઈ
 જવા પર તડતડ શબ્દપૂર્વક તેનું ઉત્પાટન કરાવે છે.
 અથાત્ તડતડ શબ્દ થતાં તેને ઉખેડાવતા
 તેથી ચામડી સંહિત તે નીકળવા લાગતો.

૮- આ રીતે તે દુર્યોધન નામનો જ્વર આવી
 નિર્દયતાપૂર્ણ પ્રવૃત્તિઓને જ પોતાનું કાર્ય બના-
 વતો, એમા જ પ્રધાનતા માનતો, એ જ પ્રવૃ-
 ત્તિઓને પોતાનું પ્રધાન કર્તવ્ય માનતો, એ
 પ્રવૃત્તિઓને જ પોતાનું જ્ઞાન બનાવતો તથા
 આ જ દુષ્ટ વૃત્તિઓને પોતાનું સર્વોત્તમ આચ-
 રણ બનાવતો અત્યંત પાપકર્મોન ઉપાર્જન કરીને
 ૩૧૦૦ (એકત્રીસ સો) જન્મ આયુષ્યને
 લોગ કાળ માસાને છટ્ટી નરક-
 ઉત્કૃષ્ટ ની સ્થિતિવાળા
 માં નાગ

૯- સે તુ તમે અમારો દારો નહીં -

મહારાજ મનમોહન સિંહજીના પુત્રો
વંધુસિરિયે દેવોત્તમ સિંહજીના પુત્રો
ઉવવળે । તાણ તમે વંધુસિરિયે
દેવોત્તમ સિંહજીના પુત્રો સર્વપુણ્યોના
આચાર્ય દોહલે પાંડુભાઈ-પાંડુ મોળ
તાઓ અમ્મયાઓ જાવ જાવ તો જાવ જાવ
પદ્મ હિયમમેળ જાવ માર્ગ માર્ગ
જાવ દોહલ વિણેનિ, તાજા વંધુસિરિ
જાવ વિણિજ્જામિ-તિરુત્તમ તમિરો
લમિ અવિણિજ્જામામિ જાવ વિણા
રાયપુત્રા, વંધુસિરિભણન । તાણ મે
સિરિદામે રાયા તોમે વંધુસિરિયે દેવોત્ત
તં દોહલ કેળવિ ઉવાળા વિણે । તાણ
નં સા વંધુસિરિ દેવો સંપુણ્યોત્તમ
તં ગદ્ધં સુહસુહેળ પરિવહુ । તાણ મા
વંધુસિરિ દેવો નવળ મામાળ વંધુસિરિ-
પુણ્યાળ જાવ દારગં પયાયા । તાણ
તસ્સ દારગસ્સ અમ્માપિયરો વિવલ્લે
આગરસે દિવસે સંપત્તે વારમાહે દમ
આચાર્યનામધેજ્જ કરેતિ-હોડ ન
અમ્હં દારગે નંદિસેળે નામેળં । તાણ સ
નંદિસેળે કુમારે પંચધાઈ પરિવહુ જાવ
નરિવહુ । તાણ સે નંદિસેળે કુમારે
અમ્મુવકવાલભાવે જાવ વિહરહ, જાવ
જુવરાયા જાણે યાવિ હોથા ।

૧૦- તાણ સે નંદિસેળે કુમારે રજ્જે ય જાવ
અંતેરે ય મુચ્છિય ૪ ઇચ્છિય સિરિદામં
રાયં જીવિયાઓ વવરોવિત્તા સયમેવ
રજ્જસિરિ કારેમાળે પાલેમાળે
વિહરિત્તે ।

૧૦-ત્યાર બાદ રાજ્ય અને અન્ત-પુરમાં અત્યંત
આમકત એવો તે નન્દિયેળુકુમાર શ્રીદામ રાજાને
મારીને તેના સ્થાન પર પોતે આવીને મન્ત્રી
આદિની સાથે રાજ્યલક્ષ્મીને વધારવાની તથા
પાલન કરવાની ઇચ્છા કરવા લાગ્યો.

તે માટે (રાજાને મારવા માટે....વગેરેની
ઇચ્છાથી) તે નન્દિયેળુકુમાર મહારાજા શ્રીદામના
અનેક આન્તરિક્ષ છિદ્રો જોવા લાગ્યો અને વિર-
હી (રાજાને દૂર કરવાની) પ્રતીક્ષા કરતો સમય
વ્યતીત કરવા લાગ્યો.

૧-તેણે નંદિસેને કુમારે સિરિદામસ્સ રણો અંતરં અલભમાણે અણ્ણયા કયાઈં ચિત્તં અલંકારિયં સદ્ધાવેઈ, સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-તુમં ણં દેવાણુપ્પિયા ! સિરિદામસ્સ રણો સવ્વદ્ધાણેસુ ય સવ્વભૂ-મિયાસુ ય અંતેરે ય ધિણ્ણવિયારે સિરિદામસ્સ રણો અભિક્ખણં ૨ અલંકારિયકમ્મં કરેમાણે વિહરસિ । તેણે તુમં દેવાણુપ્પિયા ! સિરિદામસ્સ રણો અલંકારિયકમ્મં કરેમાણે ગીવાણે સુરં ણિવેસેહિ તા ણં અહં તુમં અદ્ધરજ્જયં કરિસ્સામિ, તુમં અમ્હેહિ સદ્ધિ ડરાલાઈં ભોગભોગાઈં ભુંજમાણે વિહરિસ્સસિ । તેણે ણં સે ચિત્તે અલંકારિયે નંદિસેણસ્સ કુમારસ્સ વયણં એયમદ્ધં પઢિસુણેઈ ।

૨-તેણે તસ્સ ચિત્તસ્સ અલંકારિયસ્સ ઇમેયારૂવે અજ્ઞતિયે જાવ સમુપ્પ-જ્જિત્યા, જઈ ણં મમં સિરિદામે રાયા એયમદ્ધં આગમેહિઈ, તેણે મમં ણ ણજ્જઈ કેણઈ અસુભેણં કુમરણેણં મારિસ્સઈ ત્તિ કદ્દુ મીએ ઈ જેણેવ સિરિદામે રાયા તેણેવ ડવાગચ્છઈ, ડવાગચ્છિત્તા સિરિદામં રાયં રહસ્સિયગં કરયલ જાવ એવં વયાસી ।

એવં સ્વલુ સામી ! નંદિસેને કુમારે રજ્જે ય જાવ મુચ્છિએ ઈ ઇચ્છઈ તુમ્હે જીવિ-યાઓ વવરોવિત્તા સયમેવ રજ્જસિરિ કરેમાણે પાલેમાણે વિહરિત્તે । તેણે ણં સે સિરિદામે રાયા ચિત્તસ્સ અલંકારિયસ્સ અંતિએ એયમદ્ધં સોચ્ચા ણિસમ્મ આસુરુત્તેઈ જાવ સાહદ્દુ નંદિસેણં કુમારં પુરિસેહિ

૧૧-ત્યાર બાદ તે શ્રીદામ રાજના વધનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત ન થવાથી કુમાર નન્દિપેણે કોઈ વખતે ચિત્ર નામના નાઈ - હનુમને બોલાવીને કહ્યું કે-હે દેવાનુપ્રિય ! તું શ્રીદામ રાજના સર્વ સ્થાનો, સર્વ ભૂમિકાઓ બાંહે છે તથા અન્તઃપુરમાં સર્વત્ર સ્વેચ્છાપૂર્વકે આવી બંધ શકે છે, અને શ્રીદામ રાજનું વારવાર અલંકાર કર્મ (વાળ કાપવા આદિનું કાર્ય) કરે છે, તેથી હું દેવાનુપ્રિય ! જ્યારે તું રાજના અલંકાર કર્મ કરતો હો તે સમયે રાજની ગરદનમાં અસ્તરો ખુચાડી દે અર્થાત્ આ રીતે જો રાજનો વધ થઈ જાય તો હું તને અર્ધું રાજ્ય આપી દઈશ. ત્યારબાદ તું અમારી સાથે ઉત્તમ કામલોગોનો લોગ કરતો આનંદપૂર્વકે સમય વ્યતીત કરજો ત્યારબાદ મિત્ર નામના નાઈએ કુમાર નન્દિપેણના ઉકત વચનને સ્વીકારી લીધું.

૧૨-પરંતુ થોડા સમય પછી તેના મનમાં એ વિચાર ઉત્પન્ન થયો કે જો કોઈપણ રીતે આ વાતનો પતો શ્રીદામ રાજને મળી જાય તો ન બાંહે તે મને કેવા કુભોતથી મારે ? આ વિચાર આવતાં જ તે ભયભીત, ત્રસ્ત, ઉદ્વિગ્ન તેમજ સંવતભય થઈ ગયો અને તત્કાળ જ જ્યાં શ્રીદામ રાજ હતા, ત્યાં આવ્યો એકાન્તમાં બંને હાથ જોડી મસ્તક પર અંજલિ કરીને અર્થાત્ વિનયપૂર્વકે શ્રીદામ રાજને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યો—

હે સ્વામી ! ખરેખર, નન્દિપેણ કુમાર રાજ્યમાં મૂર્છિત, ગૃહ, અધિત અને અધ્યુપપન્ન થઈને આપનો વધ કરવાનું ઇચ્છી રહ્યો છે તે આપને મારીને પોતે જ રાજ્યસદ્મીને વધારવાની અને લોગવવાની ઉત્કટ અભિલાષા મેલી રહ્યો છે.

૧૩-તં એવં ગન્તુ મોયમા ! નાન્નેમે કુમારે
જાગ્ર વિહરહ ।

૧૪-નદિસેને પુમારે ડગો ન્હો કરી જાગ
જિજિહિ ? મોયમા ! નાન્નેમે કુમાર
સદ્ધિ વામાદ પરમાડ પાલિત્તા કાન્દમામે
કાલં કિચ્ચા ડમોમે રચણપમાદ પુત્તીપ
સંસારો તહેવ ।

તઓ હતિયણાડરે નયરે મચ્છત્તાપ ઉવવ-
જિજિહિ ! સે ન તત્થ મચ્છિર્ણહ વહિપ
સમાણે તત્થેવ સેટ્ઠિકુલે વોહિ સોહમ્મે કાપે
મહાવિદેહે વાસે સિજ્જિહિ ધુજ્જિહિ
મુચ્ચિહિ પરિણિવ્વાહિ સવ્વદુક્ખાણ-
મંતં કરેહિ । એવં ધલુ ણિવલેવો છટ્ઠસ્સ
અજ્જયણસ્સ અયમદ્દે પણ્ણત્તે તિવેમિ ।

૧૩-મોયમા ! તમીયે બાવવનન રૂપે ગણુ
ત બાવવન ! નાન્નેમે કુમારે મોયમા ! તમે
જાગ્ર નિવિહરહ ? મોયમા ! નાન્નેમે કુમારે
સદ્ધિ વામાદ પરમાડ પાલિત્તા કાન્દમામે
કાલં કિચ્ચા ડમોમે રચણપમાદ પુત્તીપ
સંસારો તહેવ ।

પુત્તીપમાથી નીચળીને હનિનાપુર નગરમા
મન્થયરૂપે ઉત્પન્ન થશે, ત્યાં માત્રીમાત્રે ક્ષણ
વધને પ્રાપ્ત થતાં ફરી તે જ હનિનાપુર નગરમા
એ શ્રેષ્ઠકૃપમાં ઉત્પન્ન થશે ત્યાં તે મન્થયરૂપે
પ્રાપ્ત કરશે, ત્યાંથી ગૌધર્મ નામના પ્રથમ
દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થશે અને ત્યાંથી મહાવિદેહ
ક્ષેત્રમા જન્મ લેશે ત્યાં આરિત્ર ગ્રહણ કરશે
અને આરિત્રનુ યથાવિધિ પાલન કરીને તેના
પ્રભાવથી સિદ્ધ થશે, છુદ્ધ થશે, મુક્ત થશે
અને પરમ નિર્વાણ પદને પ્રાપ્ત કરીને સર્વ
પ્રકારના દુઃખોનો અન્ત કરશે

નિરોપની કલ્પના પૂર્વવત્ કરી લેવી જોઈએ.

સાતમા અધ્યયન

ઉદુમ્બરદત્ત

૧- જઈ નં મંતે ! જકલેવો સત્તમસ્સ । એવં
ખલુ જંબૂ ! તેણં કાલેણં તેણં સમણં
પાડલિસંડે નયરે વણસંડે ઉજ્જાણે
ઉંવરદત્તે જકલે । તત્થ નં પાડલિસંડે
નયરે સિદ્ધત્થે રાયા । તત્થ નં પાડલિ-
સંડે નયરે સાગરદત્તે સત્થવાહે હત્થા ।
અઢ્ઢે જાવ અપરિભૂણ । તસ્સ નં ગંગદત્તા
ભારિયા । તસ્સ નં સાગરદત્તસ્સ પુત્તે
ગંગદત્તાણ ભારિયાણ અત્તણ ઉંવરદત્તે
ણામં દારણ હત્થા અહીણં ।

૨- તેણં કાલેણં તેણં સમણં સમોસરણં
જાવ પરિસા ગયા ।

તેણં કાલેણં તેણં સમણં ભગવં
ગોયમે તહેવ જેણેવ પાડલિસંડે નયરે
તેણેવ ઉવાગચ્છઈ, ઉવાગચ્છિત્તા
પાડલિસંડે નયરે પુરત્થિમેણં દુવારેણં
અણુપ્પવિસઙ્ગ । તત્થ નં પાસઙ્ગ ણં
પુરિસં કચ્છુલ્લં કોઢિયં દોડયરિયં
ભગંદલિયં અરિસિલ્લં કાસિલ્લં સાલિલ્લં
સોફિલ્લં સૂયમુહં સૂયપાયં સહિયહત્થં-

૧- સાતમા અધ્યયનના ઉલ્લેખની ભાવના પૂર્વ
અધ્યયનોની જેમ કરી લેવી જોઈએ જેમ કે-
જંબૂ સ્વામીએ પ્રશ્ન કર્યો-જે શ્રમણ ભગવાન
મહાવીર સ્વામીએ છટ્ટા અધ્યયનનો આ ભાવ
કહ્યો છે, જે મેં સાંભળ્યો, તો સાતમા અધ્ય-
યનનો શો ભાવ કહ્યો છે ? સુધર્મા સ્વામીએ
ઉત્તરમાં કહ્યું-હિ જંબૂ ! તે કાળ અને તે સમયમાં
'પાટલિખંડ' નામનું એક નગર હતું, ત્યાં
'વનપંડ' નામનું એક ઉદ્યાન હતું તે ઉદ્યાનમાં
ઉદુમ્બરદત્ત નામના પક્ષનું ચક્ષાયતન હતું, તે
નગરમાં મહારાજા સિદ્ધાર્થ રાજ્ય કરતા હતા
પાટલિખંડ નગરમાં સાગરદત્ત નામનો એક
ધનાઢય સાર્થવાહ રહેતો હતો, તેને નગરનો ઘણો
પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ માનવામાં આવતો હતો. તેની
ગંગાદત્તા નામની પત્ની હતી તેને સંપૂર્ણ અને
નિર્દોષ પાંચઘનિદ્રિયોથી યુક્ત શરીરવાળો
'ઉદુમ્બરદત્ત' નામનો એક પુત્ર હતો.

૨- તે કાળ અને તે સમયમાં શ્રમણ ભગવાન
મહાવીર સ્વામી વનપંડ ઉદ્યાનમાં પધાર્યા.
નગરના લોકો તથા રાજા તેમના દર્શનાર્થે
નગરથી નીકળ્યાં અને ધર્મોપદેશ સાંભળીને
પાછા આવ્યા ગયા.

તે કાળ અને તે સમયમાં ભગવાન ગૌતમ
સ્વામી છટ્ટા પારણાના નિમિત્તે લિશ્યા માટે
પાટલિખંડ નગરમાં ગયા તેઓએ પાટલિખંડ
નગરમાં પૂર્વ દિશા તરફના દરવાજાથી પ્રવેશ
કર્યો, ત્યાં એક પુત્રપત્ને જોયો, જેની દશાનુ
વર્ણન આ પ્રમાણે છે-

૪- તદ્દં નં સે ભગવં ગોયમે દોચ્ચંપિ છટ્ઠક્ખ-
મણપારણગંસિ પઢમાએ પોરિસીએ
સજ્ઞાયં કરેહ જાવ પાઠલિસંઢં નયરં
દાહિણિલ્લેણં દુવારેણં અણુપ્પવિસહ, તં
ચેવ પુરિસં પાસહ કચ્છુલ્લં તહેવ જાવ
સંજમેણં તવસા જપ્પાણં ભાવેમાણે
વિહરહ ।

૫- તદ્દં નં સે ગોયમે તત્ત્વં પિ છટ્ઠક્ખમણ-
પારણગંસિ તહેવ જાવ પચ્ચત્થિમિલ્લેણં
દુવારેણં અણુપ્પવિસમાણે તં ચેવ પુરિસં
કચ્છુલ્લં પાસહ । ચોત્થં પિ છટ્ઠક્ખ-
મણપારણગંસિ ઉત્તરેણં ઇમેયારૂવે
અજ્ઞત્થિએ સમુપ્પન્ને, અહો નં ઇમે પુરિસે
પુરાપોરાણાણં જાવ એવં વયાસી ।
એવં યલ્લુ અહં ભંતે ! છટ્ઠક્ખમણપારણગંસિ
જાવ રીયંતે પુરત્થિમિલ્લેણં દુવારેણં
પવિટ્ઠે । તત્થ નં એગં પુરિસં પાસામિ
કચ્છુલ્લં જાવ કપ્પેમાણં । તદ્દં નં અહં
દોચ્ચં પિ છટ્ઠપારણગંસિ દાહિણિલ્લેણં
દુવારેણં તત્ત્વંપિ છટ્ઠક્ખમણપારણગંસિ
પચ્ચત્થિમેણં તહેવ । તદ્દં નં અહં ચોત્થં
પિ છટ્ઠક્ખમણપારણગંસિ ઉત્તરદુવારેણં
અણુપ્પવિસામિ, તં ચેવ પુરિસં પાસામિ
કચ્છુલ્લ જાવ વિત્તિ કપ્પેમાણે વિહરહ ।
ચિંતા મમ । પુત્તવભવપુત્તહા । વાગરેહ ।

૪- તત્પશ્ચાત્ ભગવાન ગૌતમ સ્વામીએ ખીજી-
વાર છટ્ટના પારણાના નિમિત્તે પહેલા પહોરમાં
સ્વાધ્યાય અને ખીજી પહોરમાં ધ્યાન કરી ત્રીજી
પહોરમાં યાવત્ લિધા માટે ગમન કરતા પાટ-
લિષંડ નગરમાં દક્ષિણ દિશાના દરવાજાથી પ્રવેશ
કર્યો ત્યાં પણ તેમણે ખુબ્બી આદિ રોગોથી
યુક્ત તે જ પુરુષને જોયો અને તેઓ લિધા
લઈને પાછા આવ્યા બાકીનું સર્વ વર્ણન પૂર્વની
જેમ (પહેલા કહ્યું તે પ્રમાણે) જાણવું, અર્થાત
આહાર કર્યા બાદ તપ સંયમથી પોતાના આત્માને
ભાવિત કરતા વિચારવા લાગ્યા

૫- ત્યારબાદ ભગવાન ગૌતમ સ્વામીએ ત્રીજી-
વાર છટ્ટના પારણાના નિમિત્તે તે જ નગરના
પશ્ચિમ દિશાના દરવાજાથી નગરમાં પ્રવેશ કર્યો
તો ત્યાં પણ તેઓએ તે જ પુરુષને જોયો.
એ જ રીતે ચોથીવાર છટ્ટના પારણા માટે
પાટલિષંડના ઉત્તર દિશાના દરવાજાથી તેમણે
નગરમાં પ્રવેશ કર્યો, ત્યારે પણ તેઓએ તે જ
પુરુષને જોયો, જોઈને તેના મનમાં વિચાર
આવ્યો કે, અહો! આ પુરુષ પૂર્વકૃત અશુભ
કર્મોના કડવા ફળને ભોગવતો કેવું દુઃખપ્રપ્ત
જીવન વ્યતીત કરી રહ્યો છે? યાવત્ પાછા
આવીને તેમણે ભગવાનને જે કહ્યું તે આ
પ્રમાણે છે—

હે ભગવન! મેં છટ્ટના પારણાના નિમિત્તે
યાવત્ પાટલિષંડ નગર તરફ પ્રયાણ કર્યું અને
નગરના પૂર્વ દિશાના દરવાજાથી પ્રવેશ કરતા,
મેં એક એવા પુરુષને જોયો જે પુરુષ ખુબ્બી
આદિ રોગોથી પીડિત, યાવત્ લિધાવૃત્તિથી
આજીવિકા ચલાવી રહ્યો છે ત્યારબાદ ખીજી
છટ્ટના પારણાના નિમિત્તે લિધા માટે તે નગરના
દક્ષિણ દિશાના દરવાજાથી પ્રવેશ કર્યો તો ત્યાં
પણ તે જ પુરુષને જોયો. તેમજ ત્રીજીવાર ત્યારે

૬- એવં સલુ, ગોયમા ! તેણં કાન્હેણ તેણ
સમણં ઇહેવ જંઘૂહીવે દીવે માર્ગે વાગે
વિજયપુરે નામ નયરે હોત્યા રિદ્ધં ।
તત્થ ણં વિજયપુરે નયરે કળગરહે નામ
રાયા હોત્યા । તસ્સ ણં કળગરહસ્સ રત્નો
ધન્નંતરી નામં વેજ્જે હોત્યા અઠ્ઠંગા-
ઉબ્બેયપાહણ, તંજહા--કોમારભિચ્ચ મા-
લાગે સલ્લહત્તે કાયતિગિચ્છા જંગોલે
ભૂયવિજ્જા રસાયણે વાઈકરણે, સિવહત્થે
સુહહત્થે લહુહત્થે ।

૭- તણ ણં સે ધણંતરી વેજ્જે વિજયપુરે
નયરે કળગરહસ્સ રત્નો અંતેરે ય
અન્નેસિં વહૂણં રાઈસર જાવ સત્થવાહાણં
અન્નેસિં ચ વહૂણં દુબ્બલાણ ય મિલાણાણ
ય વાહિયાણ ય રોમિયાણ ય અણાહાણ

૬- આ ગોયમા ! તે કાળે અને તે વખતે આ
જંગલોપના બાળવન નામના દેશમાં 'વિજય
પુર' નામના એક મન, રત્ન વાળા નાકિની
નામના નગર હતું તેમાં 'કનકરથ' નામનો રાજા
રાજ્ય કરતો હતો તે કનકરથ રાજાને આયુર્વેદના
આડે અગોનાં જાતા, ધનવન્નાગિ નામનો એક
વૈદ્ય હતો. આયુર્વેદ નળાધી આડે અગોના નામ
નીચે પ્રમાણે છે :— (૧) કૌમારભૂત્ય, (૨)
શાલાક્ય, (૩) શર્યાદ્ય, (૪) કાયશિકિત્સા,
(૫) વાંડુ, (૬) ભૂતવિદ્યા, (૭) રમાયણ અને
(૮) વાશ્પકરાય, તે વૈદ્ય શુભદરશ અને લઘુદરશ
(કસ્યાણ ઉત્પન્ન કરનાર, શુભ ઉપજાવનાર અને
કુશળતા સુકતાદાયવાળો) હતા.

૭- તે વૈદ્ય વિજયપુર નગરમાં મહારાજ કનક
રથના અન્તરપુરમાં નિવાસ કરનારી રાણીઓ
અને ઠાસીદાસજનો તથા ખીજા ઘણા દુર્બળ,
ગ્લાન, વ્યાધિત, બાધિત, રોગીજનો તેમજ
સનાથો, અનાથો તથા શ્રમણો, બ્રાહ્મણો, લિહુકો,
કાપાલિકો (લિહુ વિશેષ) તેમજ આતુરોની

ય સળાહાણ ય સમળાણ ય માહળાણ ય
ભિક્ષુગાણ ય કરોડિયાણ ય કપ્પડિયાણ
ય આજરાણ ય અપ્પેગઙ્ગયાણં મચ્છમંસાઈં
ઉવદેસેઈ । અપ્પેગઙ્ગયાણં કચ્છમંસાઈં,
અપ્પેગઙ્ગયાણં ગોહામંસાઈં, અપ્પેગઙ્ગયાણં
મગરમંસાઈં, અપ્પેગઙ્ગયાણં સુંસુમારમંસાઈં
એવં એલયરોજ્જસૂયરમિગસસયગોમંસમહિ-
સમંસાઈં, અપ્પેગઙ્ગયાણં ત્તિત્તિરમંસાઈં
અપ્પેગઙ્ગયાણં વટ્ટકલાવકકવોયકુવકુડ-
મયૂરમંસાઈં અર્ણોસિ ચ વહૂણં જલયરથલ-
યરખહયરમાઈંણં મંસાઈ ઉવદેસેઈ, અપ્પ-
ણાવિય ણં સે ધણંતરી વેજ્જે તેહિ વહૂંહિ
મચ્છમંસેહિય જાવ મયૂરમંસેહિય અન્નેહિ
ય વહૂંહિ જલયરથલયરખહયરમંસેહિય
ય સોલ્લિએહિય તલિએહિય મજ્જિએહિય
સુરં ચ આસાએમાણે વિસાએમાણે વિહરઈ ।

૮- તણ ણં સે ધણંતરી વેજ્જે એયકમ્મે
સુવહુ પાવકમ્મં સમજ્જિણિત્તા વત્તીસં
વાસસયાઈં પરમાડયં પાલહિત્તા કાલમાસે
કાલં કિચ્ચા છટ્ઠીએ પુઠ્ઠીએ ઉવકોસેણં
વાવીસસાગરોવમટ્ઠિહ્વસુ નેરહ્વસુ નેરહ-
યત્તાએ ઉવવન્ને ।

૯- તણ ણં સાગરદત્તસ સત્યવાહસસ ગંગદત્તા
મારિયા જાહ્ણિદુયાવિ હોત્થા । તીસે જે
જે જાયા દારગા તે તે વિણિઘાયમા-
વજ્જંતિ, તણ ણં તીસે ગંગદત્તાએ સત્ય-
વાહીએ અણયા કયાઈં પુવ્વરત્તાવરત્ત-

ચિકિત્સા કરતો હતો તેમાથી કેટલાંકોને તો
મત્સ્ય-માંસાદિનો ઉપદેશ કરતો અર્થાત્ મત્સ્ય
માંસ ખાવાનો ઉપદેશ દેતો અને કેટલાંકને
કાચખાઓના માંસનો, કેટલાંકને આહતા માંસનો
કેટલાંકને મગરના માંસનો, કેટલાંકને સુસુમાર
(જલચર-વિશેષ) ના માંસનો અને કેટલાંકને
ખજરાના માંસનો ઉપદેશ આપતો, (અર્થાત્ આ
બધા જીવોના માંસને ખાવાતું કહેતો) આ
રીતે લેડ, ગવય, હુક્ર, મૃગ, મસલા, ગાયો
અને લેસોતું માંસ ખાવાતું કહેતો કેટલાંકને
તેતર, બટેર, લાવરી, કબૂતર, કુકડા અને મોરતું
માંસ ખાવાતું કહેતો આ જ પ્રમાણે ખીબા ઘણું
જલચર, સ્થલચર અને ખેચર આદિ જીવોતું
માંસ ખાવાતું કહેતો અને પોતે પણ તે મત્સ્ય
માંસ યાવત્ મયૂરમ યાવત્ ઘણું જલચર,
સ્થલચર અને ખેચર જીવોના માંસથી તથા મત્સ્ય-
રસ યાવત્ મયૂરરસ યાવત્ ઘણું જલચર,
સ્થલચર અને ખેચર જીવોના માંસથી તથા મત્સ્ય-
રસ યાવત્ મયૂરરસ સાથે પકાવેલ, તળેલા અને
ભૂંજેલા માંસ સાથે છ પ્રકારની મુરાઆદિ મદિ-
રાઓતું આસ્વાદન, વિસ્વાદન આદિ કરતો સમય
વ્યતીત કરતો હતો

૮- આ પાતકમય ધર્મમા નિયુષ્ઠ, પ્રધાન તથા
તે ક્રિયાઓને જ પોતાતું જ્ઞાન, વિજ્ઞાન તેમજ
સર્વોત્તમ આચરણ માનતો તે ધનવન્તરિ નામનો
વૈદ્ય અત્યંત પાપકર્મોતું ઉપાર્જન કરીને બત્રી-
સસો વર્ષના પરમ આયુષ્યને લોગવીને કાળ
માસમાં કાળ કરીને છટ્ટી નરહૃન્નિમાં ઉત્કૃષ્ટ
૨૨ સાગરોપમની સ્થિતિવાળા નારકોમાં નારક
રૂપે ઉત્પન્ન થયો

૯- તે સમયે સાગરદત્તની ગંગદત્તા નામની
પત્ની, જે બાનનિન્દુ હતી (જન્મતાં વેનજ જેના
બાળક મરી જાય તે) ઉત્પન્ન થતાં જ તેના
બાળકો મગ્ધને પ્રાપ્ત થતા હતા કોઈ એક
વખતે મધ્યગન્ધિએ પુટુગ્મ મગધી ચિન્નથી
બગતી તે ગંગાદત્તા સાર્થવાહિનીના મનમાં જે

કાલમમયમિ તુલ્યતામિતિ સામ્યમિતિ
અયં અજ્ઞાતિત્ ૧ મમુત્તમ ૧

એવં-સલુ અહ માગરદનેન મત્તાતેન મતિ
વહુડ ઝગલાડ માતુમમા - મોમમોમા -
મુંજમાનો વિહગામિ । નો નેન ન અહ
દારમ વા દારિય ના પમાગામિ ત
ધણાઓ ન તાઓ અમ્મયાઓ મપુણાઓ
ન તાઓ અમ્મયાઓ કમત્યાઓ ન તાઓ
અમ્મયાઓ કમપુણાઓ ન તાઓ
અમ્મયાઓ કમલ્લાતાઓ ન તાઓ
અમ્મયાઓ સુલક્ષ્ણે તામિ અમ્મયાન
માણુસ્સણ જમ્મજીવિયફલે જામિ મળે
નિયગકુચ્છિસંભૂયાઈં થનદુદ્ધલ્લગાઈં
મમ્મણપયંપિયાઈં થનમૂલકવગદેસમાગ
અઈસરમાનાઈં મુદ્ધગાઈ પુણો પુણો ય
કોમલકમલોવર્મેહિં હત્યોહિ મિણ્ઠિરુણ
ઉચ્છગણિવેસિયાઈ દિતિ સમુલ્લાવણ
સુમહુરે પુણો પુણો મંજુલપ્પમણિણ ૧

૧૦- અહણં અધણા અપુણા અકયપુણા,
એત્તો એગયરમવિ ન પત્તા, તં સેયં ચલુ
મમં કલ્લં જાવ જલંતે સાગરદત્તં
સત્થવાહં આપુચ્છિત્તા સુવહુપુલ્લવત્થ-
ગંધમલ્લાલંકારં ગહાય વહુહિ મિત્તણાઈ-
ણિયગસયણિસંબંધિપરિયણમહિલાહિ સદ્ધિ
પાડિલિસંડાઓ નયરાઓ પડિણિકલ્લમિત્તા
વહિયા જેનેવ ઉંવરદત્તસ્સ જવલ્લસ્સ
જવલ્લાયતણે તેનેવ ઉવાગચ્છિત્તણ, ઉવા-
ગચ્છિત્તા તત્થ નં ઉવરદત્તસ્સ જવલ્લસ્સ
મહરિહં પુલ્લચ્છણં કરિત્તણ, કરિત્તા
જાણુપાયવડિયાણ ઉવયાઈત્તણ ૧

૧૦- હું અધન્યા, અપુણ્યા, અદૃત પુણ્યા છું;
કારણ કે હું આ પૂર્વોક્ત બાલસુલભ એવી એટા-
ઓમાંથી એકને પણ પ્રાપ્ત કરી શકી નથી.
હવે મારે માટે એ જ હિતકારક છે કે, કાલ
પ્રાતઃકાળે સૂર્યોદય થતાં જ સાગરદત્ત સાર્થવાહને
પૃથ્વીને વિવિધ પ્રકારના પુષ્પ, વસા, ગંધ, માળા
અને અલંકાર લઈને મિત્રો, શાંતિજનો, નિજકો,
સ્વજનો, સખાંધીજનો અને પરિજનોની ઘણી-
સંખ્યા સાથે પાટલિપટ નગરમાંથી નીકળીને
બહાર ઉદ્યાનમાં જ્યાં ઉગ્ગરદત્તનું યજ્ઞાયતન છે
ત્યાં જઈ અને ઉગ્ગરદત્ત યજ્ઞની મહાહર્ષ પુષ્પા-
ર્ચના (પુષ્પોથી પૂજા) કરીને અને તેના ચરણોમાં
નતમસ્તક થઈને આ પ્રમાણે પ્રાર્થના કરું—

૧૧- જહ નં અહં દેવાણુપ્પિયા ! દારગં વા
 દારિયં વા પયાયામિ, તો નં અહં જાયં ચ
 દાયં ચ ભાયં ચ અવલ્લયણિહ ચ અણુ-
 વહિહસ્સામિત્તિ કદ્દુ ઉવયાઇયં ઉવાહ-
 ણિત્તણ્ણં એવં સંપેહેહ ૨ કલ્લં જાવ જલ્લંતે
 જેણેવ સાગરદત્તે સત્થવાહે તેણેવ ઉવા-
 ગચ્છહ, ઉવાગચ્છિત્તા સાગરદત્તં સત્થવાહં
 એવં વયાસી--એવં કલ્લુ અહ દેવાણુપ્પિયા
 તુભ્ભેહિ સદ્ધિ જાવ ન પત્તા, ત ઇચ્છામિ
 નં દેવાણુપ્પિયા ! તુભ્ભેહિ અવ્ભણુણ્ણાયા
 જાવ ઉવાહિણિત્તણ્ણં, તણ્ણં નં સે સાગરદત્તે
 સત્થવાહે ગંગદત્ત ભારિયં એવં વયાસી-
 મમં પિ નં દેવાણુપ્પિયે એસ ચેવ મણોરહે
 કહણ્ણં તુમં દારગં વા દારિયં વા પયાણ-
 ળ્ણાસિ-ગંગદત્તાણ્ણં ભારિયાણ્ણં એયમદ્ધ
 અણુજાણહ ।

૧૧- હે દેવાનુપ્રિય ! જો હું હવે જીવિત
 રહેનાર બાળક યા બાલિકાને જન્મ આપું તો
 હું આપના યાગ-દેવપૂજા, દાન-દેવઅશ લાગ-
 લાભઅશ અને અક્ષયનિધિ-દેવસંહારની વૃદ્ધિ
 કરીશ. તાત્પર્ય એ છે કે હું આપની પૂજા કર્યા
 કરીશ યા તો પૂજાનું સંવર્ધન કર્યા કરીશ, અર્થાત્
 પહેલા કરતાં વધારે પૂજા કરીશ, દાન આપીશ
 યા આપના નામપર દાન આપ્યા કરીશ યા
 આપના દાનમાં વૃદ્ધિ કરીશ અર્થાત્ પહેલા
 કરતાં વધારે દાન આપીશ, લાભાંશ-મારી
 આવકનો અમુક ભાગ આપીશ યા લાભાંશ-આપના
 દેવદ્રવ્યમાં વૃદ્ધિ કરીશ તથા આપના દેવસંહારમાં
 વૃદ્ધિ કરીશ એટલે તેને ભરી દઈશ. આ રીતે
 ઇચ્છિત વસ્તુઓ મેળવવા માટે પ્રાર્થના
 કરવાનો તેણે નિશ્ચય કર્યો, નિશ્ચય કર્યા બાદ
 પ્રાતઃકાળ સૂર્યોદય થવાપર ન્યાં સાગરદત્ત
 સાર્થવાહ હતો, ત્યાં આવી આવીને સાગરદત્ત
 સાર્થવાહને આ પ્રમાણે કહેવા લાગી- હે
 દેવાનુપ્રિય ! મેં તમારી સાથે મનુષ્ય મંબધી
 સાંસારિક સુખોનો સંપૂર્ણ ઉપભોગ કરતાં આ જ
 સુધીમાં એકપણ જીવતા રહેનાર બાળક યા
 બાલિકાને પ્રાપ્ત કર્યા નથી, તેથી હું ઇચ્છું છું
 કે જો આપ આજ્ઞા આપો તો હું મારા મિત્રો,
 જ્ઞાતિજનો, નિજકજનો, સ્વજનો, સગંધીઓ
 અને પરિજનોની સ્ત્રીઓ સાથે પાટલિપટ
 નગરની બહાર ઉદ્યાનમાં ઉચ્ચગદ્ગત યજ્ઞની
 મહાહ પૂજા-અર્ચના કરીને પુત્ર પ્રાપ્તિ માટે
 તેની માનતા માનું ? તેના જવાબમાં સાગરદત્ત
 સાથેવાહે પોતાની ગંગાદત્તા નામની પત્નીને
 કહ્યું-હે દેવાનુપ્રિય ! મારી પણ એ જ ઇચ્છા
 છે કે કોઈપણ રીતે તને જીવિત રહેનાર બાળક
 યા બાલિકા ઉત્પન્ન થાય એમ કહીને તેણે
 ગંગાદત્તના ઉક્ત પ્રસ્તાવનો સ્વીકાર કર્યો.

૧૨-તેણે તમારું મન મનમાં રાખ્યું છે. તમારું
મનમાં રાખ્યું છે. તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
સમાજી મુલક તુલ્ય તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
મહિલાદિર્મત મનમાં રાખ્યું છે. મનમાં રાખ્યું છે.
વસમડ, પત્નિવિવરિત્તિના પાત્રી તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
મજ્જમજ્જોન તમારું મનમાં રાખ્યું છે. તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
જેણેવ પુત્રપત્નિનો તોરે તેણેવ ઉત્તમ તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
ઉવાગચિત્તના પુત્રપત્નિનો તોરે તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
પુષ્પ-ગંધ-મલ્લાત્કાર તોરે, તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
પુષ્પરિણી ઓગાહેડ, ઓગાડના તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
જ્જળ કરેડ, કરિત્તા જાગડ કરેડ, તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
કરિત્તા પ્લાયા કમ-કોડમ-મગડ પાપ-
ચિત્તા ઉલ્લપડમાડિયા પુત્રપત્નિનો
પચ્ચુત્તરડ પચ્ચુત્તરિત્તા ત તુલ્ય તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
ગિણિત્તા જેણેવ ઉંવરદત્તમ જાગમમ
જક્ષાયયણે તેણેવ ઉવાગચ્છડ, ઉવાગ-
ચિત્તા ઉંવરદત્તસ જક્ષમમ આત્મો
પણામં કરેડ, કરિત્તા લોમહત્થ પરામુ-
સડ, પરામુસિત્તા ઉંવરદત્તજક્ષ લોમહ-
ત્થણં પમજ્જડ, પમજ્જિત્તા દગધારાણ
અભુક્ષેડ, અભુક્ષિત્તા પમ્હલં ગાય-
લ્લં ઓલૂહેડ, ઓલૂહિત્તા સેયાઈ વત્થાઈ
પરિહેડ, પરિહિત્તા મહરિહં પુષ્પારુહણ
વત્થારુહણં મલ્લારુહણં ગંધારુહણં ચુણ્ણ-
રુહણં કરેડ, કરિત્તા ધૂવં ડહડ, ધૂવ
ડહિત્તા જાણુપાયવડિયા एवं વયાસી ।

જડ્ડ ણં અહં દેવાણુપ્પિયા ! દારગં વા
દારિયં વા પયાયામિ તો ણં જાવ
ઉવાઈણડ, ઉવાઈણિત્તા જામેવ દિસિ
પાઉબ્ભયા તામેવ દિસિ પડિગયા ।

તાં તેણે મનમાં રાખ્યું છે. તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
પીઠ તોરે તેના વડે તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
કર્તુ, તમારું મનમાં રાખ્યું છે. તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
કર્તુ, તમારું મનમાં રાખ્યું છે. તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
નિધન તેમજ મુકામના તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
અરીસે તમારું મનમાં રાખ્યું છે. તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
વત્થા પડેરાવીને મદાર પુત્રારોડણ, વત્થારોડણ
ગધારોડણ, માલ્યારોડણ અને ચૂણારોડણ કર્યું
ત્યાર બાદ ધૂપ કર્યો, ધૂપ કરીને તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
મામે ગોઠણ ટેકવીને પગોમાં પડી, આ પ્રમ
નિવેદન કરવા લાગી—

હુ દેવાનુપ્રિય ! જો હું એક પણ
રહેનાર પુત્ર ત્યાં પુત્રીને જન્મ આપું તો તમારું મનમાં રાખ્યું છે.
પૂર્વવત્થ યાચના કરે છે અર્થાત્ માનતા માને
માનતા માનીને જે બાજુથી આવી હતી તે
પાછી ચાલી ગઈ.

૧૩- તદ્દં નં સે ધણંતરી લેજ્જે તાઓ નરગાઓ
અનંતરં ઉવટ્ઠિત્તા હિહેવ જંતુદોવે દોવે
ભારહે વાસે પાડલીસંડે નયરે ગંગદત્તાએ
ભારિયાએ કુંચિસિ પુત્તત્તાએ ઉવવણે ।
તદ્દં નં તોસે ગંગદત્તાએ ભારિયાએ તિણ્હં
માસાણં વહુપડિપુણ્ણાણં અયમેપારુવે
દોહલે પાડભૂએ ।

ધણાઓનં તાઓ અમ્મયાઓ જાવ ફલે,
જાઓ નં વિહલં અસણં ૪ ઉવક્કહાવેતિ,
ઉવક્કહાવિત્તા વહુહ મિત્તં જાવ
પરિવુડાઓ તં વિહલં અસણં ૪ સુરં ચપ્પ
પુપ્પ જાવ ગહાય પાડલિસંડં નયરં
મજ્જંમજ્જેણં પડિણિક્કમંતિ, પડિણિક્ક-
મિત્તા જેણેવ પુક્કરિણી તેણેવ ઉવા-
ગચ્છંતિ, ઉવાગચ્છિત્તા પુક્કરિણી
ઓગાહેતિ, ઓગાહિત્તા ણ્હાયા જાવ
પાયચ્છિત્તાઓ તં વિહલં અસણં ૪ સુરં
ચપ્પ વહુહ મિત્તણાઇ જાવ સદ્ધિ આસા-
ણંતિ ૪ આસાહિત્તા ૪ દોહલં વિણેતિ ।

૧૪- એવં સંપેહેહ, સંપેહિત્તા કલ્લં જાવ જલંતે
જેણેવ સાગરદત્તે સત્થવાહે તેણેવ ઉવા-
ગચ્છહિ ઉવાગચ્છિત્તા સાગરદત્તં સત્થવાહં
એવં વયાસી-“ધન્નાઓ નં તાઓ જાવ
વિણેતિ,” તં હિચ્છામિ નં જાવ વિણિત્તએ ।

૧૩- ત્યાર બાદ તે ધન્વન્તરિ વૈદ્યને જીવ નરક-
ભૂમિમાંથી નીકળીને આ જ ખૂદ્દીપના ભારતવર્ષ
નામના ક્ષેત્રનાં પાટલિષ્ઠ નગરમાં ગંગદત્તાની
કુક્ષિમાં પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થયો અર્થાત્ પુત્રરૂપે
ગંગદત્તાના ગર્ભમાં આવ્યો. લગભગ ત્રણ મહિના
પૂર્ણ થઈ જવા પર ગંગદત્તાને નીચે પ્રમાણે
દોહડ ઉત્પન્ન થયો—

‘ધન્ય છે, તે માતાઓ યાવત્ તેમણે જ
જીવનના ક્ષણને પ્રાપ્ત કર્યું છે, જે મહાન
અશનાદિક તૈયાર કરાવે છે અને અનેક મિત્ર,
જ્ઞાતિ આદિની સ્ત્રીઓથી યુક્ત થઈને વિપુલ
ખાદ્ય સામગ્રી તથા સુરા આદિ મદિરાઓ સાથે
લઈને પાટલિષ્ઠ નગરની મધ્યમાંથી નીકળીને
તલાવડી પર જાય છે ત્યાં તલાવડીમાં પ્રવેશ કરી
જલ સ્નાન તેમજ અશુભ સ્વપ્નાદિના ક્ષણને
નિષ્ક્રમ બનાવવા માટે મસ્તક પર તિલક તેમજ
બીજા માંગલિકા કરીને તે વિપુલ ખાદ્ય સામગ્રીનું
મિત્ર, જ્ઞાતિજન આદિની સ્ત્રીઓ સાથે આરવાહ-
નાદિ કરતી, તે પોતાના દોહડને પૂર્ણ કરે છે.

૧૪- આ રીતે વિચાર કરીને પ્રાતઃકાળમાં તેમની
દેહીખ્યમાન સૂર્યને ઉદય થવા પર તે સાગરદત્ત
સાર્થવાહ પાસે આવી, આવીને સાગરદત્તને આ
પ્રમાણે કહેવા લાગી-હે દેવાનુપ્રિય ! તે માતાઓ
ધન્ય છે, યાવત્-જે પોતાના દોહડને પૂર્ણ કરે
છે. હું પણ મારા દોહડને પૂર્ણ કરવા ઇચ્છું છું.

મનુષ્યને કરીને પુનઃશિબીથી બચાવ આપે છે. આમને સાથે બાળેલી મહિલાઓ પણ ગણાવતા શેકાબીને માયાઓ અને અધિકારી વિભવિત કરે છે. ત્યાંઆત તે મિત્રાદિની સ્ત્રીઓ અને બીજા નગરની સ્ત્રીઓ સાથે તે વિપુલ અશનાકિક તથા છ પ્રકારની ગુરા આદિનું આસ્વાદનકિક કરતી ગણાવતા પોતાના દોહદને પ્રર્ણ કરે છે. આ રીતે દોહદને પ્રર્ણ કરીને તે પાછી ચોતાના ઘરે આવી જાય છે.

१५- तए णं सा गंगदत्ता भारिया पसत्थदोहला
तं गबभं सुहंसुहेणं परिवहइ ।

૧૫- ત્યારણ કે પૂર્ણ, અમ્માનિત, વિનિત,
વ્યુચિન્ન અને સંપન્ન દોષદ્વાળી તે ગંગાદત્તા
તે ગર્ભને સુખપૂર્વક ધારણ કરતી આનંદપૂર્વક
સમય વ્યતીત કરવા લાગી

तएणं सा गंगदत्ता भारिया णवण्हं मासाणं
बहुपडिपुण्णाणं जाव दारयं पयायाद्विइ
जाव नामे जम्हाणं अम्हं इमे दारए
उंबरदत्तस्स जक्खस्स उवयाइयलद्धए तं
हीउ णं इमे दारए उबरदत्ते नामेणं ।
तए णं से उंबरदत्ते दारए पंचधाईपरि-
ग्गहिए जाव परिवडइ ।

ત્યારબાદ લગભગ નવ માસ પૂર્ણ થઈ જવા પર ગંગાદત્તાએ એક બાળકને જન્મ આપ્યો. માતાપિતાએ કુળ પરમ્પરાનુસાર એના નામનો ઉત્સવ મનાવ્યો. (પુત્ર જન્મ મહોત્સવ મનાવ્યો) અને આ બાળક ઉબરદત્ત યક્ષની માનતા માનવાથી ઉત્પન્ન થયો છે, તેથી (માતાપિતાએ) તેનું ‘ઉબરદત્ત’ એવું નામ રાખ્યું, ત્યારબાદ ઉબરદત્ત બાળક પાંચ ધાવ માતાઓથી સુરક્ષિત રહીને મોટો થવા લાગ્યો.

૬-તેણે સાગરદત્તે સત્યવાહે જહા વિજયમિત્તે, કાલધમ્મુણા સંજુત્તે । ગગદત્તાવિ । ડંબરદત્તે નિચ્છૂદે જહા ડજ્જિયણે ।

તેણે તત્ત્વ ડંબરદત્તસ્સ દારગસ્સ અણયા કયાઈં સરીરગંસિ જમગસલગમેવ સોલસ રોગાયંકા પાડબૂયા, તં જહા-સાસેશ કાસેર જાવ કોદે । તેણે તે ડંબરદત્તે દારણે સોલસાહિ રોગાયંકેહિ અભિભૂણે સમાણે સડિયહત્થં જાવ વિહરહિ ।

એવં લલુ ગોયમા । ડંબરદત્તે દારણે પુરાપુરાણાં જાવ પચ્ચણુબભવમાણે વિહરહિ ।

૭-તેણે ડંબરદત્તે દારણે કાલમાસે કાલં કિચ્ચા કાહિ ગચ્છિહિહિ કાહિ ડવવજ્જિ-હિહિ ?

ગોયમા ! ડંબરદત્તે દારણે વાવત્તરિ વાસાઈં પરમાડયં પાલિત્તા કાલમાસે કાલં કિચ્ચા ઇમીસે રયણપ્પમાણે રોગેડયત્તાણે ડવવજ્જિહિહિ, સંસારો તહેવ જાવ પુઠવીસુ । તઓ હત્થિણાડરે ણયરે કુલ્લકુડત્તાણે પચ્ચાયાહિહિ, જાયમિત્તે ચેવ ગોઠિલ્લવહિણે તત્થેવ હત્થિણાડરે ણયરે સેટ્ઠિકુલંસિ ડવવજ્જિહિહિ, વોહિ,

૧૬- ત્યારબાદ અર્થાત્ ઉબરદત્ત બ્યારે યુવાન થયો ત્યારે વિજયમિત્રની જેમ સાગરદત્ત સાર્થવાહ સમુદ્રમાં વહાણ ફૂળી જવાના કારણે કાળધર્મ પામ્યો તથા ગંગાદત્તા પણ પતિના વિયોગજન્ય અત્યંત અસહ્ય દુઃખથી દુઃખી થઈ અને કાળધર્મને પ્રાપ્ત થઈ (મૃત્યુ પામી) ઉજ્જવતક કુમારની જેમ ઉબરદત્ત કુમારને પણ ઘરથી બહાર કાઢી મૂકવામાં આવ્યો.

ત્યારબાદ કોઈ વખતે ઉબરદત્તના શરીરમાં એક સાથે જ સોળ પ્રકારનો રોગો ઉત્પન્ન થયા, જેમકે-(૧) શ્વાસ, (૨) કાસ, યાવત્ કુષ્ઠરોગ. આ સોળ પ્રકારના રોગાન્તકો (લયંકર રોગો) થી પીડિત થયેલો ઉબરદત્ત યાવત્ હાથ આદિ સડી જવાથી દુઃખપૂર્વક જીવન વ્યતીત કરવા લાગ્યો.

ભગવાન કહે છે-હે ગૌતમ ! આ રીતે ઉબરદત્ત બાળક પૂર્વકૃત અશુભ કર્મોનું આ લયંકર ફળ ભોગવતો સમય વ્યતીત કરી રહ્યો છે.

૧૭- ત્યારબાદ ગૌતમ સ્વામીએ ભગવાન મહાવીર સ્વામીને પૂછ્યું-ભગવન્ ! આ ઉબરદત્ત બાળક અહીંથી મૃત્યુના સમયમાં મૃત્યુ પામીને ક્યા જશે અને ક્યાં ઉત્પન્ન થશે ?

ભગવાને કહ્યું- હે ગૌતમ ! ઉબરદત્ત બાળક ૭૨ વર્ષના પરમ આયુષ્યને ભોગવીને કાળ માસમાં કાળ કરીને રત્નપ્રભા નામની નગ્ન-ભૂમિમાં નારદીરૂપે ઉત્પન્ન થશે તે પૂર્વવત્ સંસારભ્રમણ કરતો યાવત્ પૃથ્વીકાયમાં લાખોવાર ઉત્પન્ન થશે ત્યાંથી નીકળીને હસ્તિનાપુર નગરમાં કુકશરૂપે ઉત્પન્ન થશે ત્યાં જન્મતાં જ ગોપીકો-હુરાચારી લોકોવડે વધને પ્રાપ્ત થતો તે હસ્તિનાપુરમાં એક શ્રેષ્ઠકૃષ્ણમાં ઉત્પન્ન થશે ત્યાં સમ્યક્ત્વને પ્રાપ્ત થશે, ત્યાંથી મરીને

१- जइ णं भंते अट्ठमस्स उक्खेवो ! एवं
खलु जंबू ! तेणं कालेणं तेणं समएणं
सोरियपुरं णयरं, सोरियवाडिसणं
उज्जाणं, सोरिओ जवखो, सोरियदत्तो
राया । सोरियपुरस्स णयरस्स बहिया
उत्तरपुरत्थिमे दिसीभाए एत्थ णं एगे
मच्छंधपाडए होत्था । तत्थ णं समुद्द-
दत्ते णामं मच्छंधे परिवसइ अहम्मिए
जाव दुग्घडियाणंदे । तस्स णं समुद्द-
दत्तस्स मच्छंधस्स समुद्दत्ता णामं
भारिया होत्था अहीण० । तस्स णं
समुद्दत्तस्स मच्छंधस्स पुत्ते समुद्दत्ताए
भारियाए अत्तए सोरियदत्ते णामं दारए
होत्था अहीण० ।

૧- સુધર્માસ્વામી કહે છે-હે જ'ણ! તે કાળ અને તે સમયમાં શૌરિકપુર નામનું એક નગર હતું ત્યાં શૌરિકાવત સહ નામનું ઉદ્યાન હતું; તેમાં શૌરિક નામના યક્ષનુ યક્ષાયતન હતું. ત્યાંના રાજાનું નામ પણ શૌરિકદત્ત હતું. શૌરિકપુર નગરની બહાર ઇશાન ખૂણામાં એક માચ્છી-મારોનો મહોલ્લો હતો. ત્યાં સમુદ્રદત્ત નામનો એક માચ્છીમાર નિવાસ કરતો હતો તે અધર્મી યાવત્ દુષ્ટત્યાનન્દ હતો, તેની સમુદ્રદત્ત નામની પરિપૂર્ણ તેમજ પાંચે ઇન્દ્રિયોથી યુક્ત શરીર-વાળી સ્ત્રી હતી તથા તેમને શૌરિકદત્ત નામનો એક સર્વાંગ સંપૂર્ણ તેમજ પરમ સુંદર બાળક હતો.

૨- તે કાળ અને તે સમયમાં ઔરંગઝેબતંત્રના
નામના ઉદાનમાં શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી
પધાર્યા. યાવત્ પરિષદ અને રાજા ધર્મદેશના
સાંભળી પાછા ચાલ્યા ગયા. તે સમયે શ્રમણ
ભગવાન મહાવીર સ્વામીના ત્યેષ્ઠ શિષ્ય ગાંધમ-
સ્વામી યાવત્ ઔરંગઝેબ નગરમાં ઉત્તર, નીચ
અને મધ્યમ ઘરોમાં ભિક્ષા માટે જમણું ફરમા
પર્યાપ્ત આહાર લઈને નગરની બહાર નીકળ્યા
તથા માછીમારોના મહાદહ પાસે નીકળ્યા તેમજ
અત્યંત વિશાળ મનુષ્ય મનુષ્ય સમક્ષે જઈ
એક સર્વસ્વાગ્રેહી સૂચક,

૩- એવં સલુ ગોયમા ! તેણં કાલેણં તેણં
 સમણં ઇહેવ જંબૂદ્ધોવે દોવે ભાગ્હે વામે
 ણંદિપુરે ણામં ણયરે હોત્વા । મિત્તં ગયા,
 તસ્સ ણં મિત્તસ્સ રત્નો સિરોપ્પા નામં
 મહાણસિણ્ણ હોત્વા અહમ્મિણ્ણ જાવ
 હુપ્પડિયાણંદે । તસ્સ ણં સિરાંયસ્સ
 મહાણસિયસ્સ વહવે મચ્છિયા ય વાપુરિયા
 ય સાહણિયા ય ઢિણ્ણભદ્ધભત્તવેયણા
 કલ્લાકાલ્લ વહવે સળ્હમચ્છે ય જાવ
 પઢાગાહપઢાગે ય અણ્ણ ય જાવ મહિસે ય
 તિત્તિરે ય જાવ મયૂરે ય જિવિયાઓ
 વવરોવેતિ, વવરોવિત્તા સિરોયસ્સ
 મહાણસિયસ્સ ઉવર્ણેતિ । અણ્ણે ય સે
 વહવે તિત્તિરા ય જાવ મયૂરા ય પંજરંસિ
 સળ્ણિચ્છદ્ધા ચિદ્ધતિ, અણ્ણે ય વહવે પુરિસા

૩- તે ગોયમા ! તે કાળે આને તે મમયમાં
 આ જંબૂદ્ધીપના ભાગ્યવાનમાં નન્દિપુર નામનું એક
 પ્રસિદ્ધ નગર હતું ત્યાંના રાજાનું નામ 'મિત્ત' હતું.
 તે રાજાને શ્રીક નામનો એક અત્યંત
 અધર્મી યાવત મુશ્કેલીથી પ્રગ્લબ કરી શકાય
 એવો એક રસોધ્યાનો હતો. તેને રૂપિયા, પૈસા
 અને ધાન્યાદિ રૂપે પગાર પ્રદણ કરનારા અનેક
 મહાશયો, જ્ઞાતિમાં પશુઓને કુમાવનારા, તેમજ
 પક્ષીઓનો વધ કરનારા અનેક નોકરો હતા,
 જેઓ હમેશાં કોમળ આમહીવાળા મત્સ્યો અથવા
 નાના મત્સ્યો યાવત પતાકાતિપતાકા નામક
 મત્સ્ય વિશેષો તથા ણકરાઓ યાવત લેસો તેમજ
 તેતર યાવત મયૂરાદિ પ્રાણીઓને મારીને શ્રીક
 રસોધ્યાને લાવી આપતા હતા. તેને ત્યાં
 પાજરાઓમાં અનેક તેતર યાવત મયૂરાદિ પક્ષીઓ
 પૂરેલા રહેતા હતા.

દિણ્નમદ્ભક્તવેયના વહ્વે તિત્તિરે ય જાવ
મયૂરે ય જીવિયે ચેવ ણિપ્પલેતિ, ણિપ્પ-
લિત્તા સિરીયસ્સ મહાણસિયસ્સ ઉવણેતિ ।
તે ણં સે સિરીએ મહાણસિએ વહ્ણં
જલયર-થલયર-લ્લહયરાણં મંસાઈં કપ્પણી-
કપ્પિયાઈં કરેદ્, તંજહા સળ્લહંડિયાણિ
ય વટ્ઠહંડિયાણિ ય દોહલંડિયાણી ય
રહસ્સલંડાણિ ય હિમપવ્કાણિ ય જમ્મ-
પવ્કાણિ ય ઘમ્મપવ્કાણિ ય મારુય-
પવ્કાણિ ય કાલાણિ ય હેરંગાણિ ય
મહિટ્ઠાણિ ય અમલરસિયાણિ ય મુદ્ધિયાર-
સિયાણિ ય કવિટ્ઠરસિયાણિ ય દાલિમર-
સિયાણિ ય મચ્છરસિયાણિ ય તલિયાણિ
ય મજ્જિયાણિ ય સોલ્લિયાણિ ય ઉવ-
લ્લહાવેદ્ ।

અણ્ણે ય વહ્વે મચ્છરસે ય ણિ-
જ્જરસે ય તિત્તિરસે ય જાવ
મયૂરસે ય અણ્ણં ચ વિહલં હરિયસાગં
ઉવલ્લહાવેદ્, ઉવલ્લહાવિત્તા મિત્તસ્સ
રણ્ણો ભોયણમંડવંસિ ભોયણવેલાએ
ઉવણેદ્ । અપ્પણાત્વે ય ણં સે સિરીએ
મહાણસિએ તેહિ ચ વહ્ણહિ જાવ જલયર-
થલયર-લ્લહયર-મંસેહિ રસિએહિ ય હરિય-
સાગેહિ ય સોલ્લેહિ ય તલિએહિ ય મજ્જિ-
એહિ ય સુરં ચ ૫ આસાએમાણે ૪ વિહરેદ્ ।
તે ણં સે સિરીએ મહાણસિએ એયકમ્મે ૪
સુવહં પાવકમ્મં સમજ્જિણિત્તા તેત્તીસં
વામસયાઈં પરમાઈં પાલિત્તા કાલમાસે
કાલં કિચ્ચા છટ્ઠીએ પુલ્લવીએ ઉવવણે ।

શ્રીક રસોદયના બીજા અનેક રૂપિયા પૈસા
અને ધાન્યાદિ રૂપે પગાર લઈને કામ કરનારા
પુરુષો તેતર ચાવત મથૂરાદિ પક્ષીઓને પાંખ-
રહિત કરીને લાવી આપતા હતા ત્યાર બાદ તે
શ્રીક રસોદયો અનેક જલચર, સ્થલચર જેચર
જીવોનાં માંસના છરીથી સૂક્ષ્મ, ગોળાકાર, મોટા,
નાના અનેક પ્રકારના ટુકડા કરતો હતો. તે
ટુકડાઓમાંથી કેટલાંકને બરફમાં પકાવતો હતો,
કેટલાંકને જુદા રાખી દેતો, જેથી તે ટુકડાઓ
સ્વતઃ (પોતાની મેળેજ) પાકી જતા હતા
કેટલાંકને તડકાથી અને કેટલાંકને હવા દ્વારા
પકાવતો હતો, કેટલાંકને ઢાળા અને કેટલાંકને
લાલ રંગના કરતો હતો, અને તે તે ટુકડાઓને
છાશથી, આંબળાના રસથી, દ્રાક્ષના રસથી,
કપિત્થ-કોઠાના રસથી, દાડમના રસથી તથા
અન્ય મત્સ્યરસોથી યુક્ત કરતો હતો ત્યારબાદ
તે માંસના ટુકડાઓમાંથી કેટલાંકને તેલથી
તળતો. કેટલાંકને અગ્નિપર ભૂજતો (શેકતો)
અને કેટલાંકને શૂળથી પકાવતો

આ રીતે મત્સ્ય માંસના રસોને, મૃગ
માંસના રસોને. તેતર માંસના રસોને ચાવત
મથૂરાના માંસના રસોને તથા બીજા ઘણાં લીલાશાક
તે તૈયાર કરતો હતો. તૈયાર કરીને મહાગજ
મિત્રના લોબન મરુપમા લઈ જઈને મહાગજ
પાસે હાજર કરતો તથા તે શ્રીક રસોદયો પાને
પણ પૂર્વોક્ત કોમળ આમલીવળા મત્સ્યોદિ મમ્મન
જીવોના માંસ. રસ. લીલાશાક કે જે ગુણથી
પકાવેલા, તળેલા ભૂજેલા પાના તેની સાથે છ
પ્રકારની સુરા આદિ મિદિઆલુ મન્યાદિ દિ
કરતો સમય બચતી કરી દેતો હતો

ત્યારબાદ આ કુર્મેનેજ કરનાર આ કુર્મેનેજ
પ્રધાન માનનાર તે શ્રીક રસોદયો ઘણાં પત્ર
કુર્મેનું હાજર કરીને તેની સાથે મન્યાદિ
આયુષ્યને લોબની સાથે મન્યાદિ કરીને
છાંતિ મન્યાદિમાં દિવસ કરે

તાળ ન મે સમુદ્રદત્તે અળળવા કયાઈ કાઠ
ધમ્મુણા સંજુત્તે । તાળ નં મે સોરિયદત્તે
દારણ વહાઈ મિત્ત ૦ રોયમાણે ૩ મમુદ્-
ત્તસ પીહરણં કરેદ્ ।

૫-અળળવા કયાઈ સે મયમેવ મચ્છંધમહ-
ત્તરગત્તં ડવસંપજ્જિત્તાણં વિહરદ્ । તાળ
નં સે સોરિયદત્તે દારણ મચ્છંધે જાણ
અહમ્મિણ જાવ કુપ્પડિયાણંદે ।
તાળ નં તસ્સ સોરિયદત્તસ મચ્છંધસ્મ
વહવે પુરિસા દિલ્લભદ્ધમ્મત્તવેયણા કલ્લા-
કાલિલ્લ ઇગઢિયાહિં જડણં મહાણં ઓગા-
હિંતિ, ઓગાહિત્તા વહાઈ દહગાલણેહિ ય
દહમલણેહિ ય દહમહણેહિ ય દહમહણેહિ
ય દહવહણેહિ ય દહપવહણેહિ ય પવંપુલેહિ
ય જમાહિ ય તિસરાહિ ય મિસરાહિ ય
ધિસરાહિ ય વિસરાહિ ય હિલ્લિરીહિ
ય ક્કિલ્લિરીહિ ય જાલેહિ ય ગલેહિ ય
કૂડપાસેહિ ય વવકવંધેહિ ય સુત્તવંધેહિ
ય વાલવંધેહિ ય વહવે સળ્લમચ્છે ય જાવ

ગોચરિત્ત બાળને મળે, જાતવળ
વળે, જાતવળે તેમજ નોકર સાથે
જાણના વાત કરી અને તારકર્મ તેમજ બીજી
ગોચરિત્ત બાળ કરી

૫ કાળવળમાં ને ગોચરિત્ત બાળે માછીમારને
નેવા બની ગયો. તે મળ્યા અધર્મી, પાણી ચાવત
બેને પ્રવચન કર્યો બાળ મુશ્કેલ હતો.
તેમ જાણ્યા, પેના અને બોલનાદિ રૂપ વેતન
તર્કન કામ કરનારા અનેક પગારદાર માણુમે
સાળ્યા હતા, કે જેઓ નાળી નીકાઓ દ્વારા યથુના
નદીમાં પ્રવેશ કરીને ગંગાવત્તુ પાણી ઉઘેચી
નાળી, દરિયાના પાણીમાં વારવાર પશ્ચિમભૂ
કરીને અર્થાત્ પાણી ઉઘેચ્યા પછી શેષ રહેલા
ગ્રીચડતુ મર્દન કરીને, થોરતુ દૂધ નાળી પાણીને
વિદ્રુત કરીને, વૃક્ષની શાખાઓથી તળાવના
પાણીને ડોળીને, તળાવતું પાણી નાલિકાથી
ખડાર કાઢીને, તળાવના પાણીને વિશેષરૂપે પ્રવા-
હિત કરીને પ્રપંચુલ, જલા, તિસરા, મિસરા,
ધિસરા, દિસરા, કિલ્લિરિ, ગિલ્લિરિ, ગલ, ગલ,
કૂટપાથ, વલ્લખ, સૂત્રવંધ અને પાશળ ધ વિશેષ
માછલા પકડવાના સાધનોથી અનેક નતિના
કામળ મત્સ્યો ચાવત પતાકાતિપતાકા નામના

પડાગાઇપડાગે ય ગિળ્હંતિ, ગિળ્હિત્તા
 એગટ્ટિયાઓ ભરેતિ, ભરિત્તા કૂલં ગાંહિતિ
 કૂલં ગાહિત્તા મચ્છલ્લે કરેતિ, કરિત્તા
 આયવંસિ દલયંતિ । અળ્લે ય સં બહવે
 પુરિસા દિણ્ણમહ્મત્તવેયણા આયવત્તેહિ
 મચ્છેહિ તલિણ્ણેહિ ય મજ્જિણ્ણેહિ ય
 સોલ્લિણ્ણેહિ ય રાયમગ્ગંસિ વિત્તકપ્પેમાણા
 વિહરંતિ । અપ્પણાવિ ય જં સે સોરિયદત્તે
 વહુંહિ સળ્લમચ્છેહિ ય જાવ પડાગાઇ-
 પડાગેહિ ય તલિણ્ણેહિ ય મજ્જિણ્ણેહિ ય
 સોલ્લિણ્ણેહિ ય સુરં ચ ૫ આસામાણેઠ
 વિહરંતિ ।

મત્સ્યોને પકડે છે અને પકડીને તેનાથી નૌકા
 ભરે છે, ભરીને નદીના કિનારા પર લાવે છે.
 લાવીને બહાર એક જગ્યા પર તેનો ઢગલો
 કરે છે, ત્યાર બાદ તેને ત્યાં તડકામાં સૂકવવા
 માટે રાખે છે

આ રીતે રૂપિયા, પૈસા અને ધાન્યાદિ લઈને
 કામ કરનારા તેના બીજા પગારદાર પુરુષો તડ-
 કામાં સૂકાયેલા તે મત્સ્યોના માસને શૂળમાં
 પરીવીને પકાવતા, તળતા અને ભૂજતા અને
 તેને રાજમાર્ગમાં વેચવા માટે રાખીને તેના
 દ્વારા જ આજીવિકા કરતા સમય વ્યતીત કરી
 રહ્યા હતા તદ્દપરાંત શૌરિકદત્ત પોતે પણ તે
 શૂળથી પકાવેલ, ભૂજેલ અને તળેલ મત્સ્યના
 માંસ સાથે વિવિધ પ્રકારની સુરાઓનું સેવન
 કરતો સમય વીતાવવા લાગ્યો

૬- તણ્ણં તસ્સ સોરિયદત્તસ્સ મચ્છંધસ્સ
 અળ્ણયા કયાઈં તે મચ્છે તલિણ્ણે મજ્જિણ્ણે
 સોલ્લિણ્ણે ય આહારેમાણસ્સ મચ્છકંટણ્ણે
 ગલ્લે લગ્ગે યાવિ હોત્થા । તણ્ણં જં સે
 સોરિયદત્તે મચ્છંધે મહયાણે વેયણાણે
 અભિભૂણે સમાણે કોઢુંબિયપુરિસે સદ્ધાવેઢ,
 સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-ગચ્છહ જં તુન્ને
 દેવાણુપ્પિયા ! સોરિયપુરે જયરે સિઘાઢગ
 જાવ પહેસુ મહધાર સદ્ધેણં ડગ્ગોસેમાણાર
 એવં વયહ-એવં ચલુ દેવાણુપ્પિયા !
 સોરિયદત્તસ્સ મચ્છકંટણ્ણે ગલ્લે લગ્ગે, જં
 જો જં ઇચ્છંઢ, વિજ્જો વા વિજ્જપુત્તો
 વા સોરિયદત્તસ્સ મચ્છંધસ્સ મચ્છકંટણ્ણં
 ગલ્લો જોહરિત્તણ્ણે તસ્સ જં સોરિયદત્તે
 વિજ્જં અત્થસંપયાણં દલયંઢ ।
 તણ્ણં તે કોઢુંબિયપુરિસા જાવ ડગ્ગોસેતિ ।

૬- તદનન્તર કોઈ વખતે શૂળ દ્વારા પકાવેલા,
 તળેલા અને ભૂજેલા મત્સ્ય માંસોનો આહાર
 કરતા તે શૌરિકદત્ત માછીમારના ગળામાં
 માછલીનો કાંટો લાગી ગયો, તેના કારણે તે
 મહાન વેદનાનો અનુભવ કરવા લાગ્યો ત્યારે
 અત્યંત દુઃખી થયેલા શૌરિકદત્તે પોતાના અનુચરો
 નોકરોને બોલાવીને આ પ્રમાણે કહ્યું- હે ભટ્ટ
 પુરુષો ! શૌરિકપુર નગરના ત્રિકોણ માર્ગે યાવના
 સમસ્ત માર્ગે પર જઈને મોટા ગાવાન્દી આ
 પ્રમાણે ઉદ્ઘોષણ કરો- હે મહાનુભવો ! શૌરિક-
 દત્તાના ગળામાં મત્સ્યોનો કાંટો લાગી ગયો છે.
 હો કોઈ વૈધ યા વૈધપુત્ર આદિ તે મત્સ્યકટક
 કાઢી દેશે, તેને શૌરિકદત્ત ઘણું ધન આપશે

ત્યારે કુટુંબીપુરુષો-અનુચરો-તેની
 આજ્ઞાનુસાર આખા નગરમાં ઉદ્ઘોષણ કરી

દીધી

૭- તણ જ તે વહવે વિજ્ઞા ય હમ ઈમાન્ન
 હમ્મોનજ હમ્મોમિજ્જતં ણિનામેતિ,
 ણિનામિત્તા જેનેવ સોરિયદત્તરમ્ નિહે
 જેનેવ સોરિયદત્તે મચ્છંધે તેનેવ ઉવામ-
 ચ્છતિ, ઉવામચ્છિત્તા વહ્મહિ ઉપ્પાત્તિયાહિ
 ય ધ વુટ્ઠીહિ ય પરિણમમાણા વમણેહિ
 ય છુટ્ઠીનેહિ ય ઓવીલણેહિ ય કવલ-
 મ્માહેહિ ય મત્તલુદ્ધરણેહિ ય વિમલ્લી-
 કરણેહિ ય હચ્છંતિ સોરિયદત્તમ્મ
 મચ્છધસ્સ મચ્છકટગં ગલાઓ ણીહરિત્તણ
 વા વિસોહિત્તણ વા, ણો ચેવ ણં સંચાણંતિ
 ણીહરિત્તણ વા વિસોહિત્તણ વા । તણ
 ણં તે વહવે વિજ્ઞા ય જાહે ણો સચાણંતિ
 સોરિયદત્તસ્સ મચ્છકટગં ગલાઓ ણીહ-
 રિત્તણ વા ૨ તાહે સંતા ૩ જામેવ દિસં
 પાહમ્મૂયા તામેવ દિસં પહિગયા ।

૮. તણ ણં સે સોરિયદત્તે મચ્છંધે વિજ્ઞપહિ-
 યારણિવ્વિણ્ણે તેણં દુક્ખેણં અભિભૂણ
 સુવકે જાવ વિહરહિ, एवं खलु गोयमा!
 સોરિયદત્તે મચ્છંધે પુરાપોરાણાણં જાવ
 વિહરહિ ।

૯- સોરિયદત્તે ણં મંતે! મચ્છંધે હિઓ
 કાલમાસે કાલં કિચ્ચા કંહિ ગચ્છિહિહિ ।
 કંહિ ઉવવજ્જિહિહિ ?

ગોયમા ! સત્તરિવાસાઈ પરમાહં
 પાલિત્તા કાલમાસે કાલં કિચ્ચા હમીસે
 રયણ્ણપમાણ પુઢવીણ સંસારો તહેવ

૭- તે હુમ્માણના અંબણીને પણ તે પાળને
 વૈભવપૂર્ણ શૌરિકન્તના મંડળ આપ્યા, માળીને
 ગોતપત્તિની આપ્તિ બુદ્ધિએ ઠાસ માળી મેને
 નિદાનને માખણ તે વૈભવ ભગન, કર્મન તથા
 અપાલીકન દુષ્ણાનાથી નાતે કર્મ પાતકથી અલ્પ
 (કાટા)ને ઉદ્ધાર કરવા માટે, તેને અત્યુચિત
 કરવા માટે, શૌરિકન્ત માળીમારના ગળામાળી
 મત્તના કાંટાને કાટવાની ઇચ્છા કરે છે પરન્તુ
 તેમાં તેઓ નહા ન થઈ શક્યા અર્થાત્ તેઓ
 વડે શૌરિકન્તના ગળાના કાટા કાટી શકાયો નહિ
 અને નીકળતા પર તથા લોળીને બધ પણ
 તેઓ કરી ન શક્યા ત્યારે તેઓ શાન્ત, નાન્ત
 અને પરિનાન્ત થઈને અર્થાત્ નિગમ તેમજ
 ઉદ્ધાર થઈને જે દિશામાળી આવ્યા હતા તે
 દિશામાં ચાલ્યા ગયા, અર્થાત્ પાતકોના
 ક્ષાને ગયા.

૮- ત્યારે વૈદ્યોનો ઇલાજ મફત નહિ થવાથી
 નિશચ થયેલો તે શૌરિકન્ત મહાન વેદનાને
 ભોગવતો મુકાર્થ ગયો, યાવત્ હાથિવંજર માત્ર
 બાકી રહી ગયું તે દુષપૂર્વક ગમચ વ્યતીત
 કરવા લાગ્યો ભગવાન મહાવીર રવ મી કહે છે.
 હે ગૌતમ! આ રીતે તે શૌરિકન્ત પૂર્વકૃત
 યાવત્ અશુભ કર્મોના ફળને ભોગવી રહ્યો છે.

૯- ગૌતમસ્વામીએ પ્રત્ન કર્યો-ભાને! શૌરિકન્ત
 માળીમાર આહીથી કાલમાસે કાળ કરીને કયા
 જશે અને કયાં ઉત્પન્ન થશે?

આ પ્રત્નના ઉત્તરમા પ્રભુ મહાવીરે જોલ્યા
 હે ગૌતમ! ૭૦ વર્ષના પરમ આયુષ્યને ભોગવીને
 કાલમાસમાં કાળ કરીને રત્નપ્રભા નામની પહેલી
 નરકભૂમિમાં ઉત્પન્ન થશે તેનું બાકીનું સ સાર બધું
 પૂર્વવત્ જ બાકીનું જોઈએ, યાવત્ તે પૃથ્વી-

જાવ પુટવીસુ । સે જં તઓ હતિયણાઝરે
ળયરે મચ્છતાણે ઉવવજ્જિહિહ । સે જં
તઓ મચ્છિર્ણહ જીવિયાઓ વવરોવિણે
સમાણે તત્થેવ સેટ્ટિકુલંસિં ઘોર્હિં
સોહમ્મેં મહાવિદેહે વાસે સિજ્જિ-
હિહ । ણિક્ખેવો ।

। અદુમં અજ્જયણં સમત્તં ।

કાયમા લાખોવાર ઉત્પન્ન થશે ત્યાંથી હસ્તિના-
પુરમાં મત્સ્ય ણનશે. ત્યાં માછીમારો દ્વારા વધને
પ્રાપ્ત થઈ, ત્યાં જ હસ્તિનાપુરમાં એક શ્રેષ્ઠીકુળમાં
જન્મ લેશે, ત્યાં તેને સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ થશે.
ત્યાંથી મરણ પામીને સૌધર્મ નામના દેવલોકમાં
ઉત્પન્ન થશે ત્યાંથી આવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં
જન્મશે અને ત્યાં ચારિત્ર અકુળ કરીને, તેની
(ચારિત્રની) અમ્યક્ આરાધનાથી ત્રિદપદને પ્રાપ્ત
કરશે

ઉપમહારની કલ્પના પૂર્વની જેમ કરી લેવી
જોઈએ.

દેવદત્તા

૧- જહ્નું મંતે ! ઉવરોવો જવમસ્સ । एवं
खलु जंघू ! तेणं कालेणं तेणं ममएण
रोहीडए णामं णयरे होत्था रिद्धं ।
पुढवीर्वाडसए उज्जाणे । धरणे जक्खे ।
वेसमणदत्ते राया । सिरी देवी । पूसणं-
दी कुमारं जुवराया । रोहीडए णयरे
दत्ते णामं गाहावई परिवसइ अड्ढे ।
कण्हसिरी भारिया । तस्स णं दत्तस्स
धूया कण्हसिरीए अत्तया देवदत्ता णामं
दारिया होत्था, अहीण जाव उक्किट्ठ-
सरीरा ।

૨- તેણં કાલેણં તેણં સમણં સામી સમો-
સડ્ઢે જાવ પરિસા ણિગ્ગયા । તેણં
કાલેણં તેણં સણણં જેટ્ઠે અંતેવાસી
છટ્ઠવલ્લમણપારણગંસિ તહેવ જાવ રાય-
મગ્ગં ઓગાઢે હત્થી આસે પુરિસે પાસઈ ।
તેંસિ પુરિસાણં મજ્જગયં પાસઈ એગં
इत्थियं अवउडगबंधणं उक्किक्तकण्णणासं
जाव सूले भिज्जमाणं पાસइ, પાસિત્તા
इमे अज्जत्थिए ४ તહેવ ણિગ્ગે જાવ

૧-જહ્નૂ સ્વામી પદા કરે છે જાગણ લગવાન
મહાવીર સ્વામીએ આડમા ગમવાનનો અર્થ આ
પ્રમાણે કર્યો છે તો નવમા અધ્યાયનનો શો અર્થ
કર્યો છે ? ઉત્તરમા મુધર્મા -વામી કરેલા લાગ્યા
હે-જહ્નૂ ! તે કાળ અને તે સમયમાં રોહીતક
નામનું નદી, નિલગિત અને ગમૃદ નગર હતું.
ત્યાં પૃથિવીઅવતંસક નામનું એક ઉદ્યાન હતું,
તેમાં ધરણુ નામના યજ્ઞતુ યજ્ઞાયનન હતું ત્યાં
વૈશ્રમણુ દત્તા નામના રાજતુ રાજ્ય હતું તેને
શ્રી નામની રાણી હતી. તેને યુવગજ પદ્મી
અલંકૃત પુષ્પનદી નામનો કુમાર હતો. તે
નગરમા દત્તા નામનો એક ગાથાપતિ રહેતો
હતો, જે ધનવાન યાવત પોતાની જ્ઞાતિમાં ઘણો
સન્માનનીય હતો, તેને કૃષ્ણશ્રી નામની પત્ની
હતી. તેને સપૂર્ણ તેમજ નિર્દોષ, પાંચ
ઇન્દ્રિયોથી યુક્ત ઉત્તમ શરીરવાળી દેવદત્તા
નામની એક બાલિકા હતી.

૨- તે કાળ અને તે સમયમાં પૃથિવીઅવતંસક
નામના ઉદ્યાનમાં શ્રમણુ લગવાન મહાવીર સ્વામી
પધાર્યા, યાવત્ તેમની ધર્મદેશના સાંભળીને
પરિવ્રત અને રાજા વિગેરે પાછા ચાલ્યા ગયા
તે વખતે લગવાનના જ્યેષ્ઠ શિષ્ય ગૌતમ
સ્વામી છઠ્ઠા પારણા માટે ભિક્ષાર્થે ગયા, યાવત્
રાજમાર્ગમાં પધાર્યા, ત્યાં તેઓ હાથીઓ, અશ્વો
અને પુરુષોને જુએ છે તેમની વચ્ચે તેમણે
(ગૌતમ સ્વામીએ) અવકોટક બધનથી બાંધેલી,
કાન, નાક કાપેલી, યાવત્ શૂળી વડે લેદન કરાતી
એક સ્ત્રીને જોઇ, જોઇને તેમના મનમાં પહેલાની

एवं वयासी-एसि णं भंते ! ते इत्थिया
पुव्वभवे का आसी ? ।

૩- एवं खलु गोयमा ! तेणं कालेणं तेणं
समएणं इहेव जंबूद्वीवे दीवे भारहे वासे
सुपइदठे णामं णयरे होत्था रिद्धं ३ ।
तत्थ महासेणे राया, तस्स णं महासेणस्स
रण्णो धारिणीपामोक्खं देवीसहस्सं
ओरोहे यावि होत्था । तस्स णं महा-
सेणस्स रण्णो पुत्ते धारिणीए देवीए
अत्तए सीहसेणे णामं कुमारे होत्था
अहिणं जुवराया ।

तए णं तस्स सीहसेणस्स कुमारस्स
अम्मापियरो अण्णया कयाइं पच पासा-
यवडिसयसयाइं कारेति, अब्भुगयं ।
तए णं तस्स सीहसेणस्स अम्मापियरो
अण्णया कयाइं सामापामोक्खणं पंचण्हं
रायवरकण्णगसयाणं एगदिवसेणं पाणि
गिण्हावेति । पंचसयओ दाओ । तए णं
सीहसेणे कुमारे सामापामोक्खोहं पंचहिं
देवीसएहिं सद्धिं उप्पि जाव विहरइ ।

જેમ વિચાર ઉત્પન્ન થયો, યાવત્ પહેલાની
જેમ ભિક્ષા લઈને નગરમાંથી નીકળ્યા અને
ભગવાનની પાસે આવીને આ પ્રમાણે કહેવા
લાગ્યા-હે ભદ્રન્ત ! આ સ્ત્રી પૂર્વભવમાં કેણુ હતી ?

૩- ભગવન્તે ઉત્તર આપ્યો-હે ગૌતમ ! તે કાળ
અને તે સમયમાં આ જંબુદ્વીપના ભારત વર્ષમાં
સુપ્રતિષ્ઠ નામનું એક ઋષ્ટ, સ્થિતિમત અને સમૃદ્ધ
નગર હતું ત્યાં મહારાજ મહાસેન રાજ્ય કરતા
હતા તેના અન્તઃપુરમાં ધારિણી વિગેરે એક
હજાર રાણીઓ હતી મહારાજ મહાસેનનો પુત્ર
અને મહારાણી ધારિણી દેવીને આત્મજ સિંહસેન
નામનો રાજકુમાર હતો, જે સંપૂર્ણ, તેમજ
નિર્દોષ પાંચ ઇન્દ્રિયોથી યુક્ત શરીરવાળો તથા
યુવરાજ પદથી અલંકૃત હતો

સિંહસેન રાજકુમારના માતા પિતાએ કોઈ
વખતે અત્યંત વિશાળ પાંચસો ઉત્તમ મહેલો
બનાવડાવ્યા. ત્યાર બાદ કોઈ સમયે તેમણે
સિંહસેન રાજકુમારના ગ્યામા વિગેરે પાંચના
સુદર રાજકન્યાઓ સાથે લગ્ન કરી દીધા અને
પાંચસો પ્રીતિદાન એટલે દિરણ્ય-સુવર્ણથી લઈને
દાસ-દાસી સુધીની ગૃહસ્ત્રી મારે ઉપયોગી પ્રત્યેક
વસ્તુ આપી ત્યાર બાદ રાજકુમાર સિંહસેન
શ્યામા વિગેરે તે પાંચસો રાજકન્યાઓ સાથે
મહેલોમાં રમણુ કરતો આનંદપૂર્વક સમય
વીતાવવા લાગ્યો

૪- तए णं से महासेणे राया अण्णया कयाइं
कालधम्मणा संजुत्ते णीहरणं ० राया जाए
महया ० ।

૪- ત્યાર બાદ કોઈ વખતે મહારાજ મહાસેનનું
મૃત્યુ થઈ ગયું. મદન, અકેદન અને વિદાય
કરતાં રાજકુમારે તેનું નિરુદ્ધન કર્યું કર્યું.
એટલે કે મૃતકદેહ કરી ત્યાર બાદ નિરુદ્ધન
ગલસિંહાસન પર સારૂં થઈ નજરમાં
વિરૂપિત થઈને હિમવન્ત દિ પર્વતો નેરવ કાંઈ
પ્રાણી સ્વરૂપે આવી.

૫- તણે સે સીહસેણે રાયા સામાએ દેવીએ મુચ્છિએ ૪ અવસેસાઓ દેવીઓ ણો આઢાઈ ણો પરિજાણાઈ, અણાઢિયમાણે અપરિજાણમાણે વિહરઈ ।

તણે ણં એગૂણગાણં પંચણં દેવીસયાણં એગૂણાઈં પંચમાઈસયાઈં ઇમીસે કહાએ લઢ્ઢઢાઈં સમાણાઈં-એવં સલુ સીહસેણે રાયા સામાએ દેવીએ મુચ્છિએ ૪ અમ્હં ધૂયાઓ ણો આઢાઈ ણો પરિજાણાઈ તં સેયં સલુ અમ્હં સામ દેવિ અગ્નિપ્પઓગેણ વા વિસપ્પઓગેણ વા સત્થપ્પઓગેણ વા જીવિયાઓ વવરોવિત્તાએ, એવં સંપેહેંતિ, સંપેહિત્તા સામાએ દેવીએ અંતરાણિ ય છિદ્ધાણિ ય વિરહાણિ ય પઢિજાગરમાણીઓ ૨ વિહરંતિ ।

૬- તણે ણં સા સામા દેવી ઇમીસે કહાએ લઢ્ઢઢાઈ સમાણી એવં વયાસી-એવં સલુ મમં એગૂણગાણં પંચણં સવત્તીસયાણં એગૂણાઈં પંચમાઈસયાઈં ઇમીસે કહાએ લઢ્ઢઢાઈં સમાણાઈં એવં વયાસી-એવં સલુ સીહસેણે રાયા જાવ પઢિજાગરમાણીઓ વિહરંતિ, તં ણ ણજ્જઈ ણં મમં કેણઈ કુમારેણં મારિસ્સંતિ ત્તિકટ્ઠુ મીયા ૪ જેણવ કોવઘરે તેણેવ ઉવાગચ્છઈ, ઉવાગચ્છિત્તા ઓહય જાવજ્ઞિયાઈ ।

૫- તારા આડ મનારાજ (સરજેન) આમા રાણીમા મર્ચિયા-તેના પાનમાં જ પાનના બદ તેની જ આકાંક્ષાઓ, જાનિ તેના ગેરજાણમાં બધાએ અને આપણને તેમા જ આકાંક્ષા જોઈ તેની જ રાણીઓનો ન તો આદર કરે તેનો અને ન તેમણે પાન પણ રાખે તેનો, જોડાનો તેમનો અનાદર અને વીરમણ કરે તો આનન્દ પર્વક મમણ વીતાવના લાગે ।

ત્યારે તે ૪૯૬ રાણીઓની ૪૯૬ માતાઓએ જ્યારે જાણુ કે મહારાજ ગિંદ્યન શ્યામા રાણીમાં મર્ચિયા, ગદ્દ, પ્રથિત અને અધુપપન્ન થઈને આખાની કન્યાઓનો અનાદર કરે છે અને તેઓતું ધ્યાન પણ રાખતો નથી, ત્યારે તે ગર્વેએ મળીને નિશ્ચય કર્યો કે આપણે માટે એજ ઉચિત છે કે, આપણે શ્યામા રાણીને અગ્નિ પ્રયોગ, વિષ પ્રયોગ અથવા શસ્ત્ર પ્રયોગથી જીવન રહિત કરી નાખીએ. આ પ્રમાણે વિચાર કર્યા પછી તેઓ શ્યામા રાણીના અતર, છિદ્ર તથા વિરહની રાહ જોવા લાગી

૬- આ જાણુ શ્યામા રાણીને પણ આ પદ્યત્રની બધર પડી ગઈ. જ્યારે તેને આ સમાચારો મળ્યાં ત્યારે તે વિચારવા લાગી કે મારી ૪૯૬ સપત્નીઓની ૪૯૬ માતાઓ મહારાજ સિંહસેન શ્યામામાં અત્યંત આસક્ત થઈ આપણી પુત્રીઓનો અનાદર કરે છે” એમ જાણીને એકત્રિત થઈ અને “અગ્નિ, વિષ તથા શસ્ત્રના પ્રયોગથી શ્યામાના જીવનનો અંત કરી દેવો એજ આપણા માટે શ્રેષ્ઠ છે” એવો વિચાર કરીને તેઓ તે સમયની રાહ જોઈ રહી છે. જો એમ જ છે તો ન જાણે તેઓ મને કેવા ક્રોધે મારશે? એવો વિચાર કરીને તે શ્યામા લયલીત, વ્રત, ઉદ્વિગ્ન અને લયવિહ્વલ થઈ ગઈ, તથા જ્યાં કોય લવન હતું ત્યાં આવી અને ઉઠાસીન મનવાળી થઈને અર્થાત્ નિરાશ મનથી ઝેડી, યાવત્ વિચાર કરવા લાગી.

૭- તદ્દેવં સીહસેજે રાયા ઇમીસે કહાણ
લઢ્ઢે સમાજે જેજેવ કોવધરે જેજેવ સામા
દેવી તેજેવ ઉવાગચ્છિહ, ઉવાગચ્છિત્તા,
સામં દેવિ ઓહય જાવ પાસહ, પાસિત્તા
એવં વયાસી-કિ જં તુમં દેવાણુપ્પિયા !
ઓહય જાવજ્ઞિયાસિ ?

તદ્દેવં સા સામા દેવી સીહસેજેજં રસા
એવં વુત્તા સમાજી ઉપ્પેજ-ઉપ્પેજિયં સીહ-
સેજં રાયં એવં વયાસી-એવં જલુ સામી !
મમં એગૂણપંચસવત્તીસયાણં એગૂણપંચમાદ-
સયાઈ ઇમીસે કહાણ લઢ્ઢે સમાજાણં
અણમણં સદ્ધાવેતિ સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-
એવં જલુ સીહસેજે રાયા સામાણ દેવીણ
મુચ્છિણ ૪ અમ્હં ધૂયાઓ જો આહાણ જો
પરિજાણાહ જાવ અંતરાણિ ય સિદ્ધાણ ય
વિરહાણિ ય પહિજાગરમાણીઓ વિહારંતિ,
ત જ નજ્જહ જં મમ કેણદ્દ ગુમારેણં
મારિસ્સેતિ ત્તિકદ્દુ મીયા ૪ જાનાજા-
યામિ ।

૮- તદ્દેવં સીહસેજે રાયા સામં દેવિ એવ
વયાસી માં જ તુમં દેવાણુપ્પિયા ? ઓહય
જાવ જ્ઞિયાહિ, અહં જ તા જત્તીહામિ
જહા જં તવ જત્થિ પુત્તીવિ સરીરસસ
આવાહેવા પવાહેવા અધિરસહ ત્તિકદ્દુ
તાહિ હિદ્ધાહિ જાવ સમાસાસદ, સમાગા-
મિત્તા તઓ પહિણિદસમદ, પહિણિદમ-
મિત્તા કોહુબ્બિપુરિસે સદ્ધાદેર, નદ્ધાવિન્ના
એવં વયાસી-ગમ્મદ્દ જં હુમે દેવાણુપ્પિયા

૭- તત્પશ્ચાત્ મિહસેન રાજાએ આ વૃત્તાન્ત
બાણી કોપણવનમાં આવીને શ્યામાને હૃદયની
બોધને આ પ્રમાણે કહ્યું-હે દેવાનુપ્રિયે ! તું આ
પ્રમાણે નિરાશ અને ચિન્તિત કેમ છે ?

મહારાજ સિહસેનનું આ કથન સાંભળી
શ્યામા અત્યંત ક્રોધ પુકત થઈ, પ્રણવ વચનોથી
રાજાને કહેવા લાગી-‘હે રાજા ! મારી હૃદય
સપ્તભૂષિણી પદ : માતાએ આ વૃત્તાન્ત મારા
પર તમારા દોષ આપીને પરપર સ્વર્ગને નિર્દેશ
પ્રેરિ છે આપણા । તેમજ શ્યામાદેવીમા
મત્સ્યના આસપાસ પડેલા પાણી કાચાઓનો આદર
નક્કાર નથી કરતો, તેમજ પાન પછી નથી રાખતો
બિટ્ટાનો તેમજો મગાદર કરે છે અને ધ્યાન
રાખતો નથી, તેથી આપણે માટે એજ દુઃખ
છે કે મગ્નિ, વિષ વધવા કોઈ અગ્નિ અથવા
જળી શ્યામાનો અન્ન કરી નાખીએ તો આ પ્રમાણે
તેમજ નિર્દેશ કરી દીધો છે
જાવનરથી પ્રતીક્ષા કરી
તેમજો અને કેવા કેમજો

અળેગણંભસયસંનિવિટ્ઠં જાવ પાસાઈય
કરિત્તા મમ ઇયમાણત્તિય પચ્ચપ્પિણત્તિ ।
તણ્ણં તે કોડુબિયપુરિસા કરયલ્લ જાવ
પહિસુણેતિ, પહિસુણિત્તા સુપ્પહુસ્સ ણય-
રસ્સ વહિયા પચ્ચત્તિયમે દિમ્મીભાણે ઇય
મહં કૂડાગારસાલ કરેતિ અળેગણંભસય-
સંનિવિટ્ઠં જાવ પાસાઈય, કરિત્તા જેણેવ
સીહસેણે રાયા તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ, ઉવા-
ગચ્છિત્તા તમાણત્તિય પચ્ચપ્પિણત્તિ ।

- ૧- તણ્ણં તે સીહસેણે રાયા અળ્લયા કયાઈ
ઐયૂણગાણં પંચણ્ણં દેવીસયાણં ઐયૂણાઈ
પંચમાઈસયાઈ આમંતેઈ । તણ્ણં તાસિ
ઐયૂણગાણં પંચણ્ણં દેવીસયાણં ઐયૂણાઈ
પંચમાઈસયાઈ સીહસેણેણં રણ્ણા આમંતિ-
યાઈ સમાણાઈ સવ્વાલંકારવિભૂસિયાઈ
જહાવિભવેણં જેણેવ સુપ્પહુટ્ઠે ણયરે જેણેવ
સીહસેણે રાયા તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ । તણ્ણં
તે સીહસેણે રાયા ઐયૂણાણં પંચદેવી-
સયાણં ઐયૂણાણં પંચણ્ણં માઈસયાણં
કૂડાગારસાલં આવસહં દલયઈ ।

- ૧૦- તણ્ણં તે સીહસેણે રાયા કોડુબિયપુરિસે
સદ્ધાવેઈ સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-ગચ્છહ
ણં તુલ્લે દેવાણુપ્પિયા વિઝલં અસણંઠ
ઉવણેહ, સુબહુ પુપ્પવત્થગંધમલ્લાલંકારં
ચ કૂડાગારસાલં સાહેરેહ, તણ્ણં તે
કોડુબિયપુરિસા તહેવ જાવ સાહેરેતિ, તણ્ણં
તાસિ ઐયૂણગાણં પંચણ્ણં દેવીસયાણં
ઐયૂણાઈ પંચમાઈસયાઈ સવ્વાલંકારવિભૂ-
સિયાઈ તં વિઝલં અસણંઠ સુરં ચપ્પ
આસાણમાણાઈઠ ગંધવ્વેહિ ય ણાડણ્ણિય

૯- ત્યારપછી કોઈ વાળને ગિરજાના ગાંઠાએ
ખેતાની ૪૯૯ રાણીઓની ૪૯૯ માતાઓને
આમંત્રણ આપ્યું ગિરજાના સાત દોશ આમંત્રિ-
ત્રણેલી તેઓ વચ્ચે તેમજ આળ્લાવાથી સુખલક્ષ્મણ
શંકુપ્રતિષ્ઠિત નગરમાં મહારાજા સિંહાસનની પાસે
આવી મહારાજા ગિરજાને તે રાણીઓની માતા-
ઓને રાખવા માટે કૂડાગાર શાળામાં ઉતારે
આપ્યો.

૧૦- તત્પશ્ચાત્ સિદ્ધસેન રાજાએ કોટુણિક
પુરુષોને ખેલાવીને કથુ-હે ભદ્ર પુરુષો! તમે
લોકો વિપુલ અશનાદિક તથા અનેક પ્રકારના
પુષ્પો, વસ્ત્રો, ગધો-સુગંધિત પદાર્થો, માળાઓ
તથા અલકારોને કૂડાગાર શાળામાં પહેંચાડો.
કોટુણિક પુરુષોએ મહારાજાની આજ્ઞાનુસાર બધી
સામગ્રી કૂડાગાર શાળામાં પહેંચાડી દીધી,
ત્યારબાદ સર્વપ્રકારના અલકારોથી વિભૂષિત
તે ૪૯૯ રાણીઓની માતાઓએ તે વિપુલ
અશનાદિક તથા સુરા આદિ સામગ્રીનું આસ્વા-
દનાદિ કર્યું, યથારુચિ ઉપભોગ કર્યો ગંધર્વોએ

ઉવગોયમાણાં નચ્ચિજ્જમાણાં વિહ-
રંતિ, તણ્ પં સે સીહસેણે રાયા અદ્ધરત્ત-
કાલ સમયંસિ વહુહિ પુરિસેંહિં સંપરિવુડે
જેણેવ કૂડાગારસાલા તેણેવ ઉવાગચ્છડ્ડ,
ઉવાગચ્છિત્તા કૂડાગારસાલાણે દુવારાઈ
પિહેડ, પિહિત્તા કૂડાગારસાલાણે સવ્વઓ
સમંતા અગણિકાયં દલયડ, તણ્ પં તાંસિ
એગૂણગાણં પંચહં દેવીસય્યાણં એગૂણગાઈ
પંચમાહસયાઈ સીહસેણેણં રણ્ણા આલી-
વિયાઈ સમાણાઈં રોયમાણાઈં અત્તાણાઈં
અસરણાઈં કાલધમ્મુણા સંજુત્તાઈં ।

૧૧-તણ્ પં સે સીહસેણે રાયા એકમ્મે ૪
સુવહુ પાવકમ્મં સમજ્જિણિત્તા ચડત્તીસં
વાસસયાઈં પરમાડં પાલહિત્તા કાલ-
માસે કાલં કિચ્ચા છટ્ઠીએ પુઢવીએ
ઉવકોસેણં વાવીસસાગરોવમદ્ધિએસુ
ણેરદ્ધએસુ ણેરદ્ધયત્તાણે ઉવવણ્ણે । સે પં
તઓ અણંતરં ઉવ્વદ્ધિત્તા હિહેવ રોહીડએ
ણયરે દત્તસ્સ સત્થવાહસ્સ કણ્હસિરીએ
મારિયાએ કુચ્છિસિ દારિયત્તાણે ઉવ-
વણ્ણે । તણ્ પં સા કણ્હસિરી ણવહં
માસાણં વહુપહિપુણ્ણાણં જાવ દારિયં
પયાયા સુકુમાલ જાવ સુરુવાં । તણ્ પં
તીસે દારિયાએ અમ્માપિયરો ણિવ્વત્તે
એગારસે દિવસે સપત્તે વારસાહે વિઠલં
જમણક જાવમિત્તં ણામધેજ્જં કરેતિ, તં
હોડ પં દારિયા દેવદત્તા ણામેણં । તણ્
પં સા દેવદત્તા દારિયા પચ્છપાઈંપરિણ્ણ-
હિયા જાવ પરિવદ્ધદ્ ।

તેમની પ્રશસના ગીતો ગાયા, ગાયકો તથા
નર્તકોએ મંગીત અને નૃત્યો દ્વારા સ્વાગત
કર્યું. આમ આનંદપૂર્વક તેઓ વિચરવા લાગી.

તત્પશ્ચાત્ અર્ધરાત્રિના સમયે અનેક પુરુષોધી
ઘેરાયેલ મહારાજ સિહસેન ત્યાં કૂટાકાર શાળા
હતી, ત્યાં આવ્યા, આવીને કૂટાકાર શાળાના
બધા ઠરવાળાઓ બંધ કરાવી દીધા અને તેની
આરે બાજુ આગ લગાવી દીધી ત્યારબાદ મહારાજ
સિહસેન દ્વારા બલાવેલી, ત્રાણ અને
શરણુઓ રહિત, એવી તે ૪૯૬ રાણીઓની
માતાઓ રુદન, આકંઠન અને વિલાપ કરતી
કાળધર્મ પામી

૧૧- ત્યારબાદ એતદ્ધર્મા, એતદ્ધિધ, એતદ્ધપ્રધાન
અને તત્સમાચારવાણે થતો તે સિહસેન રાજા
અત્યધિક પાપ કર્મોત્તુ ઉપાર્જન કરીને ૩૪૦૦
વર્ષતું આયુષ્ય પ્રપ્ત કરી કાળમાનમાં કાળ કરી
છૂટી પૃથ્વીમા ઉદ્દુષ્ટ ૨૨ રાગદોષમની
સ્થિતિવાળા નારહીઓમાં નાચરૂપે ઉત્પન્ન થયો.

ત્યારબાદ તે સિહસેનનો છુવ છડી નરકભૂમિ-
માંથી નીકળીને રાત્રીતક નગરમાં દસ માર્થ-
વાહની 'કૃષ્ણકૃષ્ણ' નામની પત્નીના ઉદરમાં
પુત્રીરૂપે ઉત્પન્ન થયો, ત્યારે તે કૃષ્ણકૃષ્ણ
લગભગ નવ માસ પરિપૂર્ણ થવા પછે એક દિવસે
જન્મ આપ્યો. તે સ્વચ્છ કૈવલ્ય દાસ્ય-
વાળી, ચાવતુ પગમ સુન્દરી હતી. ત્યારે તે
કન્યાના માનપિતાએ એક દિવસે ઘણું અમલ દિ
તેયાર કરાવ્યું. એવતુ સિદ્ધિ, નિમિત્ત સિદ્ધિ
નિમિત્ત કરીને તથા એક દિવસે એક દિવસે
નિવૃત્ત થવા પછે કન્યાના નામને 'સુન્દરી' રાખ્યું.
કહા કે સુન્દરીના માતા દેવદત્તે પચ્છપાઈં
પ્રાપ્ત થયેલ હો, તે કે સુન્દરીના માતા દેવદત્તે
પ્રાપ્ત થયેલ હો, તે કે સુન્દરીના માતા દેવદત્તે
પ્રાપ્ત થયેલ હો, તે કે સુન્દરીના માતા દેવદત્તે

૧૨- તણ ન મા દેવદત્તા પાન્યા જાવ
 વાલભાવાજોન નેનયરોનયના તણેન
 ય જાવ અંતે રૂ ડાનિદ્ધા ડાનિદ્ધામેગ
 જાયા યાવિ હોશ્યા । તણ ન મા નેવતા
 દારિયા અણગ્યા ત્યાડ પ્ત્યાયા જાવ
 વિભૂસિયા વહાંહિ સુજ્જાહિ જાવ પારિ-
 વીતતા ડાંપિ આગાસતલસિ કળગતિ-
 દૂસણ કોલમાણો વિહરડ ।

૧૩- હમં ચ ન વેસમણવત્તે રાયા પ્ત્યાજ જાવ
 વિભૂસિયે આસ વૂહહ. વૂહહતા વહાંહિ
 પુરિસેહિ સપરિવુદે આમવાહાણિયાણ
 ણિજ્જાણમાણે દત્તસ્સ માહાવડસ્સ મિહસ્સ
 અદૂરસામતે વીડવયડ । તણ ન સે
 વેસમણે રાયા જાવ વીડવયમાણે દેવદત્ત
 દારિયં ડાંપિ આગાસતલસિ કળગતિ-
 દૂસેણ કોલમાણ પાસડ, પાસિત્તા દેવ-
 દત્તાણ દારિયાણ રૂવેણ ય જોવ્વણેણ ય
 લાવણેણ ય જાવ વિમ્હિણ કોડુવિય-
 પુરિસે સદ્ધાવેડ, સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-
 કસ્સ ણં દેવાણુપ્પિયા ! એસા દારિયા ?
 કિં વા ણામધેજ્જં ? તણ ણં તે કોડુવિય-
 પુરિસા વેસમણરાયં કરયલં એવં વયાસી-
 એસ ણં સામી દત્તસત્થવાહસ્સ ધૂયા
 કળહસિરીણ મારિયાણ અત્તયા દેવદત્તા
 ણામં દારિયા રૂવેણ ય જોવ્વણેણ ય
 લાવણેણ ય ડવિકઢ્ઠા ડવિકઢ્ઠસરીરા ।

૧૪- તણ ણં સે વેસમણે રાયા આસવાહણિયાઓ
 પડિણિયત્તે સમાણે અવિભતરઢ્ઠાણિજ્જે
 પુરિસે સદ્ધાવેડ, સદ્ધાવિત્તા એવં વયાસી-
 ! ગચ્છહ ણં તુભે દેવાણુપ્પિયા ! દત્તસ્સ

૧૩- તે માટે નાનાકાંડીની નિવત પાવત વિભૂ-
 સિયા મારાજ નેશમાણ મોડા ઉપર નવાર થઈને
 અંતેક અનગરો સાથે અપાકીડા માટે રાજમંદિર-
 માંથી નીકળીને એક દત્તાના ઘર પાસથી થઈને
 જઈ રહ્યા હતા, ત્યારે પાવત જતા નેશમાણ
 મારાજાએ દેવદત્તા કન્યાને ઉપર ઝાંતાના
 દડાથી રમતી જોઈ, જોઈને કન્યાના રૂપ, યોવન
 અને લાવણુથી નિસ્મિત થઈને રાજપુરુષોને
 જોડાવીને કહ્યું કે-દેવાનુપ્રિયે ! આ કન્યા કોની
 છે ? તથા એનું નામ શું છે ? ત્યારે રાજપુરુષો
 હાથ જોડીને પાવત આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યા-
 હે સ્વામિન ! આ કન્યા દત્ત માર્થવાહની પુત્રી
 અને કૃષ્ણશ્રી શેડાણીની આત્મજા છે એનું નામ
 દેવદત્તા છે અને એ રૂપ, યોવન અને લાવ-
 ણુથી ઉત્તમ શરીરવાળી છે.

૧૪- ત્યાર બાદ મહારાજ વૈશ્રમણ દત્તે અશ્વ-
 કીડા કરીને પાછા આવી પોતાના અંતરંગ પુરુ-
 ષોને જોડાવ્યા અને જોડાવીને તેમને આ
 પ્રમાણે કહ્યું-હે દેવાનુપ્રિયો ! તમે જાઓ અને

ધૂયં કળ્હસિરીએ અત્તયં દેવદત્તં દારિયં
પૂસણંદિસ્સ જુવરણો ભારિયત્તાએ વરેહ
જહ્વિ ય સા સયં રજ્જસુક્કા । તए णं
તે અભિતરદ્વાણિજ્જા પુરિસા વેસમણેણં
રણ્ણા એવં વુત્તા સમાણા હહ્વતુદ્ધા કરયલ
જાવ પહિસુણેતિ, પહિસુણિત્તા ણ્હાયા
જાવ સુદ્ધપ્પાવેસાઈં વત્થાઈં પવરપરિહિયા
જેનેવ દત્તસ્સ ગિહે તેનેવ ઉવાગચ્છંતિ ।

૧૫- તए णં સે દત્તે સત્થવાહે તે પુરિસે एज्ज-
માણે પાસદ્ધિ, પાસિત્તા હહ્વતુદ્ધા આસણાઓ,
અબ્ભુદ્ધેઝ્ઞ, અબ્ભુદ્ધિત્તા સત્તદ્ધપયાઈં અબ્ભુ-
ગए આસણેણં ઉવણિમંતેઝ્ઞ, ઉવણિમંતિત્તા
તે પુરિસે આસત્થે વીસત્થે સુહાસણવરગए
એવં વયાસી-સંદિસતુ ણં દેવાણુપ્પિયા
કિમાગમણપ્પઓઅણં । તए णં તે રાયપુ-
રિસા દત્તં સત્થવાહં એવં વયાસી-અમ્હે ણં
દેવાણુપ્પિયા । તવ ધૂયં કળ્હસિરીએ અત્તય
દેવદત્ત દારિયં પૂસણંદિસ્સ જુવરણો
ભારિયત્તાએ વરેમો, તં જહ્વિ ણં જાણાસિ
દેવાણુપ્પિયા ! જુત્તં વા પત્તં વા સલાહ-
ણિજ્જં વા સરિસો વા સંજોગો વિજ્જઉ
ણં દેવદત્તા ભારિયા પૂસણંદિસ્સ જુવ-
રણો, મળ દેવાણુપ્પિયા ! કિં દલયામો
સુવકં ?

૧૬- તए ण સે દત્તે તે અભિતરદ્વાણિજ્જે
પુરિસે એવ વયાસી-એયં ચેવ દેવાણુપ્પિયા !
મમં સુવકં, જણં વેસમણદત્તે રાયા મમં

જઈને દત્તા શેઠની પુત્રી અને કૃષ્ણશ્રીની આત્મબલ
દેવદત્તા નામની કન્યાને યુવરાજ પુષ્પનન્દીને
માટે પત્નીરૂપે માગે છે તે રાજ્ય ક્ષત્રિને પણ
મેળવી શકાય તો પણ લઈ લેવી બેઈએ

મહારાજ વૈશ્રમણની આ આગને મનમાન-
પૂર્વક સ્વીકાર કરીને તે લોકો સ્નાનાદિ કરી અને
શુદ્ધ તથા ચલામા પ્રવેશ કરવા યોગ્ય ઉત્તમ
વસ્ત્રો પહેરીને જ્યાં દત્તા માર્થવાહનુ ઘર હતું
ત્યાં ગયા

૧૫- દત્તા શેઠ પણ તેમને આવતા બેઈ અત્યંત
પ્રમનતા પ્રકટ કરતા આગત પશ્ચી બિડીને
તેમના સત્કાર માટે માત-આઠ પગલાં આગળ ગયો
અને તેમનું સ્વાગત કરીને આગત પર બેઠવાની
પ્રાર્થના કરી ત્યાર બાદ ગનિગન્ય થાકે હવે પવણી
સ્વસ્થ અને માનસિક શાંતિ ન થઈ શકે તે
વિશેષ રૂપે સ્વાસ્થ્ય પ્રાપ્ત કરતા તેમજ મુખ-
પૂર્વક ઉત્તમ આગને પર ગવચિત્ત થઈ જવાપર
તે ઘરે આવેલા નવજનને દત્તા શેઠ વિનય
શબ્દોથી નિવેદન કરતા આ પ્રમોદિતો - મારા
તુભાવો ! આપની આટલી પધારણા કયા કારણથી
થઈ છે ? હું આપના આ મનનું કારણ જાણવા
ઇચ્છુ છું દત્તા સાર્થવાહનુ નામનો હવે રાજ્ય
તે ગવપુરુષોએ કર્યું - મેં જાણી પુત્રી અને
કૃષ્ણશ્રીની આત્મબલ દેવદત્તા નામની કન્યાને
યુવરાજ પુષ્પનન્દી માટે પત્ની રૂપે માગે છે તે
આવ્યા છીએ બે મહારાજ - મારા ભાઈ - મને
સગત આવનાર પ્રાપ્ત કરવા - દત્તા શેઠ તે
અને આ બન્નેના મધ્યકે સંકર કરીને તે
તે દેવદત્તાને પુરુષ પુષ્પનન્દીને કહે છે તે
અને એને માટે આપને શું કહેવાનું છે ?
આવે તે હોય ?

૧૬- તે : નરેશ, પુત્રેનુ - દત્તા શેઠ -
દત્તા શેઠ દેવદત્તા - નરેશ દત્તા શેઠ - નરેશ દત્તા શેઠ
નોટી દેવદત્તા - નરેશ દત્તા શેઠ - નરેશ દત્તા શેઠ

દારિયાનિરિત્તેન સમ્માનિત્તા ૧ તે સમ્મા-
તરદ્વાનિરિત્તે પુનિત્તે નિરિત્તેન સમ્મા-
ગધમત્તલાલકારેણ સમ્માનિત્તે સમ્મા-
સવકારિત્તા સમ્માનિત્તા પર્વિત્તમત્તે ૧
તણ ન તે અર્ધમત્તરદ્વાનિરિત્તે પર્વિત્ત-
જેણેવ વેસમણે ગયા તેણેવ સમ્માનિત્ત-
ઉવાગચ્છિત્તા વેસમણસ્મ રણ્ણો છયમત્ત-
ણિવેદેતિ ૧

૧૭- તણ નં સે દત્તે માહાવર્ડ અગ્ગયા કયાડ
સોમ્મણસિ તિહિરુગ્ગદિવસમણસત્તમહ-
ત્તંસિ વિહલં અસણં ડ ઉવગગાનેર,
ઉવવલ્લહાવિત્તા મિત્તણાડં આમતેડ,
આમંતિત્તા ણ્હાણ જાવ પાયન્હિત્તે
સુહાસણવરગણ તેણં મિત્તં નાંદિ સપ-
રિવુડેતં વિહલં અસણં ડ આસાણમાણે ડ
વિહરડ ૧ જિમિયમ્મુત્તરગણ આયંતે ૩
તં મિત્તણાડં ૦ વિહલેણં ગધપુપ્ફવત્થ-
મલ્લાલંકારેણં સવકારેડ, સમ્માણેડ,
સવકારિત્તા સમ્માનિત્તા દેવદત્તં દારિયં
ણ્હાયં જાવ વિમ્મૂસિયસરીરં પુરિસસ-
હસ્સવાહિણિ સીયં દૂરોહેડ, દૂરોહિત્તા
સુવહુમિત્ત જાવ નાંદિ સંપરિવુડે સવ્વિ-
હ્મીણ જાવ ણાડિયરવેણં રોહીડગં ણયરં
મજ્જંમણ્ણેણં જેણેવ વેસમણરણ્ણો ગિહે-
જેણેવ વેસમણે રાયા તેણેવ ઉવાગચ્છડ,
ઉવાગચ્છિત્તા કરયલ જાવ વદ્ધાવેડ,
વદ્ધાવિત્તા વેસમણસ્સ રણ્ણો દેવદત્તં
દારિયં ઉવણેડ ૧

૧૭ નામ જાણી દેવો ગમશે કલ્પ જાણાવિ-
ત્તિમાં, મળ્યા, દિવસ, નામ અને સુવર્તમાં
જિમિયમ્મનાદિક સમગ્રી વેપાર કરાવીને મિત્ર,
ગણ, વજન, અને નાણાંની આગિને આમનિત
કરીને ગ્લાન પાવત હુબ્ડ સ્વપ્નાદિના ક્ષણને
વિનમ્ર કરવા માટે મસ્તક પર તિરક અને
અન્ય માંગના કારો કરીને, સુખપ્રદ આગન પર
સ્થિતિ થઈને, તે વિપુલ અગ્નનાદિક સામગ્રીનું
મિત્ર, ગણ, સ્વજન, ગાંધી તેમજ પરિજનો
માથે આસ્વાદન વિસ્વાદન કર્યા પછી ઉચિત સ્થાન
પર બેસીને આયાન, (જેણે કોણના કરી લીધા
છે તેવો) પરમશુચિભૂત, (જેણે સુખ એકમ
સાફ હોય તેવો) અને મોક્ષ, (ભોજન-પછી
સુખમા રહેલા ભોજનના અશોને દૂર કર્યા છે
તેવો) થઈને, મિત્ર, જ્ઞાતિજન આદિનો વિપુલ
પુષ્પ, વસ્ત્ર, ગન્ધ, માલા અને અલંકારથી મહાર
કરે છે, મન્માન કરે છે, ત્યાર બાદ સ્નાન
કરાવીને યાવત શારીરિક વિભૂષાથી વિભૂષિત
કરેલી કુમારી દેવદત્તાને સહસ્ર પુરુષવાહિની
જેને હજાર પુરુષો ઉઘાવતા હોય તેવી) શિખકામાં
બેસાડીને અનેક મિત્રો, જ્ઞાતિજનો નિજજનો,
સ્વજનો, સગાંધીજનો અને પરિજનોથી ઘેરાયેલો
સર્વશ્રદ્ધિ, યાવત વાજિત્રાદિના શબ્દો સાથે
રોહીતક નગરની મધ્યમાંથી થઈને કલ્પ શેઠ,
જ્યાં મહારાજ વૈશ્રમણ્યુ ઘર હતું અને જ્યાં

૧૮- તદ્દર્શનં સે વેસમણે રાયા દેવદત્તં દારિયં
 ઉવણીયં પાસઇ, પાસિત્તા હદ્ધુત્થં વિઝલં
 બસણં ઉવક્ખડાવેઇ, ઉવક્ખડાવિત્તા
 મિત્તણાઇં આમંતેઇ જાવ સવ્કારેઇ
 સમ્માણેઇ, સવ્કારિત્તા સમ્માણિત્તા
 પૂસણંદિકુમારં દેવદત્તં દારિયં પટ્ટયં
 દૂરોહેઇ, દૂરોહિત્તા સેયાપોર્ણં કલસેહ
 મજ્જાવેઇ, મજ્જાવિત્તા વરણેવત્થિયં
 કરેઇ, કરિત્તા અગ્ગિહોમં કરેઇ, કરિત્તા
 પૂસણંદિકુમારં દેવદત્તાં દારિયાં પાણિ
 ગિણ્હાવેઇ । તદ્દર્શનં સે વેસમણદત્તે રાયા
 પૂસણંદિસ્સ કુમારસ્સ દેવદત્તં દારિયં
 સવ્વહ્મીએ જાવ નાદિયરવેણં મહયા
 હ્મીસવ્કારસમુદ્દણં પાણિગ્ગહણં કારેઇ.
 કારિત્તા દેવદત્તાં દારિયાં અમ્મા-
 પિયરો મિત્તજાવ પરિયણં ચ વિઝલેણં
 બસણપાણલાઇમસાઇમેણં પુપ્ફવત્થગંધમ-
 લ્લાલંકારેણ ય સવ્કારેઇ જાવ પહિવિ-
 સજ્જેઇ ।

મહારાજ વૈશ્રમણ દત્તા વિરાજમાન હતા, ત્યા
 આવ્યો, આવીને તેણે મહારાજને જાણને
 હાથ જોડી મસ્તક પર અન્નલિ કરીને
 મહારાજનો જય હો, વિજય હો. આ શબ્દોથી
 વધામણી આપી, વધામણી આપ્યા પછી કુમારી
 દેવદત્તાને તેમને (રાજાને) આમે ઉપસ્થિત કરી

૧૮- મહારાજ વૈશ્રમણ, પોતાના સામે ઉપસ્થિત
 કરવામાં આવેલી કુમારી દેવદત્તાને જોઈને
 અન્યત હર્ષિત અને અંતુષ્ટ થયા વિપુલ અશ-
 નાદિકે તૈયાર કરાવીને મિત્રો, જાનિજનો,
 નિજજનો, સજાથીજનો તથા પરિજનોને
 આમંત્રિત કરીને તેમને જોતજોતી કરાવીને તથા
 તેમનો વસ્ત્ર ગંધ અને માલ્યા અલંકાર આપીને
 મહાર અને અન્માન કર્યા મહાર અન્માન કર્યા
 પછી કુમાર પુષ્પનદી અને કુમારી દેવદત્તાને
 જાણેડ પર જોસાડીને મંદેર અને પીળા ચારીત
 ચાંદી અને સોનાના કળશોથી સ્તન કરવે છે.
 ત્યારબાદ તેમને મુદર વેષભૂષણી મુદરિત્ત
 કરીને હવત કરાવે છે. હવત કર્યા પછી કુમાર
 પુષ્પનદીને કુમારી દેવદત્તાનું પત્નિસ્થાન કરાવે
 છે ત્યારબાદ તે વૈશ્રમણદત્ત રાજા કુમાર કુમાર
 નદી અને દેવદત્તાના, મંદેર જઈ રાજા
 મહાર વાઘવનિ અને અલિન્દુદાય ના અન્માન
 સમુદાય સાથે સ્તન કરવે છે. નન્દેર જે કંઈક
 વિધિપૂર્વક, મોટા અન્માનમાં રાજા કુમાર કુમાર
 નદી અને કુમારી દેવદત્તાને વિષ્ણુ મહાર
 પૂર્ણ થઈ વસ્ય છે

૧૯-તણ ને પૂમણડી રામા મિયોં સિય
માયાણ ભત્તે માત્રિ હોય્યા, જાવ માઈ ૩
ફુટમાર્ગોં માયાણ મિયોં સિય
નાર્યાઈ ઉર્મિયોં માયાણ મિયોં સિય

૨૦-તણ ને સેયમળે રામા મિયોં સિય
કાલથમ્મુજા મારો પોયમળે રામા
રાયા જાણ ।

તણ ને પૂમણડી રામા મિયોં સિય
માયાણ ભત્તે માત્રિ હોય્યા, જાવ માઈ ૩
જેણેવ મિરીદેવો તેણેવ રામા ૩,
ઉવામચ્છિત્તા પામપણ કરે, જાવ માઈ ૩
સયપાગસહસ્મપાગેહિ તેત્તેહિ મિયોં સિય
વેઈ, અદ્વિચુહાણ મમમુહાણ તમામુહાણ
રોમસુહાણ ચડવિહાણ નવાઠાણ મા-
હાવેઈ, સવાહાવિત્તા સુરમિયા મમવટ્ટાણ
ઉવ્વટ્ટાવેઈ ઉવ્વટ્ટાવિત્તા તિહિ ઉદર્પાઈ
મજ્જાવેઈ, તંજહા-ઉસિણોદણ સોઓદ-
ણં, ગંધોદણં, મજ્જાવિત્તા વિઝલ
અસણં ૪ મોયાવેઈ, સિરીએ દેવોણે પ્હાયાણ
જાવ પાયચ્છિત્તાણે જાવ જિમિયમ્મુત્ત-
રામયાણ તઓ પચ્છા પ્હાઈ મુજઈ વા,
ઊરાલાઈ માણુસસગાઈ મોગમોગાઈ
મુંજમાણે વિહરઈ ।

૨૧-તણ નં તીસે દેવદત્તાણે દેવોણે અણ્ણયા
કયાઈ પુવ્વરત્તાવરત્તકાલસનયંસિ કુહુંબ-
જાગરિયં જાગરમાણોણે ઇમેયારૂવે અજ્ઞ-
ત્થિએ ૪ સુમુપ્પજ્જિત્થા-એવં જલુ પૂસણંદી
રાયા સિરીદેવોણે માઈએ ભત્તે જાવ
વિહરઈ તં એણં વિઘાણં ણો સંચાએમિ

પાત્રાણ મિયોં સિય
માયાણ ભત્તે માત્રિ હોય્યા, જાવ માઈ ૩
જેણેવ મિરીદેવો તેણેવ રામા ૩,
ઉવામચ્છિત્તા પામપણ કરે, જાવ માઈ ૩
સયપાગસહસ્મપાગેહિ તેત્તેહિ મિયોં સિય
વેઈ, અદ્વિચુહાણ મમમુહાણ તમામુહાણ
રોમસુહાણ ચડવિહાણ નવાઠાણ મા-
હાવેઈ, સવાહાવિત્તા સુરમિયા મમવટ્ટાણ
ઉવ્વટ્ટાવેઈ ઉવ્વટ્ટાવિત્તા તિહિ ઉદર્પાઈ
મજ્જાવેઈ, તંજહા-ઉસિણોદણ સોઓદ-
ણં, ગંધોદણં, મજ્જાવિત્તા વિઝલ
અસણં ૪ મોયાવેઈ, સિરીએ દેવોણે પ્હાયાણ
જાવ પાયચ્છિત્તાણે જાવ જિમિયમ્મુત્ત-
રામયાણ તઓ પચ્છા પ્હાઈ મુજઈ વા,
ઊરાલાઈ માણુસસગાઈ મોગમોગાઈ
મુંજમાણે વિહરઈ ।

૨૧- ત્યારબાદ કોઈ વળતે મધ્ય રાત્રિમાં કુંકળ
સળધી ચિતાઓથી વ્યથ થયેલી દેવદત્તા બગતી
હતી, તે વળતે તેના હૃદયમાં એવો સંકેપ થયો
કે મહારાજ પુષ્પનદી નિરંતર શ્રી દેવીની સેવામાં
લીન રહે છે તેથી આ અવશ્યેષ (વિદ્ય) થી હું
મહારાજ પુષ્પનદી સાથે મનુષ્ય સંબંધી ઉદાર

અહં પૂર્ણાંદિના રણના સંદિ ઉરાલાઈં
 મુંજમાણી વિહરતિ, તં સેયં ચલુ મમ
 સિરિ દેવિ અગ્નિપ્પઓગેણ વા વિસપ્પ-
 ઓગેણ વા મંતપ્પઓગેણ વા જીવિયાઓ
 વવરોવિત્તે । એવં સંપેહેદ્, સંપેહિત્તા
 સિરિ દેવી એ અંતરાર્ણે યદ્ પડિજાગર-
 માણીર વિહરદ્ ।

વિષય ભોગોને ઉપભોગ કરી શકતી નથી. અર્થાત્ તેઓ નિરંતર શ્રીદેવીની લલિતમાં જ લાગેલા રહેવાથી મને તેમની સાથે ભોગોપભોગનો પ્રતો અમય મળતો નથી. તેથી મારા માટે કહે એ જ યોગ્ય છે કે, અગ્નિના પ્રયોગ, યજ્ઞ અથવા વિષના પ્રયોગથી શ્રીદેવીનો પ્રાણાન્ત કરીને મહારાજ પુણ્યનદી સાથે મનુષ્ય સંબંધી ઉદાર વિષયભોગોને ઇચ્છા મુજબ ઉપભોગ કરે એવો વિચાર કરીને તે શ્રીદેવીને મારવ. માટે કોઈ અંતર, છિદ્ર ભેગા લાગી અને વિરહની અર્થાત્ ઉચિત અવસરની પ્રતીક્ષામાં આવધાન ગ્રેવા લાગી

૨૨-તેણે નં સા સિરી દેવી અણ્યા કયાઈં
 મજ્જાવિયા વિરહિયસયણિજ્જંસિ સુહપ-
 સુત્તા જાયા યાવિ હોત્થા, ઇમં ચ નં
 દેવદત્તા દેવી જેણેવ સિરી દેવી તેણેવ
 ઉવાગચ્છદ્, ઉવાગચ્છિત્તા સિરિ દેવિ
 મજ્જાવિયં વિરહિયસયણિજ્જંસિ સુહપસુત્તં
 પાસદ્, પાસિત્તા દિસાલોયં કરેદ્, કરિત્તા
 જેણેવ મત્તધરે તેણેવ ઉવાગચ્છદ્, ઉવા-
 ગચ્છિત્તા લોહદંડં પરામુસદ્, પરામુસિત્તા
 લોહદંડં તાવેદ્, તાવિત્તા તત્તં સમજોદ્-
 ભૂયં ફુલ્લંકિસુયસમાણં સંડાસણં ગહાય
 જેણેવ સિરી દેવી તેણેવ ઉવાગચ્છદ્,
 ઉવાગચ્છિત્તા સિરી દેવી એ અપાણંસિ
 પચિલ્લેદ્ । તેણે નં સા સિરી દેવી
 મહ્યાર સદ્દેણં આરસિત્તા કાલધમ્મુણા
 સંજુત્તા ।

૨૨- ત્યાર બાદ કોઈ વખતે શ્રીદેવી ન્હાન કરીને એકાન્તમાં શય્યા ઉપર મુખપૂર્વક ઝૂનેલી રહી, આ બાલુ દેવી દેવદત્તાએ એકાન્તમાં ઝૂનેલી શ્રીદેવીને ભેઠ અને આરે તરફ નજર દેવીને ત્યાં રસોડું હતું ત્યાં પાણી પાણીને કોઈ લોખંડના અણિયાને અગ્નિમાં તપાવ્યો. ત્યારે તે અણિયો અગ્નિ ભેગો અને કેમુગના ફૂલ જેવો લાલ થઈ ગયો ત્યારે તેને અત્યુચીત પડ્યું. ત્યાં શ્રીદેવી હતી ત્યાં પાણી. તે તપાવેલા લોખંડના અણિયાને શ્રીદેવીના અપાણ સંપર્કના ગુહ્યરથાનમાં ખુચાડી દીધો તે સ્ત્રીને મુઠ્ઠા કાઢવાથી મોટી ચીમ પાડીને આક્રમણ કરતી જોઈને મૃત્યુ પાતી

૨૩-તેણે નં તીસે સિરીદેવી એ વાસચેહીઓ
 આરહિયમહં નોચ્ચા ણિસમ્મ જેણેવ સિરી
 દેવી તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ. ઉવાગચ્છિત્તા
 દેવદત્ત દેવિ તઓ અવવદમ્મમાણિ પાતિ.

પાસિત્તા જેનેવ સિરી દેવી તેનેવ ઉવાગ-
 ચ્છંતિ, ઉવાગન્નિત્તા મિરિ દેવિ ગિળ્લાળં
 ગિચ્ચેદ્ઠ જીવવિપ્પજજં પાસતિ, પામિત્તા
 'હાહા અહો અરુજ્જં' તિરુદ્દુ રોગમા-
 નીઓ કંદમાનીઓ વિલવમાનીઓ જેનેવ
 પૂસણંદિ રાયા તેનેવ ઉવાગચ્છંતિ, ઉવા-
 ગચ્છિત્તા પૂસણંદિ રાયં એવં વયાસી-એવં
 खलु सामी ! સિરી દેવી દેવત્તાએ દેવીએ
 અકાલે ચેવ જીવિયાઓ વવરોધિયા ।

૨૪- તણે નં સે પૂસણંદી રાયા તાસિ દાસચે-
 ડીણં અંતિએ એયમદ્ઠં સોચ્ચા ગિસમ્મ
 મહયા માહસોણં અપ્પુણ્ણે સમાણે ફરસુ-
 નિયત્તે વિવ ચંપગપાયવે ધસત્તિ ધરણી-
 તલંસિ સચ્ચંગેહિ સણિવડિએ ।

તણે નં સે પૂસણંદી રાયા મુહુત્તંતરેણ
 આસત્થે સમાણે વહુહિં રાઈસરજાવ સત્થ-
 વાર્હેહિ મિત્ત જાવ પરિયણેણ ય સદ્ધિ
 રોયમાણે ૩ સિરીએ દેવીએ મહયા ઇડ્ડિં
 ણીહરણં કરેહિ, કરિત્તા આસુરુત્તે દેવદત્તં
 દેવિ પુરિસેહિં ગિળ્લાવેહિ, ગિળ્લાવિત્તા
 એણં વિહાણેણં વજ્જં આણવેહિ । એવં
 खलु गोयमा ! દેવદત્તા દેવી પુરાપોરા-
 ણાણં જાવ વિહરહિ ।

૨૪- ત્યાર બાદ રાજા પુષ્પનદી તે દાસીઓ
 પામીથી વૃત્તાન્ત નાભાળીને અને તેનો વિચાર
 કરીને મહાન માતૃ શોકથી આક્રાન્ત થઈ ગયા.
 કુંડાડાથી કાપેલા ચંપક વૃક્ષની જેમ ધન તથા
 નીચે ભૂમિ પર સપ્તર્ણુ અગોળી પડી ગયા.

ત્યાર બાદ થોડા સમય પછી તે પુષ્પનદી રાજા
 હોશમા આવ્યો, ત્યારે રાજા, ઇશ્વર યાવત
 સાર્થવાહ આ બધા સાથે અને મિત્રો, જાતિજનો,
 નિજજનો, સ્વજનો, સંબંધીજનો અને પરિજનો
 સાથે રુદન, આક્રંદન અને વિલાપ કરતો મહાન
 ઋદ્ધિ તેમજ અત્કાર અમુદાયથી તે શ્રીદેવીની
 સ્મશાનયાત્રા કાઢી. ત્યાર બાદ અત્યંત ક્રોધથી
 લાલપીળો થઈને તેણે, તે દેવદત્તા દેવીને, રાજ-
 પુરુષો દ્વારા પકડાવીને ઉપરોક્ત વિધિથી દેવ-
 દત્તાને મારી નાખવાની આજ્ઞા આપી અર્થાત્
 હે ગૌતમ ! જેવી રીતે તે દેવદત્તાનું સ્વરૂપ જોયું
 છે, તે વિધાનથી દેવદત્તા હતવંચા-મારવા થોડા
 છે, આવી આજ્ઞા રાજા પુષ્પનદીએ રાજપુરુષોને
 આપી. આ રીતે હે ગૌતમ ! દેવદત્તા દેવી
 પૂર્વકૃત પાપકર્મોત્તુ ક્ષણ લોગવતી વિચરી રહી છે

અંતરંગી

દશમ અંકપાનની પાસાનની રચના પાંચની જેમ કરી તેથી બેઠેલા

૧-જહ્નં જં મતે ! સમણેણં મગગા
મહાવીરેણ દમમસ્સ ઉત્તમેવો । एवं सल्ल
जंजू ! तेण कालेणं तेण समएण वज्ज-
माणपुरे णाम णयरे होत्था । विजयवज्ज-
माणे उज्जाणे । मणिभदे जागरे ।
विजयमित्ते राया । तत्थ णं धणदेवे णाम
सत्थवाहे होत्था अट्ठे० । तरस ण
पियंगू णामं भारिया । अजू दारिया
जावसरीरा ।

૨-સમોસરણં । પરિસા ણિગ્ગયા જાવ પટિ-
ગયા । તેણં કાલેણં તેણં સમણં સમ-
ણસ્સઃ જેટ્ઠે જાવ અહમાણે વિજય-
મિત્તસ્સ ગિહસ્સ અસોગવણિયાએ અદૂર-
સામંતેણં વીઢવયમાણે પાસઢ એમં ઇત્થિયં
લુક્કં ભુક્કં લુક્કં ણિમ્મંસં કિઢિકિઢિ-
યાભૂયં અટ્ઢિચમ્માવણદ્ધં ણીલસાઢગણિ-
યત્થં કઢ્ઢાઢં કલ્લુણાઢં વિસ્સરાઢં કૂયમાણં
પાસઢ, પાસિત્તા ચિંતા તહેવ જાવ એવં
વયાસી-એસ ણં મંતે ! ઇત્થિયા પુલ્લભવે
કા આસિ ? વાગરણં ।

૧-જેમ જેમ તે પાન પાન તે ગમમાં વધ
માનપર નામન એ નમન હતું ત્યાં વિજય-
વર્ધમાન નામન પાન પાન તેમાં મણિભદ્ર
નામના પાન પાન પાન હતું. વિજય મિત્ર
ત્યાંના શાસક હતા ત્યાં ધનદેવ નામના નાથવાદ
રહેતો હતો, જે બુદ્ધજ ધનવાન અને ગર-
વનિષ્ઠિત હતો, તેની પ્રિયજ્ઞ નામની પત્ની
હતી તથા તેની સર્વોત્કૃષ્ટ શરીરવાળી અજુ
નામની એક બાલિકા હતી

૨- વિજય વર્ધમાન ઉદ્યાનમાં કોઇ વખતે
શ્રમજી ભગવાન મહાવીર સ્વામી પધાર્યા, યાવત
પરિપદ્ધ ધર્મ દેશના માંભાળીને પાછી ચાલી ગઇ.
તે વખતે ભગવાનના ન્યેષ્ઠ શિષ્ય યાવત ભિક્ષા
માટે ભ્રમણ કરતા, વિજયમિત્ર રાજના ઘરની
અશોક વાટિકાની નજીક જતાં તેઓએ, એક
હુણના શરીરવાળી, ભૂખી, માંસરહિત શરીરવાળી,
જેના હાડકાં ખખડી રહ્યાં હતાં તેવી, જેની
ચામડી હાડકાં સાથે ચોટી ગઇ છે તેવી, જેના
હાડ ચામજ બાકી રહ્યાં છે તેવી, નીલા રગની
સાડી પહેરેલી, તેમજ કષ્ટમય, કરુણાજનક અને
દીનતાપૂર્ણ વચન બોલતી એક સ્ત્રીને જોઇ,
જોઇને વિચાર કરવા લાગ્યા. બાકી સર્વ વૃત્તાન્ત
પુર્વવત્ યાવત ભગવાન પાસે આવીને આ પ્રમાણે
બોલ્યા હે ભગવાન ! એ સ્ત્રી પૂર્વલવમાં કોણ
હતી ? તેના ઉત્તરમાં ભગવાન પ્રતિપાદન કરવા
લાગ્યા

૩- એવં કલુ ગોયમા ! તેણં કાલેણં તેણં
સમણં હેવે જંદુદીવે દીવે ભારહે વાસે
હંદપુરે ણામં ણયરે । તત્થ ણં હંદદત્તે
રાયા, પુઢવીસીરી ણામં ગણિયા હોત્થા,
વણ્ણઓ । તણં સા પુઢવીસીરી ગણિયા
હંદપુરે ણયરે વહવે રાઈસરજાવપ્પભિયઓ
વહાહિ ચુણ્ણપ્પઓગેહિ ય જાવ અભિઓ-
ગિત્તા ડરાલાઈં માણુસ્સગાઈં ભોગભોગાઈં
ભુંજમાણી વિહરહિ । તણં સા પુઢ-
વીસીરી ગણિયા એયકમ્માઠ સુવહું પાવં
સમલ્લિજિત્તા પણત્તીસં વાસસયાઈં પર-
માડયં પાલિત્તા કાલમાસે કાલં કિચ્છા
છટ્ઠીએ પુઢવીએ ઉવ્વકોસેણં વાવીસ-
સાગરોવમદ્વિહાસુ ણેરહાસુ ણેરહાસુ
ઉવવણ્ણા । સા ણં તઓ ઉવ્વટ્ઠિત્તા હેવે
વહમાણણયરે ધનદેવસ્સ સત્થવાહસ્સ
પિયંગુભારિયાએ કુચ્છસિ દારિયત્તાએ
ઉવવણ્ણા । તણં સા પિયગુ ભારિયા
ણવહં માસાણં વહુપહિપુણ્ણાણં દારિયં
પયાયા । ણામં અંજૂ । સેસં જહા
દેવદત્તાએ ।

૪- તણં સા વિજણે રાયા આસવાહણિયાએ
ણિજ્જાયમાણે જહા વેસમ્મણદત્તે તહા અજુ
પાનહ, ણવરં અપ્પણો અટ્ટાએ વરેહ, જહા
તેતલો જાવ અંજૂ ભારિયાએ સદ્ધિ ડાપ્પ
જાવ વિહરહિ ।

તણં સા સે અંજૂ દેવીએ અણ્ણયા કયાઈં
જોણીનૂલે પાડવ્વનૂએ યાવિ હોત્થા । તણં
સા વિજણે નાયા કોટ્ટુબિયપુરિસે સદ્ધા-
વદ્ધ, સદ્ધાવિત્તા એવં

૩- હે ગૌતમ ! તે કાળ અને તે સમયમાં આ
જંબૂદ્વીપના ભારત વર્ષમાં ઇન્દ્રપુર નામનું
એક સુપ્રસિદ્ધ નગર હતું ત્યાં ઇન્દ્રદત્ત નામનો
રાજા રાજ્ય કરતો હતો તે નગરમાં ‘પૃથ્વીધરી’
નામની એક વેશ્યા રહેતી હતી તેનું વર્ણન
પૂર્વવર્ણિત કામધેવતાની સમાન વધારી હેતુ
બોધએ ઇન્દ્રપુર નગરમાં તે ગણિકા અનેક ઇન્દ્ર-
તક્ષવર યાવત્ સાર્થવાહ આદિ લોકોને આકર્ષિત
પ્રયોગોથી વશમાં કરીને મનુષ્ય સંજોગથી ઉદા-
મનોજ કામલોગોનો ઇન્દ્રા પ્રમાણે ઉપનેય
કરતી આનંદપૂર્વક સમય વિતાવી રહી હતી
ત્યાર બાદ એ તત્કર્તા નરપદના નરિધા
તથા તત્સમાચાર્ય તે પૃથ્વીધરી વેશ્યા નામની
નિકાચિત પાપ કર્મોનું ઉપાર્જન કરીને ઉપર
વર્ષના પરમ આયુષ્યને વિનાશિત કરીને તે
કાલ કરીને છાંત્રી નરક ભૂમિની રચના કરીને
સ્થિતિવાળા નારકોમાં નારકોને ઉપરના પાપ
ત્યાંથી નીકળીને તે આજીવન વર્ષના
ધનદેવ નામના નાર્યવાળાની પિત્રીના
પત્નીના ઉત્તરમાં ઇન્દ્રદેવે ઉપરના પાપ
કર્યા રૂપે જર્ણમાં આવી નારકોને તે
નવમાસ પૂર્ણ થવા પછી ઇન્દ્રને નારકો
અને તેનું નામ ‘અંજૂ’ રાખ્યું તેનું
બાકીનું વર્ણન દેવદત્તાની રચનામાં

શ્રી વિ.પા.ક સૂત્ર.

દ્વિતીય શ્રુતસ્કંધ - સુખવિપાક

પ્રથમ અધ્યયન

સુખાહુકુમાર

૧- તેણં કાલેણં તેણં સમણં રાયગિહે ણયરે
ગુણસિલે ચેદ્દે સુહમ્મે સમોસદ્દે, જંતુ
જાવ પજ્જુવાસમાણે એવં વયાસી ।

જહ્ણં ભંતે ! સમણેણ જાવ સંપત્તેણં
દુહવિવાગાણં અયમદ્દે પણ્ણત્તે, સુહવિ-
વાગાણં ભંતે ! સમણેણ જાવ સંપત્તેણં
કે અદ્દે પણ્ણત્તે ?

૨- તણં સે સુહમ્મે અણગારે જંબું અણગારં
એવં વયાસી-એવં ખલુ જંબૂ ! સમણેણં
જાવ સંપત્તેણં સુહવિવાગાણં દસ અજ્જ-
યણા પણ્ણત્તા, તં જહા-

સુવાહુ ૧, મદ્દણંદી ૨, સુજાણ ૩,
સુવાસવે ૪ । તહેવ જિણદાસે ૫,
ધણવર્ધ ૬, મહવ્વલે ૭ । મદ્દણંદી ૮,
મહચંદે ૯, વરદત્તે ૧૦ તહેવ ૫ ।

૩- જહ્ણં ભંતે ! સમણેણં જાવ સંપત્તેણં
સુહવિવાગાણં દસ અજ્જયણા પણ્ણત્તા,
પદમસ્સ ણં ભંતે ! અજ્જયણસ્સ સુહવિ-

૧- તે કાળ અને તે સમયમાં રાજગૃહ નામનું
નગર હતું. તે નગર શ્રદ્ધિ અને સમૃદ્ધિથી ગુરુત્વ
હતું ત્યાં ગુણુશીલ નામનું વૃત્ત હતું. ત્યાં
કોઈ વળતે ગુરુભાસ્વામી પધાર્યા, જળૂસ્વા-
મીએ યાવત્ તેમની પરિપાળના કરી, આ
પ્રમાણે કહ્યું—

ભગવન્ત ! શ્રમણ ભગવન્ત મહાવીર સ્વામી
યાવત્ મોક્ષને પ્રાપ્ત થયા છે, તેમણે દુઃખવિ-
પાકનો આ અર્થ પ્રતિપાદન કર્યો છે તો ભગવન્ત !
યાવત્ મોક્ષને સંપ્રાપ્ત શ્રમણ ભગવાન મહાવીર
સ્વામીએ સુખવિપાકનો શુ અર્થ પ્રતિપાદિત
કર્યો છે ?

૨- ત્યારે સુધર્મા અણગારે જળૂ આણગારને
આ પ્રમાણે કહ્યું— હે જળૂ ! મોક્ષ સંપ્રાપ્ત
શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ સુખવિપાકના
દશ અધ્યયનો આ પ્રમાણે પ્રતિપાદન કર્યા છે તે
આ પ્રમાણે—

૧ સુખાહુકુમાર, ૨ ભદ્રનંદી, ૩ સુભત,
૪ સુવાસવ, ૫ જિનદાસ, ૬ ધનપતિ, ૭ મહાબલ,
૮ ભદ્રનંદી, ૯ મહાચંદ્ર, અને ૧૦ વરદત્ત.

૩- ભગવન ! યાવત્ મોક્ષ સંપ્રાપ્ત શ્રમણ
ભગવાન મહાવીરે બે સુખવિપાકના સુખાહુ
આદિ દશ અધ્યયનો પ્રતિપાદિત કર્યા છે તો હે

ભગવન્ત! યાવત્ મોક્ષ સપ્રાપ્ત થમણુ ભગવાન
મહાવીર સુખવિપાકના પ્રથમ અધ્યયનનો શું
અર્થ પ્રતિપાદિત કર્યો છે? ત્યારે સુધર્મા અણુગારે
જાણુ અણુગારને આ પ્રમાણુ કહ્યું—

૪- હે જાંબુ! તે કાળ અને તે સમયમાં ભવ-
નોથી યુક્ત. સ્વચક્ર અને પરચક્રના ભયથી
રહિત અને ધન-ધાન્યથી પશ્ચિમ દક્ષિણીય
નામનું નગર હતું. તેની બધાર ઉત્તર અને
પૂર્વ દિશાની મધ્યમાં સ્વર્ગના કંદાર પૂણામાં
અર્ધશત્રુઓમાં ઉત્પન્ન થનારા ક્રોધક્રોધાદિ અશિષી
યુક્ત અપ્પકરંક નામનું કાળ જ રમીય ઉદન
હતું. તે ઉદનમાં કૃતવનમાહિષિ નામના વડનું
એક ઘાણ જ મુદ્દર પ્રદાપનન હતું તે નાગમાં
ગળીનદાય નામનો એક મુદ્દર ક્રોધ હતો.
જે ગિરિભય નાદિ વેદોના નાગવંશના
મહાન હતો. ગિરિના નાગવંશના નાગ
પ્રાચીની રાજા એક મુદ્દર નાગવંશના

५- तए णं धारणी देवी अणया वयाइ तमि
तारिमगति वासभवनंमि सीह तुमिणे
पासइ, जहा मेहसरस जग्गण ता
भाणियच्च, णवन्ं तुदाहुकुमारे, जा
अल भोगसमत्थं यायि जाणति, जाणित्ता
अग्मापियरो पच्च पासागट्ठिमगतयाइ
पारेति अट्ठमयस भवण, एतज्जहा
महत्तत्तस रण्णो णदः पच्चत्ताण्णो
वत्ताण पच्चत्ताण्णो पच्चत्ताण्णो पच्चत्ताण्णो
दियेण पाणि मिण्णो पच्चत्ताण्णो पच्चत्ताण्णो
तदलो तलो जाइ तलो पच्चत्ताण्णो पच्चत्ताण्णो
पच्चत्ताण्णो पच्चत्ताण्णो पच्चत्ताण्णो

તેણં કાલેણ તેણં સમણં ધમ્મપોસાણ
થેરાણં અંતેવાસી સુદત્તે જામ અણગારે
ઝરાલે જાવ તેઝલેસ્સે માસ માશેણ
લમમાણે વિહરહ ।

૧૩- તણં જે સુદત્તે અણગારે માસસમણસ્સ
પારણગંસિ પઢમાણ પોરિસીણ સજ્જાયં
કરેહ, જહા ગોયમસામી તહેવ ધમ્મઘોસે
થેરે આપુચ્છહ જાવ અઢમાણે સુમુહસ્સ
ગાહાવહસ્સ ગિહં અણુપવિટ્ઠે ।

૧૪- તણં જે સુમુહે ગાહાવહં સુદત્તં અણગાર
ણ્ણમાણં પાસહ, પાસિત્તા હટ્ઠતુટ્ઠં આસ-
ણાઓ અવ્વહુટ્ઠેહ, અવ્વહુટ્ઠિત્તા પાયપીઢાઓ
પચ્ચોરુહહ, પચ્ચોરુહિત્તા પાઝયાઓ
ઓમુયહ, ઓમુહિત્તા ઇગસાહિયં ઉત્તરાસંગં
કરેહ, કરિત્તા સુદત્તં અણગારં સત્તઢપ-
યાહં અણુગચ્છહ, અણુગચ્છિત્તા તિવલુત્તો
આયાહિણપયાહિણં કરેહ, કરિત્તા વંદહ
ણમંસહ, વંદિત્તા ણમંસિત્તા જેણેવ
ભત્તઘરે તેણેવ ઉવાગચ્છહ, ઉવાગચ્છિત્તા
સયહત્થેણં વિઝલં અસણં પાણં લાહમં
સાહમં પહિલાભેસ્સામિ ત્તિ કદ્દુ તુટ્ઠે,
પહિલાભેમાણે તુટ્ઠે, પહિલાભિણ્ણિ તુટ્ઠે ।

૧૫- તણં તસ્સ સુમુહસ્સ ગાહાવહસ્સ તેણં
દવ્વસુદ્ધેણં દાયગસુદ્ધેણં પહિગ્ગાહગસુદ્ધેણં
તિવિદ્ધેણં તિકરણસુદ્ધેણં સુદત્તે અણગારે
પહિલાભિણ્ણ સમાણે સંસારે પરિત્તીકણ,

તે પળે પળે ત મારે તી પામ ।
જોતરણ અર્જીવ તી (૧૫) પલ્લવી પામ ।
તેનેને પાંચ મણી પરી માણવ પડનાર
સુદત્ત નામના અણગાર માણમાણ તપ કરતા
વિગરી રતા નતા, પુનિવ તપ જીવન બળીત
પરી રતા નતા

૧૩- ત્યાર પછી સુદત્ત અણગાર જે માસસમણના
પાગળે પાણેલા પાણેરે સ્નાનગાય કરતા હતા,
બીજે પાણેરે ધ્યાન કરતા હતા અને ત્રીજે
પાણેરે, જેવી રીતે ગોતમ સ્નામી પ્રભુતીને
પૂજતા હતા તેવી રીતે જ તે સુદત્ત અણગારે
પણ શ્રી ધર્મગાય સ્થવિરની અનુમતિ મેળવીને
યાવત્ બિદ્યાને માટે બગણ કરતા ગુરુગ્રા ગાથા-
પતિના ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો.

૧૪- ત્યાર પછી ગુરુગ્રા ગાથાપતિએ આવી
રહેલા સુદત્ત અણગારને જોયા, જોઈને અત્યંત
પ્રસન્ન ચિત્તથી આસન પરથી ઊઠ્યો, ઊઠીને
બાજેઠથી નીચે ઊતર્યો, ઊતરીને પાદુકાનો ત્યાગ
કરીને એકશાટિક ઉત્તરાસંગ દ્વારા સુદત્ત અણ-
ગારના સ્વાગત માટે માત આઠ પગલા સામે
ગયો, સામે જઈને ત્રણવાર આદક્ષિણા-પ્રદક્ષિણા
કરી, વન્દના-નમસ્કાર કર્યા, વન્દના-નમસ્કાર
કરીને, જ્યાં રસોઈ ઘર હતું, ત્યાં ગયો, જઈને,
આજે હું સુદત્ત અણગારને મારે હાથે વિપુલ
અશન, પાનાદિ આપતી વખતે પણ પ્રસન્ન થયો
અને આખા પછી પણ પ્રસન્ન થયો.

૧૫- ત્યાર પછી દ્રવ્યતા શુદ્ધિથી અર્થાત્ નિર્દોષ અને
અને સયમોપકારક આહારના કારણે દાયકની
શુદ્ધિથી અર્થાત્ ઉદાર એવં ભક્તિભાવ સુકત નાતા
હોવાથી, પ્રતિગ્રાહકની શુદ્ધિથી એટલે સંયમ

મળુસાડાણિવદ્ધે, ગિહંસિ ય સે હમાઈં
પંચ દિવ્વાઈં પાડબ્ભૂયાઈં, તજહા-વસુહારા
વૂઠ્ઠા દસદ્ધવણે કુસુમે ણિવાઈં ચેલુ-
ક્કલેવે કણ । આહ્યાઓ દેવદુંડુહીઓ
અંતરાવિ ય ણં આગાસંસિ અહો ઢાણંર
ઘુટ્ઠે ય ।

હત્થિણાઝરે સિંઘાડગ જાવ પહેસુ
વહુજણો અણમણસ્સ એવં આઈ-
ક્કલ ૪ ધણે ણં દેવાણુપ્પિયા ! સુમુહે
ગાહાવઈં જાવ તં ધણે ણં દેવાણુપ્પિયા !
સુમુહે ગાહાવઈં ।

શુદ્ધ મુખાત્ર હોવાથી તથા મન, વચન અને
કાયરૂપ ત્રિકરણની શુદ્ધિના કારણે તે સુમુખ
ગૃહપતિ ઠાગ મુદ્ધ અણુગારને પ્રતિલાભિત કરવા
પર તેણે (સુમુખે) સમાગ્ને પત્તિ (સંદિપ્ત)
કર્યો અને મનુષ્ય આશુષ્યનો બધ કર્યો તથા
તેના ઘરમાં પાંચ કિચ્ચ પ્રગટ થયા તે આ
પ્રમાણે-(૧) મુવણું વૃષ્ટિ, (૨) પાંચ વણુંના
કૂલોની વૃષ્ટિ, (૩) વજ્રાની વૃષ્ટિ, (૪) દેવ-
હુદુભિચ્ચો અને (૫) આકાશમાં ‘સ-લોહનં’
અહોહાન’ની ઉદ્દેશ્યાણા એટલે કે ત્રણ પ્રકારની
વૃષ્ટિઓ થઈ. હુદુભિચ્ચો વાળી અને ઉદ્દેશ્યાણા’
થઈ.

૧૬-તણે ણ સે સુમુહે ગાહાવઈં વહૂઈં વાસસ-
યાઈં આઝયં પાલેહ, પાલિત્તા કાલમાસે
કાલં કિચ્ચા હેવેવ હત્થિસીસે ણયરે
અદીણસત્તુસ્સ રણ્ણો ધારિણીણ દેવોણ
શુચ્છસિ પુત્તત્તાણે ઉવવણે । તણે ણં તા
ધારિણી દેવી સયણિજ્જંસિ સુત્તજાગરા
ઓહોરમાણી ર તહેવ સીહં પાસહ, સેસં
ત ચેવ જાવ ઝપ્પપાત્તાણે વિહરહ, તં
એવં ધલુ ગોયમા ! સુદાહુણા હમા એયા-
શ્વા ડરાલા માણુસ્સરિહી લહ્ઠા ૩ ।

પન્નૂ ણ ભત્તે ! સુદાહુકુમારે દેવાણુપ્પિ-
યાણ અંતિણે મુંટે ભવિત્તા અગારાઓ અણ-
ધારિય પવ્વહત્તણે । હંતા પન્નૂ ।

૧૭- તણે ને ભગવં મોગમે સમળે પગ
મહાવીર વંદે જમનદ, પડિત્તા પમ-
સિત્તા સજમેણ તવયા અપાતં મહેમાને
વિહરહ ।

તણે ને સમળે ભગવં મહાવીરે અળગા
કયાઈં હતિયસીસાઓ જયરાઓ પુનઃકર-
ડાઓ ઉજ્જાણાઓ વયવળમાલપિયરમ
જવલસસ જવલાયયણાઓ પડિનિત્તમડ,
પડિનિવલમિત્તા વહિયા જળવયાવિહારં
વિહરહ । તણે ને સુવાહુકુમારે સમળો-
વાસણે જાણે અભિગયજીવાજીવે જાવ
પડિલાભેમાણે વિહરહ ।

૧૮- તણે ને સુવાહુકુમારે અળગા કયાઈં
ચઉદસદ્દુમ્હિદ્દુપુણમાસિણીસુ જેણેવ પોસ-
હસાલા તેણેવ ઉવાગચ્છહ, ઉવાગચ્છિત્તા
પોસહસાલં પમજ્જહ, પમજ્જિત્તા ઉચ્ચા-
રપાસવળભૂમિં પડિલેહેહ, પડિલેહિત્તા
દબ્બસંથારગં સંથરહ, સંથરિત્તા દબ્બસં-
થારગં દુરુહહ, દુરુહિત્તા અટ્ટમભત્તં ગિણહ,
ગિણિત્તા પોસહસાલાણે પાસાહિણે અટ્ટમ-
ભત્તિણે પોસહં પડિજાગરમાણે વિહરહ ।

૧૯- તણે ને તસસ સુવાહુસસ કુમારસસ પુવ્વર-
ત્તારત્તકાલસમયંસિ ધમ્મજાગરિયં
જાગરમાણસસ હમેયારુવે અજ્ઞિત્થિણે ૫,
ધણ્ણા ને તે ગામાગરણગર જાવ સણિ-
વેસા, જત્થ ને સમળે ભગવં મહાવીરે

પાસાણી (પાસ) કરીને પાસાણેમાળા બાળ ક-
નનં શરૂ કર્યું હતું. પાસાણેમાળા, જે અમાણ-
પાસક પાસક ને ગયો હતો અને જાણી
પાસાણેમાળા પાસક ને ગયો હતો, તે આસાસકિના
દાન દાન અપાતં લાભ પાતક કર્યો અને ગમ્ય
લીલાવાળા લાગ્યો.

૧૮-કોઈ વખતે તે ગુપ્તકુમાર ચતુર્થશી, અષ્ટમી,
અભાવસ્થા અને પર્ણિમાના દિવસોમાંથી કોઈ
એક દિવસે પૌષધશાળામાં જઈને, ત્યાંનું પ્રમા-
ર્જન કરીને ઉચ્ચાર અને પ્રશ્રવણ ભૂમિતિ
નિરીક્ષણ કર્યા બાદ ત્યાં કુશલ આમન પીછાવીને
તેના પર આરૂઢ થઈને અષ્ટમ ભક્તને ગ્રહણ
કરે છે અર્થાત્ તે ગ્રહ ઉપવાસને ગ્રહણ કરે
છે ગ્રહણ કરીને પૌષધશાળામાં પૌષધશક્ત થઈને
યથાવિધિ તેનું પાલન કરતો થકો વિહરવા
લાગ્યો-એટલે ધાર્મિક ક્રિયાનુષ્ઠાનમાં સમય
વ્યતીત કરવા લાગ્યો.

૧૯- ત્યાર પછી મધ્યરાત્રિમાં ધર્મજાગરણ
માટે જાગતા થકા સુણાહુકુમારના મનમાં આવે
સકલ્પ ઊઠ્યો કે-તે ગ્રામ, નગર, આકર, જનપદ
અને સન્નિવેશાદિ ધન્ય છે જ્યાં શ્રમણ લગવાને
મહાવીર સ્વામી વિચરે છે. તે રાત્રી, ધ્રુવર આદિ

विहरइ । धण्णा णं ते राईसर० जे णं
समणस्स ३ अंतिए मुंडा जाव पव्वयति,
धण्णाणं ते राईसर० जे णं अंतिए पंचा-
णुव्वइयं जाव गिहिधम्मं पडिवज्जंति ।
धण्णाणं ते राईसर. जेणं समणस्स ३
अंतिए धम्मं सुणेति । तं जइ णं समणे
भगव महावीरे पुव्वाणुपुव्वि जाव
दुइज्जमाणे इहमागच्छेज्जा जाव विर-
हिज्जा तए णं अहं समणस्स ३ अंतिए
मुटे भवित्ता जाव पव्वएज्जा ।

२०- तए ण समणे भगवं महावीरे सुवाहुस्स
कुमारस्स इमं एयारूवं अज्झत्थियं जाव
वियाणित्ता पुव्वाणुपुव्वि जाव दुइज्ज-
माणे जेणेव हत्थिसीसे णयरे जेणेव
पुप्फकरउए उज्जाणे जेणेव कयवणमाल-
प्पियस्स जक्खस्स जक्खाययणे तेणेव
उवागच्छइ, उवागच्छित्ता अहापडिरउ
उग्गह उग्गिण्हित्ता सजमेणं तवत्ता जाव
विहरइ ।

परिसा निग्गया, रायावि निग्गओ ।
तए ण ते सुवाहुकुमारे तं महया०
जहा पटम तहा निग्गओ, धम्मो कहिओ,
परिसा पडिगया, रायावि, पडिगओ ।

२१- तए ण ते सुवाहुकुमारे समणस्स भगवओ
महावीरस्स अंतिए धम्म सोच्चा णिन्मम
हृद० जहा मेहो तहा अम्मापियगे आपु-
ण्ण । निबलमणानिसेओ. तह्वे उण-
गारे जाए इत्थियामिए जाव दमयारी ।
तए ण ते सुवाहु अणगारे समणस्स
भगवओ महावीरस्स तहा जाए, उग्गह

二〇

જીવન તરફ પડી તે ગળાદે, મારના જીવ (જીવ)
તોમાં તે તોપણી આપુ' ન બાવ અને જીવિતો
તેના જીવ પર જેવ શરીરને આપીને જીવમાન
જીવ મનુ' શરીરને પાપ કરશે ત્યાં શકો,
આકાંક્ષા આદિ દોષોથી જીવના અવસ્થાને પ્રાપ્ત
કરીને તથા રૂપ સ્થાવરોની પાંચ મુદિત થઈને
પાવના રીતિના થઈ જશે ત્યાં અનેક વર્ગો મુખી
શ્રામણ્ય પર્યાપ્ત પાવન કરીને આતોચના તથા
પ્રતિકમાળુ કરીને, અમમિન્ય થઈને મૃત્યુ પ્રાપ્ત
કરીને આનન્દકુમાર નામક રીતિ દેવલોકમાં
ઉત્પન્ન થશે ત્યાંથી ચ્યવીને મનુ'ય બાવને
પ્રાપ્ત કરી, દીક્ષિત થઈને, મૃત્યુ પછી, પ્રલોક
નામક પાંચમાં દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થશે ત્યાંથી
ચ્યવીને મનુષ્યબાવને ધારણ કરીને અણુગાર
ધર્મનું આરાધન કરી શરીરાન્ત (મૃત્યુ) થવા
પર મહાશુક નામક આતમા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન
થશે. ત્યાંની ભવસ્થિતિને પૂર્ણ કરીને પછી
મનુષ્યબાવને પ્રાપ્ત થઈ, રીક્ષાવ્રતનું પાલન
કરીને મૃત્યુ પછી આરણ નામના અગિયારમાં
દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાર પછી ત્યાંથી ચ્યવીને
ફરી મનુષ્ય બાવને પ્રાપ્ત કરશે અને શ્રમણ

ગાળં પદમસ્સ અજ્જયણસ્સ અયમદ્ધે
પણ્ણત્તે ત્તિ વેમિ ।

ધર્મતુ પાલત કરીને મૃત્યુ પડી ન વંધે મિદ્ધા
નામક વિમાનમા ઉત્પન્ન પ્રશે મને ત્યાંથી
અધીને મુખાદુક્રમાને ને જીવ જીવધન મરિત
મહાવિદેહ-દેવમા કોઈ દનિષ્ટ કુળમાં ઉત્પન્ન
પ્રશે ત્યાં દહ પ્રતિજની જેમ અસ્તિત્વ નથી
મિદ્ધા પહેને પ્રાપ્ત કર્યો અર્થનું નાશ નથી
ચરિત થઈને પરમગુણને પ્રાપ્ત કર્યા તેને

આથ મુખમાન્ન મી કહે તેનો જીવ, જેને
સપ્રાપ્ત કર્યા બગાડ ન કરીને ન રહ્યો
મુખવિપાકના પ્રથમ અર્થને ને ને ને ને
પાલિત કર્યો તેને મુત્ર કહે છે

॥ वियं अज्झयणं समत्त ॥ २ ॥

ઉપસંહાર પૂર્વાવત્ સમગ્ર દેવેા જાઈએ

सुजात कुमार

१- तच्चस्स उक्खेवओ । वीरपुरं णयर, मणो-
रम उज्जाणं, वीरसेणो जवलो, वीरक-
ण्हमित्ते राया, सिरी देवी, सुजाए कुमारे,
बलसिरीपामोवखाणं पंचसयकन्नगाण
पाणिगहण, सामी समोसरिए, पुव्वभव-
पुच्छा, उमुयारे णयरे, उमभदत्ते गाहावई,
पुप्फदत्ते अणगारे पडिलाभिए, माणुस्मा-
उए निवद्धे, इहं उप्पण्णे जाव महाविदेहे
मिज्झहिइ ५।

॥ तइयं अज्झयणं समत्त ॥

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

- ॥ चतुर्थं अज्ज्ञयणं समत्तं ॥

નિશ્ચયની કલ્પના પૂર્વવત્ કરવી જોઈએ.

જિનદાસ કુમાર

પંચમ અધ્યયનનો ઉલ્લેખ પ્રવચન બાહ્યો ભેદ્યે

૧- પંચમસ્ત ઉક્તેવઓ । સોનંધિયા ણયરી,
ળીલાસોને ડજ્જાણે, સુકાલો જવ્વો,
અપ્પહિઓ રાયા સુકળ્હા દેવી, મહચ્ચંદે
કુમારે તસ્સ અરહત્તા મારિયા, જિણ-
દામો પુત્તો, તિત્થયરાગમણં જિણદામ-
પુવ્વભવે ।

૨- મજ્ઞિમિયા ણયરી, મેહરહો રાયા,
સુહમ્મે અણગારે પહિલામિણે જાવ સિદ્ધે ।

॥ પચ્ચમં અજ્ઞયણ સમત્તં ॥

સપ્તમ અધ્યયન

મહાબલકૃષ્ણાર

૧- સત્તમસ્ત ઉવલેવઓ । મહાપુરં ણયરં,
રત્તાસોગે ડજ્જાણે, રત્તપાલો જવલો,
વલે રાયા, સુભદ્ધા દેવો, મહવલે કુમારે,
ન્ત્તવઈપામોવલાણં પંચસયરાયવરકન્ન-
ગાણ પાણિન્નહણં ।

૨- તિત્થગરાગમણ જાવ પુવ્વભવો, માણીપુર
ણયર, જાગદત્તે ગાહાવઈ, ઇદદત્તે
જણગારે પટિલાભિણ જાવ સિદ્ધે ।

॥ સત્તમ અજ્ઞયણ સમત્તં ॥

બદ્રનન્દીકુમાર

અદ્ભુત રત્ન ઉવલેવઓ । મુલોન નગર, નેત-
રમણે હજ્જાણે, ઘોરસેગો જાગો, અન્નજુળો
રાયા, રત્તવડે દેવી મહાજયી કુમારે,
નિર્મિત્તેવીધામોલ્લાણ પનમયરાયવરકન-
ગાણં પાણિગ્ગહણ, જાવ પુલ્લભવો, મહા-
ઘોસે નયરે, ધમ્મઘોસે માહાવડે,
ધમ્મસીહે અણગારે પડિલામિદ જાવ
સિદ્ધે ।

॥ અદ્ભુત અજ્ઞયણ સમત્તં ॥

૧. જાગે અંગે પાનને પાનને પાનવત્ જાગેત
જોડિયે

જગા! સુનિષ્ઠ નામનું નગર હતું ત્યાં
તેજમણ નામનું પાન હતું. તેમા વીરજન
નામના પાન થાપાપાન હતું નામના અર્જન
નામનો ગત રાજ્ય કર્યો તેમા તેની રક્તવપતી
નામની ગામી અને બદ્રનન્દી નામનો કુમાર
હતા તેનું શ્રીકેતી નિર્ગેરે પૌર પૌર ગજકન્યાઓ
ગાથે પાણિયગળ થયું. તે સમયે તીર્થેક
ભગવાન મરાવીર નામની પધાર્યા તદનન્તર
બદ્રનન્દીએ ભગવાન પાસેથી શ્રાવધર્મ સ્વીકાર
કર્યો. ગાળુધરદેવ ગીતમસ્ત્રાગીએ ભગવાનને તેનો
પૂર્વભવ પૂછ્યો ભગવાને તેનો ઉત્તર દેતાં કહ્યું
ગીતમ! મદાધાય નામનું નગર હતું. ત્યાં
ધર્મધાય નામનો ગાથાપતિ રહેતો હતો, તેણે
ધર્મસિંહ નામના અણુગારને શુદ્ધ આહારથી
પ્રતિજ્ઞાલિત કર્યા અને મનુષ્ય આયુષ્યનો બધ
કરીને તે અહીં ઉત્પન્ન થયો, યાવત્ તેણે સિદ્ધ-
ગતિને ઉપલબ્ધ કરી

નિશ્ચેપની કલ્પના પૂર્વવત કરવી જોઈએ.

નવમ અધ્યયન

મહાયન્દ્રકુમાર

૧- જવનસ્ત ઉવ્તેવઓ । ચંપા જયરી, પુણ-
ભદ્રે હજ્જાણે, પુણભદ્રે જવ્તે, દત્તે રાયા,
દત્તવર્ધ દેવી, મહાદે કુમારે જુવરાયા,
નિરિકતાપામોવલાણં પંચસયરાયવર-
કામગાણં પાણિગગ્હણં ।

૨- જાવ પુવ્વભવો તિગિચ્છયા જયરી,
જિયમતૂ રાયા, ધમ્મવોરિણ અણગારે
પલ્લાભિણ જાવ સિદ્ધે ।

॥ જવમં અજ્ઞયણ સમત્તં ॥

ભાગવાન આવવા પર ક્રીડા સ્વર્ગીકાં કરી
મૃત્યુ ધર્મને પ્રાપ્ત કરીને તે મૌલમૌલિ દેવ
લોકોમાં ઉત્પન્ન થશે વસ્તુ કૃમિનેા ગુ-
સ્વર્ગીય તથા માનવીય વ્યતેક બદ ધર્મ કરીને
થકો, અતમા મર્વાર્થિદ્ધિ વિગતમા ઉત્પન્ન
થશે, ત્યાથી વ્યવીને મરણિદેરોગેગેગે ઉત્પન્ન
થઈ દૃઢ પ્રતિજ્ઞની જેમ યાજ્ઞ નિદિ રૂપે
પ્રાપ્ત કરશે

ઉપસંહાર

१- णमो सुयदेवयाए । विवागसुयत्स दो
सुयक्वंधा-दुहविवागो य सुहविवागो य ।
तत्थ दुहविवागे दस अज्जयणा एक्कग-
रगा, दससु चेव दिवसेसु उद्दिशिज्जंति ।
एवं सुहविवागोवि । सेसं जहा आया-
रस्स । एक्कारसमं अंगं समत्तं ।

જાન જેવા પાને નમસ્કાર તેના વિષયક સૂચના
 એ સ્વતંત્ર પો છે તે આ પામાં નથી વિષયક અને
 સૂચના વિષયક દુષ્ટ વિષયકના એક ગણના કથા અં
 ગનો છે, જે, જે કથા કિત્તેમાં પાત્રોના કથામાં
 આને છે આ રીતે ગણવિષયકના વિષયમાં પણ
 જાણવું જોઈએ, અર્થાત્ તેના પણ કથા અંગેયનો
 એક ગણના છે, અને કથાજ કિત્તેમાંના પાત્રો
 કરવામાં આને છે એમ વર્ણન આગાસંગ
 સૂચના જેમ નમસ્કાર તેણું જોઈએ

વરદત્તકુમાર

૧- જહ્ ન દસમસ્ત ડવલેવઓ । એવં સલુ
જંબૂ ! તેણં કાલેણં તેણં સમણં સાણે
ણામં ણયરે હોથા, ઉત્તરકુરુ ડજ્જાણે,
પાસમિયો જક્કો, મિત્તણંદો રાયા,
સિરિકંતા દેવો, વરદત્તે કુમારે, વીરસે-
ણાપામોક્ખાણં પંચસયદેવોણં પાણિગ્ગહ્ણં
તિત્થગરાગમણં, સાવગધમ્મં, પુવ્વભવો
ય, સયદુવારે ણયરે, વિમલવાહણે રાયા,
ધમ્મરુદ્ધં અણગારે પહિલાભિણ સમાણે
માણુસ્સાડણ તિવલ્લે, ઇહ ઉપ્પણ્ણે, સેસં
જહા સુવાહુસ્સ કુમારસ્સ ચિંતા જાવ
પવ્વજ્જા, કપ્પંતરે તઓ જાવ સવ્વટ્ઠુ-
સિદ્ધે, તઓ મહાવિદેહે જાવ સિજ્ઞિહિદ્ધપ્પ ।

૨- એવં સલુ જંબૂ ! સમણેણં જાવ
સંપત્તેણં સુહવિવાગાણં દસમસ્ત અજ્ઞય-
ણસ્સ અયમટ્ઠે પણત્તે । સેવં મંતે ૨ ! ।

॥ દસમં અજ્ઞયણં સમત્તં ॥

જૂથૂસ્વામી-ભગવાન ! યાવત્ મોદા મપ્રાપ્ત
શ્રમાણુ ભગવાન્ મહાવીરે જે મુખાવિપાકના નગરા
અધ્યયનનો આ (પૂર્વોક્ત) અર્થ વર્ણિત કર્યો
છે તે હે ભગ્વન ! યાવત્ મોક્ષ મપ્રાપ્ત શ્રમાણુ
ભગવાન્ મહાવીરે મુખાવિપાકના દશમા અધ્ય-
યનનો થું અર્થ પ્રતિપાદિત કર્યો છે ?

સુધર્માસ્વામી-જંબૂ ! તે કાળે અને તે સમયે
આકેત નામનું સુપ્રસિદ્ધ નગર હતું ત્યા ઉત્તરકુરુ
નામનું ઉદ્યાન હતું, તેમાં ‘પશ્ચંમૃગ’ નામના
યક્ષનું યક્ષાયતન હતું. આકેત નગરમાં મહારાજ
મિત્રનંદીનું રાજ્ય હતું તેની રાણીનું નામ
શ્રીકાન્તા અને પુત્રનું નામ વરદત્ત હતું. વરદત્ત-
કુમારનો વીરસેના પ્રમુખ ૫૦૦ શ્રેષ્ઠ રાજકુળનાઓ
સાથે વિવાહ થયો હતો. ત્યાર પછી કોઇ સમયે
ઉત્તરકુરુ ઉદ્યાનમાં તીર્થંકર ભગવાન્ મહાવીર
સ્વામીનું આગમન થયું. વરદત્તે ભગવાન્ પાસેથી
શ્રાવક ધર્મને શ્રવણ કર્યો. ગણધરદેવ દ્વારા પૂછવા
પર ભગવાન્ મહાવીરે વરદત્તના પૂર્વભવનું વર્ણન
કરતાં કહ્યું કે-હે ગૌતમ ! શતદ્વાર નામનું નગર
હતું તેમાં વિમલવાહન નામનો રાજા રાજ્ય
કરતો હતો. તેણે ધર્મરૂચિ નામના અણગારને
આહારાદિના દાનથી પ્રતિશાસિત કર્યા તથા મનુષ્ય
આયુષ્યને બાંધ્યું. ત્યાંની ભવસ્થિતિને પૂર્ણ કરીને
તે આ સાકેત નગરમાં મહારાજ મિત્રનંદીની રાણી
શ્રીકાન્તાના ઉદરથી વરદત્તના રૂપમાં ઉત્પન્ન
થયો. બાકીનો વૃત્તાન્ત સુબાહુ કુમારની જેમ
સમજવો અર્થાત્ પૌષ્પશાખામાં ધર્મધ્યાન
કરતા થકા તેણે વિચાર કર્યો અને તીર્થંકર

ઉપસંહાર

१- णमो सुयदेवयाए । विवागसुयस्स दो
सुयक्खंधा-दुहविवागो य सुहविवागो य ।
तत्थ दुहविवागे दस अज्जयणा एक्कस-
रगा, दससु चैव दिवसेसु उट्ठिसिज्जंति ।
एवं सुहविवागोवि । सेसं जहा आया-
रस्स । एक्कारसमं अंगं समत्तं ।

જાન દેવાનાને નગરકાજ પો નિવાસ રહના
 છે વૃત્ત રકમો છે. તે આ પમાર્થો-દુઃખ નિવાસ અને
 શુભ નિવાસ દુઃખ નિવાસના એક પરચા દશ અર્થે ।
 ચનો છે, કે, જે કમ કિનામાં પતિપાત્રિત કરવામાં
 આવે છે આ રીત ગુણનિવાસના નિયમમા પણ
 બાળુવું નેમ્કો, અર્થાત્ તેના પણ દશ અર્થયનો
 એક સરખા છે, અને દશજ કિયોમા લર્ણન
 કરવામાં આવે છે શેમ લર્ણન આચારંગ
 સૂત્રની જેમ ગમજી તેવું નેમ્કો

